

Lis-Mari Jansson

NÄYTTÖTUTKINNON JÄRJESTÄMINEN

Vaatetusalanperustutkinto/turkkuri

Opinnäytetyö

KESKI-POHJANMAAN AMMATTIKORKEAKOULU

Yrittäjyyden ja liiketoimintaosaamisen koulutusohjelma

Elokuu 2011

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Yksikkö Tekniikka ja liiketalous, Kokkola	Aika Elokuu 2011	Tekijä/tekijät Lis-Mari Jansson
Koulutusohjelma Yrittäjyyden ja liiketoimintaosaamisen koulutusohjelma		
Työn nimi NÄYTTÖTUTKINNON JÄRJESTÄMINEN Vaatetusalanperustutkinto/Turkkuri		
Työn ohjaaja HTT Juhani Palojärvi, KTT Marko Forsell		Sivumäärä 77 + 28
Työelämäohjaaja Pia Blomström & Mari Niva		
<p>Kehittämistehtävän tavoitteena oli laatia ja toteuttaa vaatetusalan perustutkinnon/turkkurin näyttöjen järjestämissuunnitelma aikuisille Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakouluun, The Wonder of Fur -hankkeelle, joka oli toimeksiantaja. Näyttötutkinnonsuunnitelman avulla The Wonder of Fur -hanke järjestää kyseisen näyttötutkintotilaisuuden, sekä pakollisen osion että valinnainen osion.</p> <p>Opinnäytetyössä käytettiin toimintatutkimusta, joka on kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä, sekä havainnointia. Kuudelle tutkintoon osallistujalle järjestettiin kvalitatiivinen teemahaastattelu toukokuussa 2010, jolla selvitettiin osallistujien sen hetkinen osaamistaso tutkinnon eri osa-alueissa. Havainnointi perustuu tutkijan omakohtaiseen näkemykseen ja kokemukseen turkisalalta.</p> <p>Näyttötutkintotilaisuus järjestettiin ja seitsemän henkilöä osallistui näyttökokeeseen ja he suorittivat Vaatetusalan perustutkinnon/turkkuri. Moduulikoulutuksesta ja näyttötutkintotilaisuudesta kerättiin palautetta, jota voitaisiin käyttää seuraavaa näyttötutkintotilaisuutta järjestettäessä. Palautteen kerääminen ei kuulu varsinaiseen tutkimukseen ja näyttötutkintojärjestelmään, mutta on tärkeää WOF -hankkeelle. Opinnäytön järjestämissuunnitelman toimii jatkossa hyvänä lähtökohtana kehitettäessä turkisan koulutusta.</p>		
Asiasanat arviointi, ammattitaito, henkilökohtaistaminen, näyttösuunnitelma, osaamisen tunnistaminen ja tunnus-taminen		

ABSTRACT

CENTRAL OSTROBOTHNIA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES	Date August 2011	Author Lis-Mari Jansson
Degree programme Degree Programme in Entrepreneurship and Business Competence		
Name of thesis ORGANISING A COMPETENCY -BASED QUALIFICATION FOR THE UPPER SECONDARY CLOTHING EXAM/FURRIER		
Instructor Doctor of Administrative Sciences Juhani Palojärvi Ph.D. (Econ) Marko Forsell		Pages 77 + 28
Supervisor Pia Blomström & Mari Niva		
<p>The purpose of this development task was to produce and carry out a plan to organise a competency-based qualification test for the upper secondary clothing exam/furrier. This test would be used for the examination of adult students' skills at Central Ostrobothnia University of Applied Sciences a project called The Wonder of Fur. This plan would enable the project staff to organise the above mentioned competency-based qualification test, including a compulsory and an optional part.</p> <p>This thesis study was based on action research, a qualitative research approach, utilizing observation as the research method. Also, a qualitative thematic interview was carried out in May 2010 among the students participating of the exam. The purpose of this interview was to explore the students' knowledge in the different areas of the degree programme. The observations were based on the examiner's individual perception and experience of the fur trade.</p> <p>Seven students participated in the competency-based qualification test and they all passed the upper secondary clothing exam/furrier. Feedback on the module training and the competency-based qualification test was gathered for future test occasions. Although this was not part of the actual research and the plan for the competency-based qualification test, the information gathered was vital hence as part of the Wonder of Fur project's activity. The plan for how to organise competency-based qualification tests will be a good starting point when in the future developing the training for the fur trade.</p>		
Key words assessment, competency-based qualification, identification, recognition, vocational skills		

TIIVISTELMÄ
ABSTRACT

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 LÄHTÖKOHDAT NÄYTTÖTUTKINNON SUUNNITTELULLE	5
2.1 Näyttötutkinto osana The Wonder of Fur hanketta	5
2.2 Vaatetusalan opetussuunnitelma	9
2.3 Lainsäädäntö ja asetukset	11
3 AMMATTIT AidON JA NÄYTTÖTUTKINNON ARVIOINTI	12
3.1 Ammattitaito ja mistä se koostuu	13
3.1.1 Ammattitaito ja osaaminen	16
3.1.2 Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen	18
3.2 Arviointi ja näyttötutkinnon arviointiperustelut	19
3.2.1 Arvioinnin kolmikantaperiaate näytöissä	20
3.2.2 Arviointimenetelmät	21
3.2.3 Arviointikeskustelu, arviointipäätöksen tekeminen ja palaute näyttötutkinnonsuorittajalle	21
4 TUTKIMUSMENETELMÄT JA KEHITTÄMISPROSESSI	28
4.1 Toimintatutkimus	28
4.2 Haastattelu	30
4.3 Havainnointi	30
4.4 Kehittämistyöprosessin vaiheet	32
4.5 Tutkimuksen uskottavuus	35
5 NÄYTTÖTUTKINNON JÄRJESTÄMISSUUNNITELMA SEKÄ YHTEENVETO HAASTATTELUISTA	38
5.1 Tutkinnon järjestely	38
5.2 Tiedotus ja markkinointi	39
5.2.1 Ennakkotiedottaminen ja markkinointi	39
5.2.2 Tiedottaminen tutkinnon aikana	40
5.3 Näytön henkilökohtaistaminen ja tarvittavan ammattitaidon hankkiminen	41
5.3.1 Näyttötutkinnon osallistuneiden osaamisen nykytilanteen kartoitus ja analysointi	43
5.3.2 Yhteenveto haastatteluista ja tuloksista	45
5.4 Näyttöjen sisältö ja näyttötehtävän laatiminen	51
5.5 Näyttöjen arviointi	53
5.6 Palaute moduulikoulutuksesta ja näyttötutkinnosta	55

5.6.1 Yhteenveto moduulikoulutuksesta	56
5.6.2 Yhteenveto näyttötutkinnosta	59
6 POHDINTA	64
LÄHTEET	75
LIITTEET	

Liite 1. Ennakkotiedotteet, Vaatetusalanperustutkinnon/Turkkuri

Liite 2. Haastattelurunko, osaamisen kartoittaminen

Liite 3. Näyttötutkintotehtävä: pakollinen osio

Liite 4. Arviointilomakkeet

Liite 5. Valinnainen osio: Asuste

Liite 6. Näyttötutkinnon järjestämissuunnitelma

Liite 7. Palautelomake moduulikoulutuksesta ja näyttötutkintotilaisuudesta

1 JOHDANTO

Turkkurinkoulutus loppui kokonaan Suomessa keväällä 2004. Turkisalan koulutusta jatkettiin Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulussa, mutta koulutuksen pääpaino oli turkisalan suunnittelussa ja markkinoinnissa ei valmistuksessa, kuten toisen asteen koulutuksessa oli. Turkisalalla on suuri työvoimapula, ikääntyminen on näkyvissä ja osaaminen häviää. Alalle tarvitaan uusia osaajia. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulussa toimii kolmivuotinen, ESR-rahoitteinen The Wonder of Fur koulutus- ja kehityshanke (jatkossa käytetään lyhennystä WOF).

ESR -rahoitteisen hankkeen tavoitteena oli jatkaa aikaisempien hankkeiden kautta aloitettua turkisalan kehittämistyötä laajentaen sitä kansainväliseen toimintaan. The Wonder of Fur- hankkeessa Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun turkisalan toimipisteestä kehitetään kansainvälisesti tunnettu turkisalan tuotekehityksen ja koulutuksen osaamiskeskittymä. Keskittymän tavoitteena on turvata turkisalan osaaminen ja sen kehittyminen Suomessa.

Hankkeen aikana keskittymässä toteutettiin eritasoisia turkisoaamisen koulutusmoduuleja, joilla pystytään vastaamaan turkisalalla olevaan koulutustarpeeseen. Koulutusmoduulien lisäksi hankkeen puitteissa järjestettiin koko turkisalaa koskevia seminaareja sekä työpajoja. Seminaarien tavoitteena oli lisätä turkisalan tietämystä alkutuotannosta jatkojalostukseen ja markkinoida suomalaisia turkiksia sekä niihin soveltuvia tekniikoita.

Kansainvälisen osaamiskeskittymän tavoitteena oli mahdollistaa suomalaisille turkisalan mikroyrityksille kansainvälisten yhteyksien ja verkostojen luominen. Hanke mahdollisti alan toimijoiden verkostoitumista ja sitä kautta asiantuntijuus-

den levittämistä mikroyrityksiin. Kansainvälisiä yhteyksiä ja uusia innovaatioita luotiin muun muassa kansainvälisten luennoitsijoiden vetämien moduulien ja työpajojen puitteissa. (Turkisala The Wonder of Fur.)

Hankkeen yhtenä tavoitteena oli tarjota mahdollisuus suorittaa vaatetusalan perustutkinto/turkkuri, sekä turkkurin ammattitutkinto ja turkkurimestarin erikoisammattitutkinto. Näyttötutkintojen järjestäminen kuuluu normaalisti toisen asteen koulutusta tarjoaville oppilaitoksille. Turkisalalla ei ole toisella asteella toimivaa tahoja, sen vuoksi vaatetusalan tutkintotoimikunta on myöntänyt luvan näyttötutkintojen järjestämiseen ammattikorkeakoululle.

Pohdittuani mitä kehittämistarpeita työssäni olisi, The Wonder of Fur hankkeen projektipäällikkö esitti kehittämistehtäväksi suunnitella ja laatia vaatetusalan perustutkinnon/turkkurin järjestämissuunnitelma ja ottaa vastuu sen toteuttamisesta. Projektissa aihe oli ajankohtainen ja tarpeellinen. Olin kiinnostunut ottamaan kehittämistehtävän vastaan, koska halusin kehittää turkisalaa työelämälähtöisesti, koska se on lähellä omaa työalaani ja työtehtäviäni. Toimeksiantaja opinnäytetyössäni on WOF – hanke.

Kehittämistehtäväni perustuu turkisalan osaamistarpeeseen ja tavoitteena oli kehittää vaatetusalan perustutkinnon/turkkurin järjestämissuunnitelma sekä suunnitella näyttötutkintotilaisuuden toteuttamistapa ja myös toteuttaa se. Järjestämissuunnitelman lähtökohtana ovat tutkintotoimikunnan ohjeet, työelämäyhteydet ja vaatetusalan opetussuunnitelma sekä näyttötutkinnon ohjeet.

Opinnäytetyö rakentuu johdannosta, teoriaosuudesta, opinnäytetyössä hyödynnettyjen tutkimusmenetelmien kuvaamisesta, kehittämistyöstä ja tuloksista sekä lopuksi pohdinta ja projektin toteutuksen arviointi. Teoriaosuudessa käsitellään näyttötutkinnon järjestelmään liittyviä asioita, kuten järjestämissuunnitelman laa-

timinen, selvitetään mitä ammattitaidolla ymmärretään, mitä on ammattiosaaminen, miten se tunnistetaan ja tunnustetaan sekä miten niitä arvioidaan.

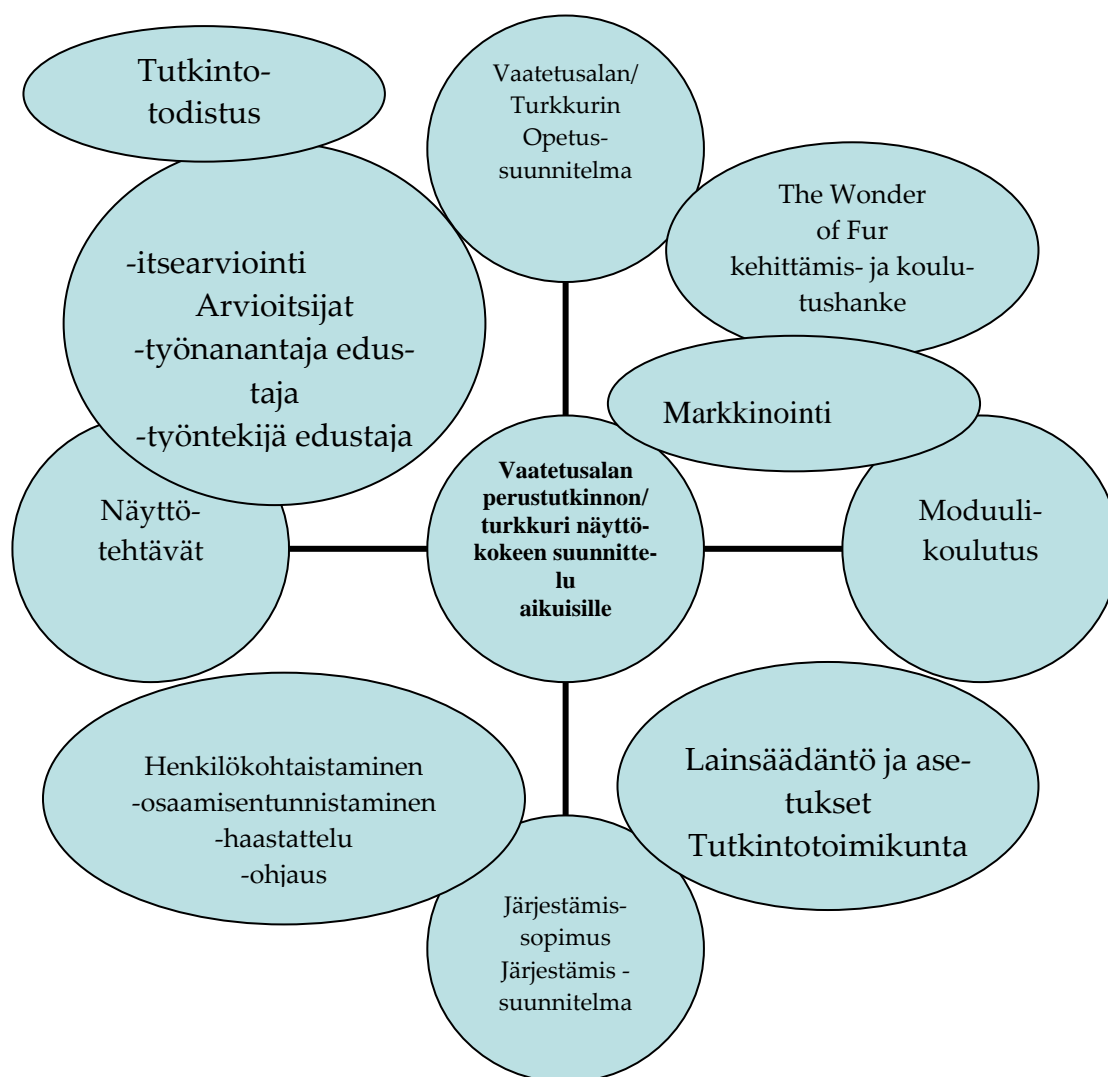
Opinnäytetyön tutkimusmenetelmäksi olen valinnut toimintatutkimuksen, (action research), joka sopii hyvin näyttötutkinnon järjestämisen tutkimiseen. Anttilan (2005) mukaan toimintatutkimus on tapa tutkia organisaation toimintoja, kehittää tai muuttaa niitä. Toimintatutkimus on ymmärrettävä, ei vain varsinaisena menetelmänä vaan tutkimuksellisenä lähestymistapana, jossa hyödynnetään esim. kvalitatiivisen tai kvantitatiivisen tutkimuksen menetelmiä.

Cembrowicz [2005] toteaa, että hyvissä ajoissa ennen aiheen valintaa, on hyvä valita onko kiinnostunut kvantitatiivisesta tai kvalitatiivisesta tutkimuksesta. Kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä sopii hyvin kehittämistehtävän kehittämis- ja analysointimetodiksi.

Henkilökohtaistaminen on osa näyttötutkinnon suorittamista. Näyttötutkintoon osallistujien valmiudet tutkinnon suorittamiseen selvitettiin haastattelujen avulla keväällä 2010. Haastatteluista saadun tiedon perusteella osattiin tarjota tarvittavaa lisäkoulutusta näytönantajille ennen näyttötutkintotilaisuuksia. Näyttötutkinnon pakollinen osa järjestettiin marraskuussa 2010 ja vallinainen osio tammikuussa 2011. Moduulikoulutuksesta ja näyttötutkintotilaisuudesta kerättiin palaute helmikuussa 2011.

Tämän tutkimuksen viitekehyksen keskeinen tavoite oli laatia näyttötutkinnon järjestämissuunnitelma, joka perustuu alla olevaan kuvioon. Henkilökohtaistaminen on osa kokonaaisuudesta ja tavoite on selvittää:

- Mitä osaamista näyttötutkinnon osallistujilla on puoli vuotta ennen näyttötutkintotilaisuutta?
- Onko tarvetta järjestää lisäkoulutusta?
- Onko valmiudet lähteä suorittamaan näyttötutkintoa?

KUVIO 1. Kehittämistehtävän viitekehys

Kehittämistehtävän viitekehys kertoo mitä asioita opintäytetyöprosessissa käsitellään myös teoriatasolla.

2 LÄHTÖKOHDAT NÄYTTÖTUTKINNON SUUNNITTELULLE

Yhtenä tavoitteena The Wonder of Fur -hankkeessa oli järjestää koulutusmoduulit, säilyttää alan turkisan osaaminen, sekä mahdollistaa vaatetusalan perustutkinnon/turkkuri suorittaminen. Työelämä tarvitsee ammattiosaajia ja koulutusmoduulit oli hyvä informaatiolähde näyttötutkinnosta kiinnostuneille.

2.1 Näyttötutkinto osana The Wonder of Fur hanketta

Koulutusmoduulien suunnittelu aloitettiin Wonder of Fur - hankkeen alussa vuonna 2008. Suomessa on noin 120 turkisan jatkojalostusyritystä. Yleensä yrittäjä toimii yksin, tai hänellä on muutama työntekijä. (Blomström 2004.) Yritykset ovat ateljeetyypisiä eli niissä tehdään mittatilaustuotteita ja turkkien muodistusta. Suomessa on ainoastaan kaksi suurempaa teollista turkisanjatkojalostusyritystä, jotka tarvitsevat työntekijöitä teolliseen tuotantoon. Koulutusmoduulien suunnittelussa on otettu huomioon alan osaamistarve ja vaatetusalan perustutkinnon perusteet.

Perustutkinnon/turkkurin koulutus – ja WOF kehityshankkeen suunnittelussa ja järjestämisessä on otettu huomioon ammatillisen peruskoulutuksen koulutusmoduulien opetussuunnitelma, näyttötutkinnon perusteet, vaatetus-alan tarpeet sekä kehitysnäkymät että työelämlähtöisyys. Koulutusmoduulit oli suunniteltu kaikille turkisalasta kiinnostuneille.

Koulutusmoduulit

The Wonder of Fur – hankkeen koulutusmoduuleita on ollut yhteensä kuusi. Moduulikoulutus aloitettiin syksyllä 2009 ja se päättyi tammikuussa 2011. Lähiopetusta on yleensä ollut kaksi päivää kuukaudessa, joten työelämästä tulleet osallistujat ovat voineet osallistua koulutukseen. Lähiopetuksen lisäksi osallistujat ovat saaneet etätöitä lähijaksojen välissä. Käytännön oppiminen vaatii paljon harjoitusta ja vie aikaa, joten oppiminen jatkuu itsenäisen työn kautta. Etätöitä on tarvittaessa ollut mahdollista suorittaa koulun tiloissa. Moduulien opettajiksi on pyritty löytämään turkisanalan osaajia ja he ovat usein tulleet työelämästä. Turkistuosteen kaavoitusmoduulin opettajana on toiminut kaavaopettaja, levystä tuote -moduulissa turkisanalanopettaja sekä turkisasusteet -moduulissa modistiopettaja. Muissa moduuleissa on toiminut alan osaajia turkisyrityksistä. Moduulikoulutus ei kuulu ammattikorkeakoulun normaalitoimintaan, vaan se oli osa WOF -hanketta. Koulutuksen moduulit ja kurssit olivat seuraavat:

Levytystekniikat-moduuli 8 op kesä-syyskuu 2009

- Levyjen suunnittelu 2 op
- Levytys 6 op

Turkisanalan perusteet-moduuli 7 op loka-joulukuu 2009

- Turkistytön perusteet 5 op
- Turkisala kokonaisuutena 1 op
- Turkiksen muokkaus ja käsittelyt 1 op

Turkistuosteen suunnittelu-moduuli 4 op helmikuu 2010

- Turkistuosesuunnittelun perusteet 2 op
- Kuvallisen ilmaisun perusteet 2 op

Turkistuosien kaavoitus-moduuli 6 op maaliskuu-toukokuu 2010

- Turkiskaavan perusteet 2 op
- Kuosittelun ja sovituksen perusteet 2 op
- Kaitalejako ja asiakaspalvelu 1 op
- Muotoilun perusteet/Basics of Draping 1 op

Levystä tuote-moduuli 4 op elokuu-lokakuu 2010

- Käytetyn materiaalin käyttö 2 op
- Turkistuosien tukeminen ja vuoritus 2 op

Asusteet -moduuli joulukuu 2010 - tammikuu 2011

- Turkisasusteet 3 op

Edellä olevista kursseista näytönantaja on voinut valita haluamansa kurssit, vaikka osallistumispakkoa ei ollut.

Laadullisia vaikutuksia on arvioitu koulutusten osalta palautelomakkeiden avulla. Palaute hankkeen järjestämisestä koulutuksista on ollut erittäin positiivista. Moduuleista on kerätty palautetta jokaisen lähijakson jälkeen ja niistä on tehty moduuli-kohtaiset koosteet. KPAMK tulee hyödyntämään saatua palautetta jatkossa vastaavien toimintojen toteuttamisessa. Moduuleihin on osallistunut 30 henkilöä.

Yhteenveto moduulikoulutuksia koskevasta palautteesta: Arvosteluasteikkoa 1-5, jossa numero 5 vastaa korkeinta arvosanaa ja numero 1 alinta arvosanaa.

Olivatko moduulin järjestelyt toimivia? 4,3

Vastasiko moduuli odotuksiasi? 4,4

Miten lähiopetus oli mielestäsi toteutettu? 4,4

Tukivatko etätehtävät oppimista? 4,3

Oliko etätehtävien tekemiseen varattu aika riittävä? 4

Opitko moduulin aikana uusia tietoja ja taitoja? 4,4

Ovatko moduulin aikana opitut taidot ja tiedot sovellettavissa työelämään? 4,3

Saitko riittävästi ohjausta ja opastusta oppimiseen? 4,4

Oliko moduulin yhteydessä käytetty opetusmateriaali laadukasta ja hyödyllistä? 4,3

Millainen oli opettajan/luennoitsijan ammattitaito? 4,9

Millainen oli opettajan/luennoitsijan esitystapa? 4,7

Koulutuksissa painotettu käytännönläheinen opetus soveltuu erittäin hyvin kädentaitoja vaativalle alalle. Näistä turkisalan perusteet -moduuli toteutettiin kaksi kertaa suuren kysynnän vuoksi. Moduulikoulutuksiin osallistuneiden palaute oli kokonaisuutena erittäin positiivista. Opetus on ollut intensiivistä ja käytännönläheistä, joka mahdollisti myös ulkomaalaistaustaisten henkilöiden osallistumisen koulutukseen. (ESR Projekti raportti 2011.)

2.2 Vaatetusalan opetussuunnitelma

Vaatetusalan perustutkinnon turkkurin osaamisalueen ammatilliset opinnot koostuvat turkisalan materiaalituntemuksesta, turkistuotesuunnittelusta, turkist tuotteiden kaavoituksesta ja muotoilusta, materiaalin käsittelystä sekä turkist tuotteen valmistuksesta. (Vaatetusalan perustutkinto 2000, 110.)

Keskeistä osaamista materiaalituntemuksen osalta ovat turkismateriaalien tuntemus, muokkaus- ja viimeistelyprosessi sekä käsittelyt. Turkist tuotteiden huolto, säilytys ja turkisalan kokonaisuus kuuluvat myös osaamisalueisiin. Turkist tuotteen suunnittelun keskeinen osaaminen koostuu asiakaslähtöisestä turkist tuotteiden suunnittelusta, muotihistorian ja muodin tuntemuksesta sekä trendien ja esitystekniikoiden osaamisesta. (Vaatetusalan perustutkinto 2000, 67–68.)

Keskeistä osaamista ovat myös turkist tuotteiden kaavoituksessa ja muotoilussa kaavasympolien, peruskaavojen ja kaavamuutosten hallinta, mallianalysointi, kuosittelu sekä sarjonnan perusteet. Myös nahka- ja kaitalejakojen tekeminen, soveltaminen sekä asiakaspalvelu ovat tärkeitä osa-alueita.

Turkismateriaalin käsittelyn keskeistä osaamista ovat turkistyön perusteet, leikkuu, konetus sekä turkisasusteiden valmistaminen. Keskeistä osaamista ovat myös erilaiset levytystekniikat, nahkojen lajittelu ja turkislevyn valmistaminen. (Vaatetusalan perustutkinto 2000, 68–71.)

Turkist tuotteiden keskeinen osaaminen koostuu tuotteen valmistamisesta turkislevystä, tuotteen tukemisesta, vuorittamisesta ja viimeistelystä sekä tuotteen hinnoittelusta. Tärkeää osaamista on vanhan turkin muodistaminen ja mittatilaustuotteen suunnittelu, kaavoitus, valmistus ja sovitus sekä asiakaspalvelu. (Vaatetusalan perustutkinto 2000, 71–72.) Vaatetusalan perustutkinnon/Turkkurin näyt-

tötutkinnon suorittaneella henkilöllä on laaja perusosaaminen ja hän voi toimia turkisanalan yrityksissä erilaisissa valmistukseen liittyvissä työtehtävissä. Työtehtävät vaativat kokonaisvaltaista osaamista asiakaslähtöisessä yrityskulttuurissa, jossa pienten yritysten yhteistyö korostuu. Alalla toimiminen edellyttää myös oma-toimisuutta ja vastuullisuutta. (Vaatesalan perustutkinto 2000, 118–119.)

Näyttötutkinnon kuvaus

Näyttötutkintojärjestelmä tarjoaa erityisesti aikuisille suunnitellun ja joustavan tutkinnon suorittamistavan. Näyttötutkinnossa ammattitaito osoitetaan suoraan työtoimintana. Näyttötutkintoon on mahdollista osallistua riippumatta siitä, onko osaaminen kertynyt työkokemuksen, opintojen tai muun toiminnan kautta. Näyttötutkintoina on mahdollista suorittaa eri alojen perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkintoja. Näyttötutkintojen järjestäjinä toimivat pääsääntöisesti aikuiskoulutukseen keskittyneet koulutusorganisaatiot. Usein näyttötutkinnon suorittaja osallistuu valmistavaan koulutukseen, jonka avulla hankitaan näytöissä tarvittava ammattitaito. Henkilö, jolla on jo riittävä ammattitaito ja joka on ollut pitkään työelämässä, voi suorittaa näyttötutkinnon tai sen osan, osallistumatta koulutukseen. Näyttötutkinto tukee elinikäistä oppimista ja tarjoaa yrityksille merkittävän henkilöstön kehittämisvälineen. (Näyttötutkinto-opas 2011.)

2.3 Lainsäädäntö ja asetukset

Näyttötutkintojen järjestäminen perustuu lakiin ammatillisesta aikuiskoulutuksesta (1998/631). Aikuisten ammatillisesta peruskoulutuksesta on voimassa se, mitä ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (630/1998) säädetään. Opetushallituksen ja tutkintotoimikuntien yhteisenä vastuualueena ovat näyttötutkintojen järjestäminen ja valvonta.

Lain tarkoituksena on ylläpitää ja kohottaa aikuisväestön ammatillista osaamista, antaa valmiuksia itsenäisen ammatin harjoittamiseen, kehittää työelämää ja edistää työllisyyttä sekä tukea elinikäistä oppimista. Lain tarkoituksena on myös edistää tutkintojen tai niiden osien suorittamista.

Ammatillisella aikuiskoulutuksella tarkoitetaan laissa ammattitaidon hankkimistavasta riippumattomia, näyttötutkintoina suoritettavia ammatillisia perustutkintoja, ammattitutkintoja ja erikoisammattitutkintoja samoin kuin niihin valmistavaa koulutusta sekä muuta kuin näyttötutkintoon valmistavaa ammatillista lisäkoulutusta. Tutkinnoissa ja koulutuksessa pitää ottaa huomioon työelämän tarpeet. Näyttötutkintoja pitää suunnitella ja järjestää yhteistyössä elinkeino- ja työelämän kanssa. (Finlex 2010.)

3 AMMATTITAIDON JA NÄYTTÖTUTKINNON ARVIOINTI

Tutkimuksen viitekehyksen keskeinen tavoite on laatia näyttötutkinnon järjestämissuunnitelma. Ammattiosaaminen on osa tutkintoa, ja näytöissä osoitetaan ammatillinen osaaminen, joka myös arvioidaan.

Henkilökohtaistaminen on tärkeä osa näyttötutkintoa, ja haastatteluilla selvitetään onko tutkintoon osallistuvilla tarvittava osaaminen selviytyäkseen näyttötutkinnosta. Näytöissä tutkitaan ammatillista osaamista, joka perustuu opetussuunnitelmaan ja muihin tutkintovaatimuksiin. Lisäksi kerätään palautetta siitä, miten moduulikoulutus on vaikuttanut näyttötehtävän antamiseen. Lopuksi selvitetään, miten näyttötutkinto on onnistunut kokonaisuudessaan. WOF -hankkeen toiminnasta on kerätty palautetta hankkeen aikana. Se on keino kerätä tietoa hankkeen onnistumisesta ja on tärkeä osaa kehittämistehtävää, vaikka se ei kuulu varsinaisen tutkimuksen tutkimuskysymyksiin. Tutkimuskysymykset, joihin haluttiin saada vastaukset ovat:

1. Mitä osaamista näyttötutkinnon osallistujilla oli puoli vuotta ennen näyttötutkintotilaisuutta?
2. Onko tarvetta järjestää lisäkoulutusta?
3. Onko valmiudet lähteä suorittamaan näyttötutkintoa?

Edellä oleviin tutkimuskysymyksiin vastataan luvussa 5 kysymys kysymykseltä. Kysymyksiin vastattaessa on siteerattu vastaajien kommentteja, jolla pyrittiin lisäämään tutkimuksen uskottavuutta.

3.1 Ammattitaito ja mistä se koostuu

Ennen kuin ammattitaitoa arvioidaan, on hyvä tutkia mitä ammattitaito on ja mistä se koostuu. Ammattitaito ja osaaminen, mitä pitää huomioida arvioinnissa ja miten arvioidaan.

Jaakkolan (1995, 120) mukaan ammattitaito on yksilön ammatillista pätevyyttä ammatin vaatimuksiin sekä yksilön taitojen monimuotoisena suhteena: Ammatillinen pätevyys voidaan käsittää monimuotoisena kokonaisuutena, joka koostuu erilaisista ja -tasoisista taidoista tai osaamisalueista. Pätevyys on siis enemmän kuin yksittäisten taitojen summa. Sitä voidaan kuvata ammatin tai ammatillisen työn hallintana tietyssä toimintaympäristössä ja tietyssä aikana. (Jaakkola 1995; Turpeinen 1998, 10.)

Jaakkola määrittelee ammattitaidot kolmena eri taitotasona: yleiset perustaidot hän määrittelee mm. sosiaalis-kommunikatiivisiksi taidoiksi, ongelmaratkaisu- ja päätöksentekotaidoksi. Ammattialakohtaiset perustaidot ovat niitä taitoja, joita voi siirtää tai soveltaa eri tarkoituksiin samalla ammatillisella alueella. Ammattispesifitiset taidot ovat hänen mukaansa taitoja, jotka ovat sidottu yhteen työpaikkaan tai työympäristöön. (Jaakkola 1995; Turpeinen 1998, 10.)

Taalaksen (1995) mukaan ammattitaidon jäsentäjiksi ammatillisessa koulutuksessa on yleisesti käytetty termiä, jona hän pitää työelämänläheisyyttä. Hänen mukaan yksilön ammattitaito ja pätevyys vaikuttaa työelämän ammattitaitovaatimuksiin. (Taalas 1995; Turpeinen 1998, 10.)

Haltian [1995, 11] mukaan ”ammattitaito realisoituu, kun työntekijän tiedot ja taidot ja työn vaatimukset kohtaavat työprosessissa”. Hän painottaa että ”ei ole pätevyyttä sinänsä, vaan on pätevyyttä suhteessa johonkin toimintaan, tehtävään ja organisaatioon, tavallisemmin työelämän tilanteeseen, harvemmin koulutusjärjestelmään”. (Turpeinen 1998, 10.)

Dreyfus ja Dreyfus (1986) kuvaavat osaamisen viisi tasoa seuraavasti:

- noviisi, aloittelija
- edistynyt työntekijä
- pätevä työntekijä
- taitava työntekijä
- asiantuntijan eli ekspertti

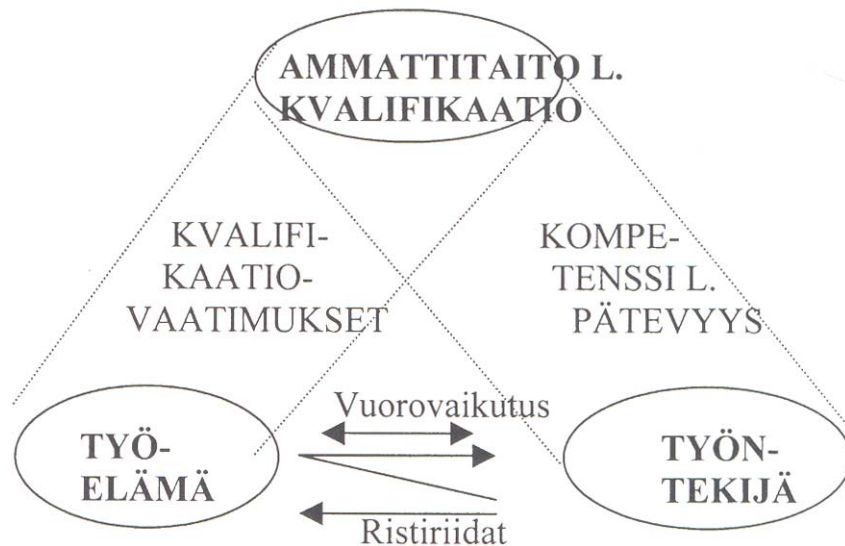
Kasvun kuvaus etenee vertikaalisesti noviisista ekspertiksi. Noviisin tietotaito koostuu annetuista yksityiskohdista ja yleisistä periaatteista. Hänen toimintaansa ohjaavat mallit, ohjeet sekä säännöt ja ohjeet. Työskentelytaso on yleensä rajoittunut, joustamatonta ja perustaitojen harjoittelua, jossa tilannekohtainen käsityskyky alkaa vasta hahmottua.

Edistynyt työntekijä pystyy jo vähimmäisvaatimusten tasoiseen toimintaan, mutta tarvitsee edelleen toiminnan suuntaamista ja tukea sekä tärkeiden työn osatekijöiden osoittamista. Pätevä työntekijä pystyy jo ongelmakeskeiseen työskentelyyn ja analyyttisen pohdintaan, mutta tarvitsee vielä tukea tiedostamisprosessien asiayhteyksissä ja pitkän tähtäimen päämäärien hahmottamisessa. Tämä taso savutetaan yleensä 2-3 vuoden päästä opintojen aloittamisesta.

Taitava työntekijä kykene jo kokonaisvaltaiseen työskentelyyn kokemustensa perusteella, sekä siirtymään asiasta toiseen luontevasti ja joutuisasti sekä liittämään asioita tilannekohtaisesti että toimimaan myös pitemmällä tähtäyksellä. Asiantuntija eli ekspertin tietotaito on hyvin laajasti organisoitu, monitasoisiksi ja toisiinsa kytkeytyvisiksi kokonaisuuksiksi. (Dreyfus & Dreyfus 1986; Soininen 2007, 24.)

Työntekijällä voi olla olemassa ammatillisen osaamisen kompetenssi, mutta ammattitaidoksi tai kvalifikaatioksi se muodostuu ainoastaan jos tuo pätevyys kohtaa työelämän kvalifikaatiovaatimukset. (Niskanen & Lepänjuuri 2006, 24).

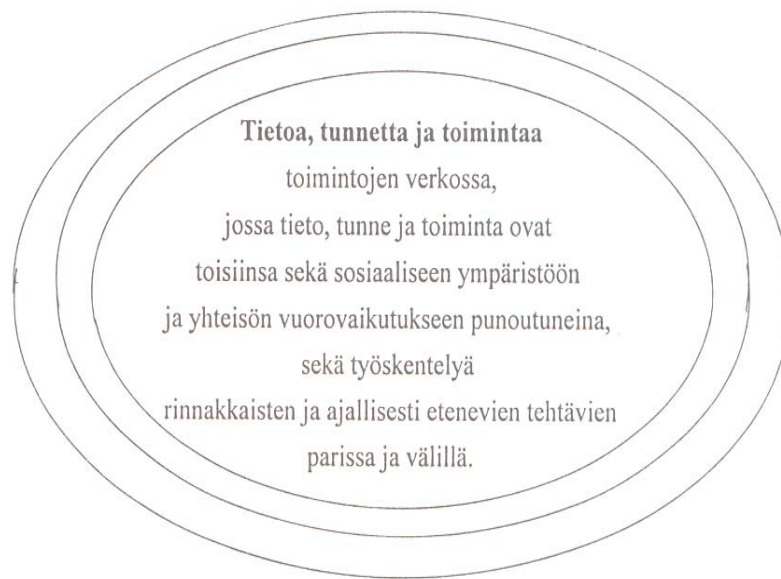
Keurulainen (1998) on kuvannut erittäin hyvin Dreyfus & Dreyfus'in, Soinisen ja, Niskasen & Leppäjuuren mainitsemia ammattitaidon ja kvalifikaation osatekijät ja niiden väliset suhteet alla olevalla kuviolla.

KUVIO 2. Käsitteiden väliset suhteet (Keurulainen 1998).

Colen [1998] ja Gillin [1988] mukaan kvalifikaatiovaatimukset ovat toimintaympäristöihin sitoutuneita. Ammattitaidon kehittämisessä ja arvioinnissa työyhteisö ja sen näkökannat määrittävät, mikä on pätevää tietoa ja miten sitä tulee käyttää. (Turpeinen 1998, 24 [Colen 1998, Gillin 1988, Carr & Kemmis 1986]).

Knorr – Cetina (1981) mukaan ammattitaito on tiedon, tunteen ja toiminnan hyvin moniulotteista ja dynaamista vuorovaikutusta. Ammatillinen pätevyys saa oikeutuksensa vasta kun on aidossa toimintatilanteessa. Työympäristöt ja yhteisöt määrittävät viime kädessä, miten ammattitaitoa tulee pätevästi soveltaa, uudistaa ja tuoda esille monimutkaisissa ja ennustamattomissa työtilanteissa. (Knorr – Cetina 1981; Resnick 1987; Turpeinen 1998, 25.) Tätä dynaamista vuorovaikutusta he kuvaavat seuraavalla kuviollaan:

KUVIO 3. Työympäristöön ja -yhteisöön suhteutettu, dynaaminen ammattitaito
Knorr – Cetina (1981, 25.)

Ammattitaidossa toiminta on ratkaisevampi kuin tieto, koska ammatillisen ajattelun nähdään kehittyvän ainoastaan toimintaan sitoutuneena. Silloin toiminnan kokonaisuus ei voi muodostua irrallisten tehtävien, eikä yksilön toimintasykliä, vaan toimintaverkon vuorovaikutussuhteista. On osattava vaihtelevissa tilanteissa tehdä oikeat asiat oikeaan aikaan ja myös oikeassa järjestyksessä. (Turpeinen 1998, 24).

3.1.1 Ammattitaito ja osaaminen

Ammatillinen osaaminen on moninainen ilmiö. Keurulaisen (2006, 25) mukaan työelämän ja yksilön intressit voivat olla yhteneviä, mutta niihin voi sisältyä myös riisiriitaisuuksia. Kun ammatillinen osaaminen ymmärretään toiminta-ympäristön vaatimusten ja toimijan kompetenssien välisenä suhteena siitä seuraa, että osaamisen arviointi ei siten voi rajoittua vain yksilön ominaisuuksien ja kykyjen

tarkasteluun. Niitä on suhteutettava toiminta-ympäristön vaatimuksiin. Ammattitaitopuheissa unohtuu helposti, ettei osaaminen ole vain reagointia työn asettamiin vaatimuksiin, vaan työntekijän kykyyn kehittää työtään ominaisuuksiensa, vahvuuksiensa ja motiiviansa pohjalta. (Keurulainen 2006; Nurminen & Pennanen 2007. 14.)

Asikaisen [2005] mukaan osaaminen määrittyy erilaiseksi, riippuen mistä näkökulmasta sitä organisaatioissa tarkastellaan (Nurminen & Pennanen 2007). Tarkastellaanko sitä henkilö-, työyksikkö-, organisaatio- tai yhteiskuntatasolla. Osaaminen määrittyy myös erilaiseksi, kun sitä tarkastellaan tuloksellisuuden näkökulmasta tai opetus-suunnitelmien laatimisen näkökulmasta sekä siitä, kuka sen määrittää. On tärkeä huomioida ammattitaidon muotoutumisen eri tekijät, koska ne vaikuttavat ammattitaidon tai osaamisen määrittelyyn. Ammattitaito on käsite, joka on vahvasti sidoksissa ammattiin tai työn tarkoitukseen, mutta myös työtoimintaan sekä työlle välttämättömään tietoperustaan.

Asikaisen [2005] mukaan osaaminen ilmenee toiminnassa, jolloin osaamisen määrittely on tuotava niin lähelle todellista työtoimintaa kuin vain on mahdollista (Nurminen&Pennanen 2007). Osaamisen määrittely vaatii toimialan kokonaisvaltaisen ymmärtämisen, sen toimintakokonaisuudet ja – prosessit sekä mitä toimintaympäristö vaatii työntekijältä.

Ammattitaitoa on mahdoton määritellä ilman toimijan määrittelyä, sekä tietoa kenen osaamisesta on kysymys. Määrittäjällä pitää olla kokonaiskuva toimijan tehtävistä ja myös olevasta ammatillisesta osaamisesta sekä ammatillisen kehittymisen vaiheista. (Nurminen & Pennanen 2007, 14–15; Asikainen[2005])

3.1.2 Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

Huotarin, Lepänjuuren ja Niskasen (2007) mukaan osaamisen tunnistaminen ja tunnustamisen on viime vuosina noussut yhä tärkeämmäksi yritysten hakiessa osaavaa henkilökuntaa. Työympäristöt muuttuvat oppimisympäristöiksi ja työkokemuksen kautta syntyvästä osaamisesta tulee hyvin merkittävä osa uuden oppimiselle. Näyttöjen avulla tapahtuva osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen on hyvä menetelmä mitata ammatillista osaamista. (Huotari, Lepänjuuri & Niskanen 2007, 89.)

Keurulaisen (2006, 22) mukaan osaaminen on ilmiönä noussut viime vuosien aikana erityisen tarkastelun kohteeksi aikuisten ammatilliseen osaamiseen liittyvissä näytöissä, osaamisen määrittämisessä ja arvioinnissa. Niskasen ja Lepänjuuren (2006) mukaan ammattitaidon- ja osaamisen -käsite ovat hyvin keskeisinä lähtökohtina osaamisen tunnistamis- ja tunnustamisprosessissa. Osaaminen on myös käsitteenä moniulotteinen, koska se yhdistää tietojen ja taitojen monipuolisen luovan käyttämisen ja itsenäisen ajattelun taidot. Osaaminen on myös kykyä organisoida työtä, työskentelyä ryhmissä, kykyä arvioida omaa osaamistaan sekä omaa toimintaansa samalla sitä kehittäen. (Keurulainen 2006; Niskanen, Lepänjuuri & Rautio 2006, 12–22.)

Osaamista voi olla monenlaista, mutta osaamisen tunnistamiseksi ja tunnustamiseksi sen täytyy olla opetussuunnitelman mukaista osaamista ja ristiriidatonta koulutuksen tavoitteisiin nähden. Aloite osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen on opiskelijalla tai tutkinnon suorittajalla, mutta yleensä näytönantaja tarvitsee siihen ohjausta. Olennaista ohjauksen näkökulmasta on, miten tunnistamisen ja tunnustamisen periaate ja idea tuodaan esille opiskelun orientaatiovaiheessa (Rautio, Lepänjuuri & Sopanen 2006, 66–67.)

Olen sama mieltä että orientaatiossa tai henkilökohtasessa haastattelussa selvitetään hakijan soveltuvuus kyseiseen tutkintoon, sekä mitataan osaamisen lähtötaso että laaditaan henkilökohtainen opintosuunnitelma. Haastattelu tehdään ennen opiskelun alkua, opiskelun aikana kartoitetaan nykyhetken osaamistaso ja sitä verrataan opetussuunnitelman tavoitteisiin. Osaamisen tunnistaminen ja tunnus-taminen on näyttötutkintotilaisuudessa näytönantajan ja arvioitsijoiden yhteinen asia. Yhteistyössä elinkeinoelämän kanssa varmistetaan se, että koulutus vastaa työelämän vaatimuksia.

3.2 Arviointi ja näyttötutkinnon arviointiperustelut

Näyttötutkintojärjestelmässä näytön suorittaja arvioidaan suhteessa tutkinnon perusteissa määriteltyihin työelämän ammattivaatimuksiin. Keskeinen periaate on, että näytöt pyritään toteuttamaan mahdollisimman aidossa työelämän tilan-teissa. Näyttötutkintotilaisuuden suoritusympäristö vaikuttaa merkittävästi sii-hen, millaisessa näkökulmassa ja/tai kontekstissa tutkittava voi tuoda ammattitai-tonsia esille. Valittu näkökulma määrittelee ennakkoon millaisena arvioijat voivat tutkittavan ammattitaidon havaita. (Turpeinen 1998.)

Keurulainen (2006) mukaan arvionkin johtavaksi periaatteeksi ovat viisi kohtaa:

- Arviointi on osa oppimisprosessia ja sen tulee tukea oppimista
- Arviointi tapahtuu pääsääntöisesti arvioitavan toiminnan kannalta aidoissa olosuhteissa
- Arviointi perustuu yhteistyöhön ja kaikilla asianosaisilla on mahdollisuus osallistua arviointiin
- Arviointiin osallistujat ovat tietoisia arviointikriteereistä
- Arviointi tukee ja edistää kykyä itsearviointiin

Näytöissä arviointikohteet ovat tekniset taidot, ydinosaminen ja yhteiset painotukset. Tekniset taidot kuvastavat, miten tutkinnonsuorittaja hallitsee työmenetelmän välineet, materiaalit, työturvallisuuden sekä työn perusteena olevan tiedon hallinnan. Lisäksi arvioidaan ydinosamista eli sitä, millaisia ovat oppimis-, ongelmanratkaisu-, vuorovaikutus-, viestintä- ja yhteiset taidot. Yhteiset painotukset eli valmiudet ovat arviointikohteena ja ne painottavat ammattisivistystä ja kansalaisvalmiuksia sekä kuvastavat kestävän kehityksen edistämistä, teknologian ja tietotekniikan hyödyntämistä sekä yrittäjyyteen liittyviä valmiuksia. Ydinosamiset ovat taitoja, joilla opiskelijat selviävät muuttuvassa maailmassa ja saavat valmiudet elinikäiseen oppimiseen. (Niskanen 2007.)

3.2.1 Arvioinnin kolmikantaperiaate näytöissä

Tutkintosuoritukset arvioidaan kolmikantaperiaatteella ja pääpaino on työelämän näkökulmassa. Kolmikantaan kuuluu työntekijän, työnantajan ja koulutuksen edustajat. Työntekijäedustaja tekee omassa työssään samoja työtehtäviä, joita arvioidaan näytöissä. Työntekijän edustaja arvioi, miten tutkinnon suorittaja selviää kyseistä tehtävistä, koska hän on työn tekemisen asiantuntija. Työnantaja-arvioitsijana voi toimia esimiesasemassa oleva henkilö, yrittäjä, asiantuntija tai suunnittelu- tai koulutustehtävissä toimiva henkilö. Työnantaja-arvioitsija arvioi suoritusta yrityksen näkökulmasta, mitä työnantaja haluaa työntekijältä huomioiden esim. työn tuottavuuden, joutuisuuden sekä työasenteen. Oppilaitoksen edustaja tuntee hyvin tutkinnon perusteet, mutta hänellä saattaa olla puutteita hahmottaa työtehtävässä tarvittavaa käytännön osaamista. Oppilaitoksen edustaja vastaa, siitä että arviointi on oikeudenmukaista ja että siinä noudatetaan opetussuunnitelmaa sekä sovittuja ohjeita ja määräyksiä.

Kolmikannan käyttäminen tuo näytön suorittajalle varmuuden arvioinnin luotettavuudesta, kun kolmikannan edustajien näkökulmat painottuvat arvioinnissa eri tavalla. Arvioijien pitää perehtyä hyvin arviointiin ja palautteen antamiseen. Arvioijan on hyväksyttävä erilaisia ihmisiä ja toimintatapoja työtehtävissä. Tutkinnon suorittaja arvioi myös oma suoritustaan, mutta lopullisen arvioinnin tekevät aina kolmikannan edustajat. Tutkinnon järjestäjä huolehtii siitä, että arviointiin on perehdytty ennen tutkinnon tai näytön suorituksen arviointia.

3.2.2 Arvointimenetelmät

Näyttöjen arvioinnissa on suositeltavaa käyttää monipuolisia arviointimenetelmiä, mikä mahdollistaa luotettavan ja oikeudenmukaisen arvioinnin. Menetelmät voivat vaihdella ja tutkinnon suorittajilla voidaan käyttää erilaisia arviointimenetelmiä. Arviointi havainnoimalla; arvioijat kirjaavat muistiin omia havaintojaan haastatteleamalla ja kyselemällä näytön aikana sekä sen jälkeen. Tällä pyritään saamaan arviointitilanne mahdollisimman luontevaksi ja jännityksettömäksi. Näytönantajaa voidaan pyytää suullisesti perustelemaan ratkaisujaan ja/tai valintojaan. Näyttötilanteessa pitää myös ottaa huomioon, että näytönantajalle liika jännitys voi estää normaalin työskentelyn ja antaa täten väärän kuvan näytönantajajan todellisesta ammattitaidosta ja osaamisesta.

3.2.3 Arviointikeskustelu, arviointipäätöksen tekeminen ja palaute näyttötutkinnonsuorittajalle

Tutkinnon suorituksen jälkeen tulee tehdä päätös suorittajan ammattitaidosta, josta käydään yhteinen arviointikeskustelu. Arviointikeskustelussa tutkinnon suorittaja arvioi ensin omaa suoritustaan. Itsearviointi on tärkeä osa tutkinnon suoritus-

ta. Työntekijäedustaja ja työnantajaedustaja antavat omat arviointinsa ja viimeisenä oppilaitoksen edustajat. Tutkinnon suorittaja ei kuulu kolmikantaan.

Palautteen antaminen näyttötutkintoon osallistujalle on hyvin tärkeä osa näyttötutkintoa. Alussa on hyvä ottaa esille positiiviset asiat, eli mitkä osa-alueet ovat menneet hyvin. Kehittämisehdotukset pitää ottaa esille myönteisesti ja on varattava riittävästi aikaa palautteen antamiselle. Lopussa rohkaiseva ja kannustava palaute on tärkeää, tutkinnon suorittaminen on myös tärkeä oppimistilanne tutkinnon suorittajalle tai näytönantajalle. Hyvä arvioija osaa antaa rakentavaa ja kehittävä palautetta. (Näyttötutkintojen arviointiopas 2010.)

Ammattiosaamisen näytöt ja osaamisen tunnistaminen ammatillista perustutkinnoissa.

Niskasen (2007) artikkeli perustuu hänen lisensiaattityöhönsä, jossa hän tutkii matkailu-, ravitsemus-, ja talousalan opettajien käsityksiä ammatti-osaamisen näyttöjen kehittämisestä ja näyttöaineistojen laadinnasta sekä kehittämistyössä vaadittavassa osaamisesta. Tutkimus käsittelee ammatti-osaamisen näyttöjä, jotka virallisesti on otettu käyttöön vuonna 2006. Keskeinen tutkimusaineisto pohjautuu näyttöaineistojen kehittämisen kokemuksiin ja niihin haasteisiin, joita mukana olleet opettajat ovat ammattiosaamisen näyttöjä kehittäessään kohdanneet. Tutkimusaineisto on koottu vuosina 2001-2004 (1.8.2001-31.7.2004)

Niskasen mainitsee artikkelissaan, että ammattiosaamisen näytöt yhtenäistävät opiskelija-arviointia ja ottavat työelämän eri osapuolet mukaan ammattitaidon saavuttamisen arviointiin. Opetushallituksen ohjaaman näyttöaineistojen kehittämisprojektin aikana selvisi että, ammattiosaamisen näytöt varmistavat riittävän työelämän ammattitaidon saavuttamisen. Niskasen (2007) mukaan kehitysprojektin tehtävänä oli kehittää opetussuunnitelman perusteet ja opetussuunnitelmat,

joissa määritellään ammatilliset tavoitteet ja arviointi-kriteerit sekä työelämän edellyttämä osaaminen. Tutkimuksessa kiinnitettiin huomiota myös ammattitaitoon, osaamiseen, asiantuntijuuteen ja elinikäiseen oppimiseen sekä osaamisen tunnistamiseen, arviointiin ja tunnustamiseen liittyviin kysymyksiin. Tutkimuksessa selvitettiin, minkälaisia käsityksiä matkailu-, ravitsemus- ja talousalan ammattilaiset opettajat olivat muodostaneet ammattiosaamisen näytöistä ja näyttöaineistojen kehittämisestä sekä minkälaista osaamista heidän näkemyksensä mukaan tarvitaan ammatti-osaamisen näyttöjen ja näyttöaineiden kehittämisessä.

Tutkimustuloksissa todettiin, että ammattiosaamisen näytöistä on hyvin vähän kokemusta, koska näytöt olivat vasta pilotointivaiheessa. Tutkimukseen osallistuneiden opettajien mukaan ammattiosaamisen näyttöihin tarvittiin uudistusta, vaikka näytöissä olisikin osittain tuttuja ja osittain uusia asioita.

Opettajat kuvasivat, että opetussuunnitelmassa mainittua osaamista tarvitaan, osaamista, jossa korostuu oman ammattialan hallinnan tärkeys, mm. oman alan ammattien ja tehtävien tuntemus, jotta voisi suunnitella ammatinosaamisen näyttöjä. Tämä edellyttää opettajalta ajan tasalla olevaa ammatillista osaamista ja myös työelämäkokemusta, mikä on erittäin suuri haaste näyttötutkinnoille.

Toimivat työelämän yhteistyöverkot ja pitkäkestoiset työässäoppimisen jaksot koettiin hyviksi asioiksi. Arviointi- ja ohjaustaidot olivat myös tärkeät kehittämis-kohteet. Itsearviointi toimii näytöissä hyvin, mutta työelämä haluaa selkeät arviointikriteerit ja myös koulutusta ammattiosaamisen näyttöjen järjestämisestä. Opettajat kokivat, että näyttötutkinnoissa esiintyy käsitteellisiä epäselvyyksiä ja erityisesti ammattiosaamisen näytöt ja näyttötutkinnon tavoitteet sekoitetaan työelämässä.

Tässä tutkimuksen tavoitteena oli löytää ratkaisuja ja systematisoida ammatillisten opettajien ajattelutapoja, jotka olivat nousseet esille näyttö-aineistojen laadintaprosessin yhteydessä, jossa käsiteltiin ammattiosaamista, näyttöjä ja näyttöaineistoja. Ihmisten sitouttaminen vaati, että he pääsevät hyvin varhaisessa vaiheessa eri toimijoiden kanssa yhdessä työstämään tulevaa tutkintouudistusta. Kun opettajat olivat epätietoisia siitä, minkälaista lopputulosta näyttötutkinnossa tavoitellaan, oli tavoitteiden määrittely ja niiden epämääräisyys negatiivisia mielikuvia aiheuttava asia. (Niskanen 2008, 78-94).

Mielestäni näyttötutkinnon muutokset ovat olleet suuria ja ne ovat vaatineet opettajilta tosi paljon työtä, mutta olettaisin, että se on sitouttanut myös osaltaan opettajat muutoksiin ja auttanut vanhojen rutiinien poisoppimista, ja täten mahdollistanut uusien näkemyksien mukaantulon.

Tämä tutkimus on laadullinen tutkimus, tärkeä, ajankohtainen sekä hyvin käytännönlähtöinen. Kehittämishankkeen haastatteluissa tuli esille paljon opettajien kokemuksia ja mielipiteitä näyttötutkinnoista ja siihen liittyvistä asioista. Ammattiosaamisen näytöt ovat olleet kaikille opettajille suuri haaste.

Aikuisten näyttöjen toimivuus

Aikuisten opiskelijoiden näyttötutkinnot olivat tämän tutkimuksen lähtökohtana. Se oli myös Opetusministeriön tehtävänanto Koulutuksen arviointineuvostolle vuonna 2004. Tehtävänannon mukaan heidän tuli organisoida kaksivaiheinen malli, jossa aikuisille luodaan mahdollisuus opiskella näyttötutkintoa varten ja toisaalta antaa opetussuunnitelman mukainen näyttö osaamisestaan myös ilman koulutuspakkoa. Hankkeen ensimmäinen vaihe on toteutettu vuosina 2004–2005, ja sen tuloksista on tehty arviointiraportti, joka julkistettiin maaliskuussa 2006.

Tämä tutkimus on Koulutuksen arviointineuvoston toinen vaihe ja tässä arvioidaan vuonna 1994 käyttöönotetun aikuisten näyttötutkintojärjestelmän toimivuus ja tuloksellisuus: miten näyttötutkintojärjestelmän toimintatavat kykenevät ottamaan huomioon työelämän tarpeet, millaisia kehittämistarpeita esimerkiksi tutkintotoimikuntajärjestelmässä ja kolmikantaisessa valmistelussa on ollut ja miten eri toimintamuodot ja -käytännöt vaikuttavat näyttötutkintojen suorittamiseen?

Järjestelmässä uutta on se, että tutkinnon suorittaja osoittaa ammattitaitonsa näyttykokeessa työtä tekemällä. Se, miten kukin näytönantaja on tutkinnon suorittamiseen tarvittavan osaamisensa hankkinut, ei ole näyttötutkinnossa tärkeää. Keskeinen lähtökohta järjestelmän käyttöönotolle oli se, että työssä ammattitaitonsa hankkinut työntekijä saa näyttötutkinnolla muodollisen, eli virallisen tunnustuksen osaamiselleen. Näyttötutkintoihin osallistuminen lisääntyi vuoden 1995 vajaan 3 000:sta yli 62000:een vuonna 2006. Reilun kymmenen vuoden aikana kiinnostuus on noussut huikeasti.

Tutkimuksessa arvioinnin kohteena oli aikuisten näyttötutkintojärjestelmän toimivuus ja tuloksellisuus. Arvioinnissa haettiin vastausta kahteen kysymykseen:

1. Miten näyttötutkintojärjestelmän toimintamuodot ja -tavat, erityisesti kolmikantainen valmistelu ja tutkintotoimikuntajärjestelmä kykenevät ottamaan huomioon työelämän tarpeet ja millaisia kehittämistarpeita on olemassa?
2. Mitkä tekijät (esim. lainsäädäntö, rahoitusjärjestelmä, näyttötutkintojen järjestämistavat) vaikuttavat näyttötutkintojärjestelmän tuotokseen /tuloksiin (tutkintojen suorittaminen, opiskeluajat, henkilökohtaistaminen)?

Arviointi oli tehty tilastoaineistojen ja kyselyjen perusteella.

Tässä tutkimuksessa todettiin, että järjestelemästä on tullut merkittävä tutkinto-väylä. Tilastotietojen perusteella eniten suoritettuja yksittäisiä näyttö-tutkintoja ovat viime vuosina olleet:

- lähihoitaja (sosiaali- ja terveysalan perustutkinto)
- laitoshuoltajan ammattitutkinto
- merkonomi (liiketalouden perustutkinto)
- koulunkäyntiavustajan ammattitutkinto
- myynnin ammattitutkinto
- taloushallinnon ammattitutkinto.

Vuonna 2006 oli johtamisen erikoisammattitutkinto erikoisammattitutkinnoista suosituin tutkinto.

Näyttötutkintoon valmistava koulutus on lisännyt huomattavasti tutkinto-suorituksien kokonaismääriä. Mutta ongelmana on, että toteuttaako järjestelmä nykyisellään riittävän hyvin sille asetetut tavoitteet? Tutkimuksessa todettiin myös, että näyttöön valmistavasta koulutuksesta on tullut usealle aikuiselle paljon tärkeämpi osa, kuin itse tutkinto, koska vain pieni osa tutkintoon tähtäävän valmistavan koulutuksen opiskelijoista lopulta suorittaa näyttötutkinnon. Erityisen vähän tutkintoja suoritetaan miesvaltaisilla tekniikan ja liikenteen sekä luonnon-vara- ja ympäristöaloilla. Ero on yllättävän suuri naisvaltaisiin sosiaali-, terveys- ja liikunta-aloihin verrattuina.

Kehittämiskohteita on tässä tutkimuksessa useita, kuten esimerkiksi eri osapuolten yhteistyön ja toisten näkökantojen ymmärtämisen lisääminen. Tutkinnon järjestäjien pitäisi olla enemmän yhteistyössä paitsi työelämän kanssa, myös keskenään sekä edistää hyviä käytäntöjä. Työelämän tulisi osallistua myös systemaattisempaan kehittämis-, suunnittelu- ja toteutus-yhteistyöhön, kuin pelkään näyttöjen arviointiin. Työelämätoimijoiden pitäisi entistä enemmän arvostaa ammatilli-

sen osaamisen parantamista, opiskelua ja koulutusta sekä tiedostaa niiden toiminnalliset hyödyt. Tässä koettiin, että työnantajien tehtävä olisi puolestaan tukea, arvostaa ja palkita työntekijöiden oppimista sekä osaamisen parantumista. Järjestäjät toivovat näyttötutkintojen suorittajien ottavan tutkinnonsuorittamisen paljon vakavammin, valmistautuvan hyvin arvosanoihin, perehtyvän järjestelmään, toimivan suunnitelmallisesti ja olevan myös kiinnostuneita, sekä valmiita käyttämään näyttötutkintoihin riittävästi aikaa.

Uusien käsitteiden käyttöönotossa pitää olla malttia ja on pyrittävä yhteisissä tilaisuuksissa luomaan osapuolten välille yhteisymmärrystä niin käsitteistä, tulkinnoista, toimintamalleista kuin hyvin toimivista käytännöistä. Näyttöön suoritettavien perustutkintojen, ammattitutkintojen ja erikoisammatti-tutkintojen vaatimukset ja niiden keskinäiset suhteet on saatava perustelluiksi, selkeiksi ja loogisiksi.

Ruotsinkieliset koulutuspalvelut ovat puutteelliset, ja näyttötutkinnon kehittämisen haasteet erittäin suuret, koska ruotsinkielinen informaatio on hyvin suppeaa ja viivästynyttä, joten muodollisesti kaksikieliset näyttö-tutkintotoimikunnat kykenevät hyvin puutteellisesti palvelemaan ruotsinkielellä. Lisäksi kaikkiin tutkintotoimikuntiin pitää ehdottomasti saada ruotsinkielen hallitseva yhteyshenkilö.

Tutkimus oli hyvin laaja ja käsitteli tärkeitä asioita, kuten mm. aikuisten opiskelumahdollisuuksia ja näyttöjen työelämäläheisyyttä, joita on tarkasteltu hyvin kriittisesti mutta näyttötutkinnon laatua unohtamatta. (Aikuisten näyttötutkintojärjestelmätoimivuus 2007).

4 TUTKIMUSMENETELMÄT JA KEHITTÄMISPROSESSI

Kehittämistehtävän tavoite oli suunnitella ja laatia vaatetusalan perustutkinnon/turkkurin järjestämissuunnitelma ja ottaa vastuu sen toteuttamisesta. Tässä luvussa kerrotaan, mitä tutkimusmenetelmiä on käytetty ja miten kehittämistyöprosessi eteni. Kehittämistehtävään kuului näyttötutkinnon järjestäminen, tiedottaminen, järjestämissuunnitelma, näyttötehtävän pakollisen ja valinnaisen osion ja arviointilomakkeiden suunnittelu ja laatiminen. Haastattelulomakkeiden suunnittelu ja laatiminen olivat osa tehtävänantoa. Näytönantajien nykyhetken osaamista kartoitettiin haastatteluilla.

Moduulikoulutuksesta ja näyttötutkintotilaisuudesta kerättiin palautetta sitä varten suunnitellulla lomakkeella, joka lähetettiin sekä postitse että sähköpostitse. Palautekysymykset kerättiin näyttöjen antajilta, koska on osa WOF -hankkeen toimintaa ja siksi palautetta keräettiin.

4.1 Toimintatutkimus

Toimintatutkimus (action research) on tapatutkimuksen tutkimusstrategia, joka kohdistuu tiettyyn erityistapaukseen. Toimintatutkimus on myös lähellä kehittävää työtutkimusta ja sitä käytetään työn kehittämiseen. Toimintatutkimus on määritelty monin eri tavoin: toimintatutkimus on tapa tutkia jotakin käytännön asiaa, ja sen tarkoituksena on muuttaa vanhoja käytäntöjä tai kehittää uusia käytäntöjä tai toimintatapoja ja näin parantaa organisaation toimintakykyä. Toimintatutkimus on myös ymmärrettävä, ei varsinaisena menetelmänä vaan tutkimuksellinen lähestymistapa, jossa hyödynnetään esim. kvalitatiivisen tai kvantitatiivisen tutkimuksen menetelmiä. (Anttila 2005, 439 [Kemmis 1981].)

Toimintatutkimuksen tarkoituksena on kehittää uusia taitoja tai myös uutta lähestymistapaa johonkin asiaan sekä ratkaista joitain ongelmia, joilla on suora yhteys johonkin käytännölliseen toimintaan. Toimintatutkimuksen tarkoituksena on kehittää sekä toimintaa että tutkimusta samanaikaisesti. Strategia soveltuu kaikkialle jonkin asian suorittajalle, asiakkaalle tai tulosten tarvitsijalle. Toiminnoissa voidaan saavuttaa konsensus silloin, kun asioissa ei vallitse minkäänlaista ristiriitaa tavoitteiden ja taustalla olevien arvostusten välillä. Toimintatutkimuksen tavoitteet ja ongelmat muotoillaan yleensä yhdessä tutkijoiden ja systeemissä toimivien henkilöiden kanssa. Tutkijan on tässä prosessissa aina selkeästi tiedostettava oma roolinsa. Toiminta-tutkimuksessa tutkija kuuluu tutkittavan kohteen organisaatioon, itse systeemiin, ei sen ulkopuolelle. (Anttila 2005, 440.)

Toimintatutkimuksen luonteenomaiset piirteet ovat käytännöllisesti ja suoraan yhteydessä työ- ja toimintatilanteeseen. Tutkimuksen koehenkilöt ovat kaikki ne, joihin tutkijalla on siinä tilanteessa toiminnallinen yhteys. Toimintatutkimuksen tavoitteet liittyvät tiettyyn tilanteeseen, tuloksilla on merkitystä ainoastaan asianomaiselle kohteelle, eikä sen avulla tavoitella yleistettäviä tuloksia. (Anttila 2005, 440.)

Laadullisessa tutkimuksessa tutkimussuunnitelma elää tutkimushankkeen mukana. Näin kvalitatiivisella ilmiöllä saavutetaan ilmiöiden prosessiluonne. Lisäksi avoin tutkimussuunnitelma korostaa tutkimuksen vaiheiden – aineistonkeruun, analyysin, tulkinnan ja raportoinnin - kietoutumista yhteen. Laadullisessa tutkimuksessa tulkinta jakaantuu koko tutkimusprosessin ajan, eikä tutkimusprosessia ole aina helppo jakaa toisiaan seuraaviin vaiheisiin. Tutkimussuunnitelman tai tutkimusongelman asettelua voi joutua tarkistamaan aineistokeruun kuluessa ja tutkielman kirjoittaminen voi vaatia palaamista alkuperäiseen aineistoon. (Eskola & Suoranta 1998, 15–16).

Tutkijan ei aina tarvitse kerätä itselleen uutta aineistoa tehdessään empiiristä tutkimusta vaan hän voi käyttää hyväkseen valmiita aineistoja ja dokumentteja. Tutkijalla on käytettävissään ehtymätön määrä valmiita aineistoja. (Eskola & Suoranta 1998, 118–119).

4.2 Haastattelu

Puolistrukturoidussa haastattelussa kysymykset ovat kaikille samat, mutta siinä ei käytetä valmiita vastausvaihtoehtoja, vaan haastateltavat saavat vastata kysymyksiin omin sanoin. Teemahaastattelussa haastattelun aihepiirit, teema-alueet, on etukäteen määrätty. Haastattelijä varmistaa, että kaikki etukäteen päätetyt teema-alueet käydään läpi haastattelevan kanssa, ja hänellä on tukilista käytössä, ei valmiita kysymyksiä. (Eskola & Suoranta 1998,87).

Tässä tutkimuksessa on käytetty puolistrukturoituja haastattelukysymyksiä ja haastateltavat ovat saaneet vastata kysymyksiin omin sanoin. Haastateltavat saivat valmiit kysymykset, minkä mukaan haastattelu kulki. Palautekysymykset moduulikoulutuksesta ja näyttötutkintotilaisuudesta oli myös puolistrukturoitu, mutta ne lähetettiin sekä postitse että sähköpostitse. Vastaanottaja kirjoitti vastauksensa itse omin sanoin, jotka analysoin ja joista tein yhteenvedon.

4.3 Havainnointi

Havainnointimenetelmiä on useita. Havainto voi olla hyvin systemaattinen tai se voi olla täysin vapaa ja luonnolliseen toimintaan mukautunutta. Havainnointimenetelmää käytettäessä on hyvin tärkeää muistaa, että tutkija pitää erillään havainnot ja omat tulkintansa näistä havainnoista. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008, 211–212.)

Tätä kehittämistehtävää tehdessäni minulla oli aikaisempaa turkisanalan työkokemusta, joten havaintojen tekeminen moduulikoulutuksesta ja näyttötutkintotilaisuudesta olivat helppoja. Tutkijana olen havainnut esimerkiksi, mitä tehtäviä moduulikoulutuksessa on ollut ja minkä verran aikaa niihin tarvitaan. Olen täten osannut ottaa huomioon millaista osaamista näyttötutkinnoissa haetaan ja millaisilla lomakkeilla se pitäisi kerätä. Moduulikoulutuksessa arvioidaan kaikkiin moduuleihin liittyviä tekijöitä, kun taas näyttötutkinnossa arvioidaan osaamista. Havainointi on hyvä väline kehittämistehtävän prosessin läpivientiin.

TAULUKKO 1. Kvalitatiivisen tutkimusprosessin vaiheet (Länsiluoto 2009).

Tutkimusprosessin vaiheet
<ol style="list-style-type: none"> 1. Teoriaan perehtyminen 2. Kysymysten muotoilu, tutkimuksen toteutus & tulosten analysointi 3. Haastattelulomakkeen muotoilu 4. Kontakti haastateltaviin 5. Haastattelut 6. Litterointi 7. Analyysi & huomioiden tekeminen haastattelusta 8. Lopullisen raportin kirjoittaminen

Tutkimusta tehdessäni käytin edellä olevaa Länsiluodon taulukkoa, jolloin tutkimus eteni loogisesti vaiheesta toiseen.

4.4 Kehittämistyöprosessin vaiheet

Opinnäytetyö on pitkä ja monivaiheinen prosessi. Tässä esitetään mitä on tehty, milloin, sekä mitä tehtäviä työvaiheet sisältävät.

TAULUKKO 2. Kehittämistyöprosessin vaiheet

Toimenpide/vaihe	Ajankohta	ONT-tekijän tehtävä
Näyttötutkinnonjärjestämisen suunnitelman laatiminen	helmi-kesäkuu 2010	suunnittelija
Infomateriaalin laatiminen ja informointi näyttötutkintotilaisuudesta	maalis-huhtikuu	suunnittelija/esittelijä
Haastattelulomakkeiden muotoilu ja haastattelu	huhti-toukokuu	suunnittelija/haastattelija
Litterointi ja analysointi	kesä- ja syyskuu	käsittelijä/analysoija
Näyttötutkinnontehtävän laatiminen pakolliselle osiolle	touko-kesä ja syyskuu	suunnittelija
Arviointikriteereiden päivittäminen	kesä-syys lokakuu	suunnittelija

TAULUKKO 2. Kehittämistyöprosessin vaiheet (jatkuu)

Aikaisempien tutkimusten ja teorian etsiminen	kesä-elo-syyskuu	tutkija
Näyttötutkinnon pakollisen tehtävän informointi ja anto Näyttötutkinto ma-to 1-4.11.2010 Vapaastivalittavan osion tehtävän ja arviontikriterien laatiminen	lokakuu marraskuu	suunnittelija
Materiaalien etsiminen ja yhdistäminen vapaasti valittava tehtävälle	joulukuu	suunnittelija
Arviointilomakkeen laatiminen ja informointi näyttötutkintotilaisuudesta Näyttötutkinnon vapaasti vallinnaisen tehtävän anto Vapaasti valinnaisen näyttöpäivä pe 14.1.2011	joulutammikuu	suunnittelija/esittelija
Palautelomakkeen laatiminen moduulikoulutuksesta ja näyttötutkinnoista sekä lähettäminen. Näyttötutkinnon osallistujien vastauksen lukeminen ja analysointi	tammikuu-maaliskuu	suunnittelija
Opinnäytetyön kirjoittaminen	tammikuu-elokuu 2011	analysoija

Opinnäytetyön suunnittelu alkoi helmikuun lopussa 2010. Laadittu näyttötutkinnon järjestämissuunnitelma lähetettiin hyväksyttäväksi vaatetusalan tutkintotoimikunnan viimeiseen kesäkuussa 2010 pidettävään kokoukseen. Tällöin jäi aikaa

tarvittavien muutoksien tekemiselle, koska hyväksyminen piti saada hyvissä ajoin ennen tutkintotilaisuutta, joka pidettiin marraskuussa 2010. Näyttötutkintotilaisuuden infomateriaalin suunnittelu ja laatiminen tapahtui huhtikuussa ja infotilaisuus pidettiin kuun lopussa.

Haastattelulomakkeen muotoilu ja haastattelut osaamisen kartoituksesta toteutettiin toukokuussa 2010. Haastatteluun osallistui kuusi näyttötutkintoon osallistujaa. Näyttötutkinnon tehtävän laatiminen pakolliselle osiolla tapahtui touko- kesäkuussa ja se viimeisteltiin syyskuussa.

Näyttötutkinnon arviointilomakkeiden laatiminen pakolliselle osiolla aloitettiin kesäkuussa ja viimeisteltiin syys- lokakuussa. Näyttötutkintoon kuuluvan tehtävän infotilaisuus ja pakollisen osion tehtävänanto pidettiin lokakuussa 2010. Vapaasti valittavan tehtävän laatiminen ja arviointikriteereiden luominen toteutettiin marraskuussa. Joulukuussa pidettiin infotilaisuus sekä tehtävänanto vapaasti valinnaisesta osiosta. Tammi-maaliskuun 2011 aikana tapahtui palautelomakkeen laatiminen moduulikoulutuksen näyttötutkinnosta. Kaikki kuusi näyttötutkinnon osallistujaa sekä yksi ylimääräinen näyttökokeeseen osallistuva henkilö vastasivat palautekyselyyn. Lopullisen raportin kirjoittaminen ja viimeistely tapahtui touku- kuun 2011 loppuun mennessä.

Kehittämistehtävän avulla WOF -hankkeessa on toteutettu näyttötutkintotilaisuus ja seitsemän osallistujaa on suorittanut Vaatetusalan perustutkinnon/ turkkuri. Palautekysely on analysoitu, ja siitä on saatu hyvä pohja, sekä moduulikoulutukseen että näyttötutkinnon jatkokehittämiseen tulevaisuudessa. Opinnäytetyöprosessi kesti puolitoista vuotta.

4.5 Tutkimuksen uskottavuus

Tutkimuksen tieteellisestä luotettavuudesta ja pätevyydestä puhutaan yleensä käsitteillä validiteetti ja reliabiliteetti. Kun tutkimus on validi, se on ”luotettava”, ”pätevä”. Tutkimusväline on reliaabeli, kun se on ”mittatarkka” ja ”pysyvästi sama mittaava”. (Anttila 2005, 511).

Tässä tutkimuksessa tutkimuksen uskottavuus saatiin varmistetuksi kodissa 5.6.1 ja 5.6.2 olevilla palautekysymyssarjoilla. Näyttötutkinnon antajat saivat vastata omin sanoin ja oman harkintansa mukaan omista kokemuksistaan ja ilmaista vapaasti omat mielipiteensä.

Reliabiliteetti kvalitatiivisessa tutkimuksessa tarkoittaa Anttilan (2005, 517–518) mukaan aineiston käsittelyn ja analyysin luotettavuutta. Kvalitatiivisen tutkimuksen reliabiliteettikysymyksiin liittyvät kriteereistä tulisi ottaa huomioon analyysin arvioitavuus ja uskottavuus. Tässä tutkimuksessa arvioitavuus tarkoittaa sitä, että lukijalle annetaan mahdollisuus seurata tutkijan päättelyä ja kritisoida sitä. Uskotavuudella viitataan siihen, että tutkimusraportin pohjalta on uskottavaa, että kuvatulla tavalla on päädytty esitettyihin tulkintoihin.

Tämän tutkimuksien validiteetti varmistettiin pätevyydellä ja luotettavuudella. Anttilan (2005, 512) mukaan validiteetti tarkoittaa kykyä selvittää sitä, mitä on tarkoitus selvittää. Validiteettia on mahdollisuus tarkastella hyvin monelta kannalta ja tarkastelunäkökulma voidaan valita tutkimusaiheen mukaan.

Ennustevalidius tässä tutkimuksissa varmistettiin siten, että haastattelukysymykset ennakkokartoituksen osaamisen valittiin sellaisia muuttujia joiden antamalla tuloksia olisi merkittävä näyttötutkinnon suorittajien mahdollisuus kehittää osaamista ennen näyttötutkintotilaisuutta. Palautekysymykset moduulikou-

lutuksesta ja näyttötutkintotilaisuudesta valittiin sellaisia muuttujia joiden antamalla tuloksilla olisi merkittävä vaikutus Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun, turkisan toimipisteen opettaja tiimin toimintansa kehittämiseen.

Samanaikaisuus varmistettiin siten, että haastattelukysymyksillä ja palautekysymyksillä voitiin ennakoida se, että vastaajilla voi olla useita mielipiteitä näyttötutkinnossa vaadittavasta osaamisesta ja moduuli-koulutukseen vaikuttavista tekijöistä.

Sisällön validiutta varmistettiin siten, että haastattelukysymysten laadintavaiheessa pyrittiin arvioimaan se, millä kysymyksillä oli todellista merkitystä näyttötutkinnon suorittajille osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen vaikuttavista tekijöistä näyttötutkinnon vaadittava osaamisesta. Palautekysymysten laadintavaiheessa pyrittiin arvioimaan se, millä kysymyksillä oli todellista merkitystä Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu, turkisan toimipisteen opettaja tiimin toimintansa kehittämiseen.

Rakennevalidius varmistettiin siten, että haastattelulomakkeeseen otettiin mukaan jo sen laadintavaiheeseen näyttötutkinnon pakolliselle osiolla osaamisen tunnistamisen ja tunnustaminen, että niillä oli erottelukykyä, joten saatiin tieto tarvittava lisäkoulutusta eri osiosta.

Tutkimukseen oli luontevaa valita osallistujia moduulikoulutuksesta ja jotka tähtäsivät näyttötutkintoon sekä muita näyttötutkintoon osallistuneita, joiden avulla voidaan objektiivisimmin kuvata tutkittavaa ilmiötä. Tässä tapauksessa osaamisen kartoituksen haastatteluun osallistui kuusi henkilöä, ja palautekysymykset lähetettiin seitsemälle henkilölle, jotka olivat suorittaneet näyttötutkinnon.

Vastausaika oli varattu kaksi viikkoa, ja palautelomake lähetettiin postitse, sisältäen palautuskirjekuoren sekä myös sähköisesti, joten varmistettiin, että vastauksia saatiin kaikilta seitsemältä näyttötutkinnon suorittajilta. Edellisen päätelmän perusteella voidaan todeta, että tutkimuksen relevanssi eli objektiivinen kattavuus täyttyy tässä tutkimuksessa erinomaisesti.

5 NÄYTTÖTUTKINNON JÄRJESTÄMISSUUNNITELMA SEKÄ YHTEENVETO HAASTATTELUISTA

Ohjeistus näyttötutkinnon järjestämissuunnitelmaan saatiin näyttötutkinto-oppaasta (Opetushallitus 2007). Näyttötutkinnon järjestämissuunnitelmassa tiedotetaan järjestävän tahon taustatiedoista, näyttötutkinnon markkinoinnista, näyttötutkinnon henkilökotaistamisesta, näyttötilaisuuksien sisällöistä ja näyttötehtävän laatimisesta sekä sen arvioinnista (Liite 6).

5.1 Tutkinnon järjestely

Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun turkisan toimipiste järjestää ainoana maailmassa nahka- ja turkisan ammattikorkeakoulutasoista koulutusta. Turkisan suunnittelun ja markkinoinnin opinnot tähtäävät tradenomin tutkintoon.

Pietarsaaressa on pitkät perinteet turkisan koulutukseen järjestämiselle. Alan koulutusta on annettu 1980 – luvun lopulta saakka, ensin toisen asteen koulutuksena ja vuodesta 1996 lähtien ammattikorkeakoulutasolla. Toiseen asteen koulutus lakkautettiin vuonna 2004, jonka jälkeen Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu on jatkanut turkisan koulutuksen järjestämistä mm. hanketoiminnan kautta. Turkkurin ammattitutkinto on järjestetty KPAMK:n turkisan toimipisteessä vuosina 1998 ja 2008.

Tutkintotilaisuudet järjestetään Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun turkisan toimipisteen tiloissa. Toimitilat on suunniteltu ja rakennettu nimenomaan mahdollisimman ammattimaista työtoimintaa ajatellen. Näyttötutkinto pyritään järjestämään sellaisissa työprosessissa, jotka muistuttavat mahdollisimman paljon liikemaailman työpaikan olosuhteita ja käytäntöjä. Koulutustehtävän lisäksi toimipisteessä harjoitetaan nahka- ja turkisan yritysten toimintoja tukevaa hanke-

toimintaa. Näyttötutkinto suunnitellaan yhteistyössä yritysten kanssa. KPAMK tekee tiivistä yhteistyötä alan yritysten kanssa liittyen esim. koulutuksen kehittämiseksi sekä harjoittelu- ja työpaikkojen luomiseksi. Moduuliopetuksessa toimivat ohjaajina turkisanalan yrittäjät ja alalla työskentelevät ammattihenkilöt.

5.2 Tiedotus ja markkinointi

Tiedotuksessa ja markkinoinnissa huomioitiin miten saadaan työelämässä toimijoille ja muille potentiaalisille näyttötutkinnon suorittajille tietoa järjestettävästä vaatetusalan perustutkinnosta/turkkuri.

5.2.1 Ennakkotiedottaminen ja markkinointi

The Wonder of Fur – koulutus- ja kehityshanke järjesti mahdollisuuden suorittaa vaatetusalan perustutkinnon/turkkurin näyttötutkinnon marraskuun 2010 ja tammikuun 2011 välisenä aikana.

Ajankohdat:

Näyttötutkinnon pakolliset osiot pidettiin maanantaista torstaihin 1-4.11.2010 ja valinnainen osio perjantaina 14.1.2011. Alustavasti kahdeksan osallistujaa oli ilmoittautunut vaatetusalan perusteet/turkkurin -tutkintotilaisuuteen. Näyttötutkintoon voi osallistua enintään 10 osallistujaa eli näytönantajaa. Näyttötutkintoa markkinoitiin The Wonder of Fur – hankkeen järjestämiin moduuleihin osallistuneille, vestonomeille ja työelämässä ammattitaitonsa hankkineille. Tutkintotilaisuudesta tiedotettiin myös työvoimatoimistojen kautta, KPAMK:n ja hankkeen nettisivuilla sekä kirjeiden ja sähköpostin välityksellä (Liite 1).

Näyttötutkintoon ilmoittautuneille pidettiin tiedotustilaisuus hyvissä ajoin ennen näyttötutkintoa, jossa selvitettiin näytön tavoitteet, vaadittava ammattitaito, arvioinnin perusteet, tehtävän rakenne ja näytön kulku. Näyttötutkintoon osallistutaan näyttösuunnitelman mukaisesti. Suorittaja sitoutuu näyttöön näyttösuunnitelman allekirjoituksella. Näyttötutkintoon osallistujille tiedotettiin arvioinnin oikaisumenettelystä ennen näyttöä.

5.2.2 Tiedottaminen tutkinnon aikana

Kaikki infotilaisuudet näyttötutkintoon liittyvistä asioista ovat sekä suullisia että kirjallisia, ja ne pidettiin aina moduulikoulutuksen yhteydessä, johtuen pitkänmatkan osallistujista. Se oli hyvä tapa, koska se antoi myös tutkinnon suorittajille mahdollisuuden kysyä tutkintoon liittyviä kysymyksiä ja niihin voitiin vastata heti. Muut informoivat tiedot on lähetetty sähköisessä muodossa ja osallistujat ovat voineet esittää lisäkysymyksiä, mikäli on jäänyt vielä epäselvää.

Näyttötutkinnon liittyvistä asioista pidettiin ensimmäinen infotilaisuus huhtikuun lopussa, moduulikoulutuksen yhteydessä, silloin annettiin myös opetushallituksen moniste näyttötehtävien osaamisalueista ja esimerkki-tehtäviä. (Vaatetusalanperustutkinnon näyttöaineisto, 2005.)

Nykytilanteen osaamiskartoitus suoritettiin toukokuun alussa moduulikoulutuksen yhteydessä (Liite 2). Toinen infotilaisuus pidettiin lokakuussa 2010, jolloin tutkinnonsuorittajat saivat alkuinfon näyttötutkinnon osioiden sisällöistä. Silloin piti myös tehdä sitovat ilmoittautumiset näyttötutkintotilaisuuteen. Kolmas infotilaisuus pidettiin 13. lokakuuta, jolloin tutkinnonsuorittajat saivat pakollisen osion ennakkotehtävän, mikä myös sisälsi koko tehtävän ja arviointilomakkeet, joidenka lisäksi käytiin läpi oikaisumenettelyt (Liite 3,4). Neljäs infotilaisuus pidettiin joulukuussa 2010, jolloin tutkinnon suorittajat saivat valinnaisen osion ennakkotehtävän ja arviointilomakkeet (Liite 5).

5.3 Näytön henkilökohtaistaminen ja tarvittavan ammattitaidon hankkiminen

Näyttötutkintoon osallistuvien perehdyttäminen näyttötutkintojärjestelmään aloitettiin hyvissä ajoin ennen tutkintotilaisuutta. Samalla heille laadittiin henkilökohtaisen näyttösuunnitelman ohjaus, jonka komponenttejä ovat:

- 1) Ohjauskeskustelu osaamisen kartoittamiseksi toukokuussa 2010
- 2) Ohjauskeskustelut ennen tutkintotilaisuutta, jolloin varmistettiin suorittajien valmius näytöihin. Yksilö- ja verkko-ohjausta annettiin tarvittaessa.

Näyttötutkintoon hakeutumisvaiheessa tarkasteltiin hakijan soveltuvuutta kyseiseen tutkintoon sekä selvitettiin osaamisen lähtötaso. Oppisopimus-opiskelijat, jotka osallistuvat The Wonder of Fur-hankkeen järjestämään moduulikoulutukseen, haastateltiin ennen moduuliopetuksen alkua ja heille laadittiin henkilökohtainen opintosuunnitelma moduuliopetuksesta ja sen sisällöstä. Lähtötason kartoituksen jälkeen suorittaja ohjattiin joko suoraan tutkintoon tai tarvittaessa lisäammattitaidon hankkimiseen. Osaamisen nykytilanteen kartoitus suoritettiin kaikille näyttötutkintoon osallistujille haastatteluna touko- ja kesäkuun aikana 2010.

Vastaukset on analysoitu ja dokumentoitu. Kartoituksen jälkeisessä ohjauskeskustelussa selvitettiin tutkinnon suorittajan valmiudet suoriutua näytöistä. Lisäkoulutusta oli mahdollista järjestää jos ilmeni, että useammilla osallistujilla oli puutteita osaamisessa ja tiedoissa. Ylimääräinen koulutuspäivä järjestettiin suunnittelu- ja valmistusprosessista sekä kaitalejaosta. Näytön suorittajan voi tarvittaessa ohjata harjoittelemaan eri työvaiheita ennen näyttötutkintoa. Henkilöt, joilla ei ole vaadittavaa osaamista, voidaan ohjata hankkimaan näytössä tarvittavaa ammattitaitoa. Näyttötutkinto oli kaikille osallistujille sama.

Kaikkia kiinnostuneita informoitiin siitä, että näyttötutkintotehtävä kattaa koko näyttötutkinnon eri osiot. Näyttötutkinnon suorittajat saivat tutustua tehtävään ja arviointikriteereihin hyvissä ajoin ennen näyttötutkintotilaisuutta. Kaikille osallistujille oli jaettu opetushallituksen infomateriaali, josta löytyy esimerkkejä tehtävistä ja arvioinnista. (Vaatesalan perustutkinto näyttöaineisto 2005.) Materiaali antaa hyvän käsityksen siitä, millainen näyttötutkinto on.

Tutkinnon suorittamisessa noudatettiin tutkinnossa määriteltyjä ammattivaatimuksia, arvioinnin kohteita ja arviointikriteerejä sekä ammattitaidon osoittamistapoja. Suorituksesi tai sen osaksi tunnustetaan myös aikaisemmin osoitettu ja arvioijien hyväksymä osaaminen.

Suunnittelussa ja toteutuksessa otettiin huomioon osallistujan työelämätilanne, aikaisemmin hankittu osaaminen, todetut oppimistarpeet ja työssäoppimisen mahdollisuudet (esim. oppisopimusopiskelija, yrittäjä, ammattikorkeakoulun opiskelija). Moduuliopetukseen osallistujat ovat täyttäneet arviointilomakkeen jokaisen koulutusmoduulin jälkeen.

Moduulit on suunniteltu loogiseen järjestykseen ja kattamaan koko suunnittelu- ja valmistusprosessin. Opetus on järjestetty ateljeenomaisessa työsalissa ja mahdollisimman käytännönläheisesti. KPAMK:lla on pitkä kokemus eritasoisesta turkisan koulutuksen järjestämisestä ja aikuisopiskelijoiden ohjaamisesta.

5.3.1 Näyttötutkinnon osallistuneiden osaamisen nykytilanteen kartoitus ja analysointi

The Wonder of Fur hanke on järjestänyt koulutusta moduulimuotoisena. Koulutusmoduulit on suunniteltu vastaamaan työelämäntarpeita ja noudattamaan opetussuunnitelman perusteita. Moduulikoulutukseen osallistujat ovat olleet oppisopimusopiskelijoita ja muita turkisalasta kiinnostuneita henkilöitä. Henkilökohtaistaminen on tärkeä osa näyttötutkinnon suorittamista. Näyttötutkintoon osallistujien valmiudet tutkinnon suorittamiseen selvitettiin haastattelujen avulla keväällä 2010. Haastattelusta saadun tiedon perusteella osattiin tarjota tarvittavaa lisäkoulutusta ennen näyttötutkintotilaisuutta.

Näyttötutkinnon suorittajat olivat saaneet ensimmäisessä infotilaisuudessa helmikuussa 2010 tietoa, siitä mitä osaamisalueita pitää hallita, jotta osaaminen kattaa koko vaatetusalan perustutkinnon/turkkuri kokonaisuuden. Kaikille tilaisuuteen osallistujille jaettiin opetushallituksen infomateriaali, josta löytyy esimerkkejä tehtävistä ja arvioinnista. Materiaali antoi hyvän käsityksen siitä, mikä näyttötutkinto on.

Haastattelujen toteuttaminen

Puoli vuotta ennen näyttötutkintotilaisuutta kartoitettiin näyttötutkinnon suorittajien osaaminen ja selvitettiin mitä vielä pitäisi kehittää ennen varsinaista näyttötutkintotilaisuutta. Osaaminen kartoitettiin haastattelujen avulla. Haastattelukysymykset koskivat kunkin osallistujan henkilökohtaista osaamista, joten samalla pyrittiin myös nostamaan esiin näyttötutkinnon suorittajan osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen. Kaikki haastateltavat eivät osallistuneet kaikkiin koulutusmoduuleihin.

Haastateltavat olivat eri taustaisia: oppisopimusopiskelijoita, vestonomiopiskelijoita, yrittäjiä ja opetushenkilöstöä, mikä myös vaikuttaa vastauksiin.

Haastatteluihin osallistui kuusi osallistujaa, jotka tähtäsivät vaatetusalan perustutkintoon/turkkuriin. Haastattelut tehtiin toukokuussa 2010. Yksi lähetti vastaukset sähköpostilla, koska ei osallistunut silloin järjestettyyn moduuli-opetukseen. Haastattelukysymykset oli puolistrukturoituja.

Haastattelut suoritettiin moduulikoulutuspäivien yhteydessä joutuisasti. Haastattelua varten haastateltaville annettiin aikaa tutustua rauhassa kysymyksiin. Informaatio näyttötutkinnon tehtävistä ja arviointiperusteista oli jaettu jo aikaisemmin tutustumista varten, joten jokaisella oli mahdollisuus arvioida omaa osaamistaan. Kun haastateltavat saivat rauhassa tutustua aikaisemmin opitun tunnistamiseen ja tunnustamiseen, pystyivät he tunnistamaan oman osaamisensa tasoa, joka helpotti heitä valmistautumaan näyttökokeeseen. Haastattelut kestivät keskimäärin 20 minuuttia. Haastattelukysymykset on laadittu näyttötutkinnon pakollisen osioihin pohjalta. Tavoitteena oli vapaamuotoinen keskustelu ja samalla haastateltavat saivat vapaasti keskustella teemoista. Seuraavassa esitellään haastattelujen tuloksia.

5.3.2 Yhteenveto haastatteluista ja tuloksista

Tässä kohdassa käydään läpi näyttötutkintoon osallistujien haastattelujen tulokset sekä ilmenneet kehittämiskohteet. Tutkimuksessa avataan vain yksittäisiä vastauksia, muuten käsittelen ne yleisellä tasolla.

Tutkimuskysymys 1: Mitä osaamista näyttötutkintoon osallistujilla on puoli vuotta ennen näyttötutkintotilaisuutta?

Tutkimuskysymys 1 sisältää opintosuunnitelman mukaisesti viisi pakollista osa-aluetta, joita ovat materiaalituntemus, turkistuotesuunnittelu, turkistuotteiden kaavoitus ja nuotoilu, turkismateriaalin käsittely ja turkistuotteen valmistus.

Materiaalituntemus

Suurin osa haastatteluista tuntee tavallisimmat turkismateriaalit, mutta niiden ominaisuuksissa oli vielä oppimista. Joidenkin mielestä tiedoissa oli vielä aukkoja, koska turkismateriaaleja on niin paljon ja ne ovat ominaisuuksiltaan erilaisia. Haastateltava 5:n mielestä ”Perusmateriaalit ja niiden ominaisuudet tunnen”.

Turkistuotesuunnittelu

Tällä osa-alueella osaaminen oli melko vaihtelevaa, riippuen vastaajien taustakoulutuksesta ja työelämäkokemuksesta. Yleistä on, että tuote-suunnitteluun ei ole vielä varmuutta ja oppimista on paljon. Osa kokee, että hallitsee tuotesuunnittelun osittain tai hyvin, mutta ei ole riittävästi varmuutta. Haastateltava 4 totesi että ”Tätä minä en osaa, kyllä osaan. Ensin ajattelin turkistuotesuunnittelussa pitää katsoa asiakasta, että pitää tehdä joitain sellaista tai minun täytyy keksiä sellaista. Kyllä

osaan, jos tarvitaan mielikuvitusta”. Osa tutkinnonsuorittajista ei ollut tehnyt paljon suunnittelua, joten he eivät osaa sitä hyvin. Haastateltava 1:n mielestä ”En ole tehnyt suunnittelua kovin paljon, en osaa sitä hyvin. Olen ehkä suunnitellut tuotteita päässä, mutta en ole tehnyt niitä, en tiedä toimivatko ideat käytännössä”.

Turkistuotteiden kaavoitus ja muotoilu

Osa osaa kuositella yksinkertaisia malleja, mutta kaikki eivät osaa muotoilua ja sillä alueella on vielä paljon oppittavaa. Osa osaa tehdä kaavat, mutta osa tarvitsee ohjeita, koska heillä on myös vaikeuksia ymmärtää miten kaavamuutokset tehdään sovituksen jälkeen. Haastateltava 2 totesi ”Kaavoituksessa tunnen itse oleva aika epävarmaksi kauluksen ja pienten yksityiskohtien kaavoituksessa, miehusta ja hiha menevät mutta, muotoilu on vielä aika alkutekijöissä, tarvitsen paljon oppimista”. Kaavoitus on mielenkiintoista mutta se vaatii lisää harjoitusta. Useampi oli sitä mieltä, että kaavoitusta tulee harjoitella lisää. Joukossa oli myös osallistujia, jotka hallitsivat kaavoituksen täysin.

Turkismateriaalin käsittely

Turkisten esikäsittely ja muotoon naulaaminen oli kaikilla melko varmaa. Turkismateriaalin käsittelyn käytännön osaaminen oli kokonaisuudessaan useammille osittain vaikeaa, kuten esimerkiksi turkislevyn valmistaminen turkisinahoista. Haastateltava 3:n mielestä ”niin, olen käsitellyt kyllä, mutta sit se kokonaisuus on vähän sillälaila sekava, minulla ei ole selkeää kuvaa”. Osa tiesi turkismateriaalin käsittelyn teoriassa, mutta käytäntö vaatii harjoitusta.

Turkistuosteen valmistus

Suuri osa koki turkistuosteen valmistustaidoissa puutteita, kaikki eivät olleet vielä tässä vaiheessa päässeet käytännössä tutustumaan kokonaiseen valmistusprosessiin, ja tekemään tuotetta turkislevystä. Osa osaa koota tuotteen, jos kaavat ja pienet yksityiskohdat on suunniteltu, mutta tapoja on niin monia, että aina voi oppia lisää. Useimmille turkislevyjen tekeminen nahoista oli hyvin vaikea osuus. Osa hallitsee sisätyöt, mutta ei osaa valmistaa levyä, ja levyn naulaaminen kaavan mukaan on työvaihe, mitä ei osata.

Haastateltava 2 totesi että: ”Vielä me ei olla valmistettu yhtää tuotetta alusta loppuun asti, siellä on varmasti opettelemista kanssa. Siinä minä oikein tarvitsen harjoitusta”. Tuotteen valmistusprosessissa alusta loppuun on opettelemista. Osa koki, että valmistusprosessin hahmottaminen oli vielä vähän epäselvää, kun moduuleissa ei ollut kronologista järjestystä.

Osa huomautti, että töissä he tekevät turkisvuoria ja yhdistävät turkiksia kankaaseen. Käytetyt materiaalit ovat pääasiassa kani, kettu, nutria, piisami, minkki, orava, kolinski. Teollisessa turkisyrityksessä työskenteleville ateljeemainen työtapa on hieman ristiriitainen. Ateljeetyötavat ovat enemmän käsityövaltaisia kun taas teollisessa tuotannossa melkein kaikki tehdään koneellisesti ja tuotteita on monesti rationaalisempi valmistaa. Joukossa oli myös osallistujia, jotka hallitsivat turkistuosteen valmistus hyvin.

Tarvitsetko lisää harjoitusta johonkin osa-alueeseen/alueisiin?

Lisää harjoitusta tarvitaan levytykseen, mutta sitä työvaihetta on mahdotonta tehdä kaikissa työpaikoissa, koska sellaisia tuotteita ei ole tilattu. Esille nousi, että kaavoituksessa, suunnittelussa ja koko tuotteen valmistuksessa tarvitaan lisää har-

joitusta. Kaikkia turkistyövaiheita kaavoituksen ja sisätöiden välissä on hyvä harjoitella.

Mitä tulet tekemään oppiaksesi lisää näistä osa-alueista mitkä vaativat lisää harjoitusta?

Lukemalla aiheesta ja tietysti harjoittelemalla jonkin verran. Kesäaikana ei ole mahdollisuuksia, kun ei ole koneita eikä tiloja käytössä, siinä kesä menee vähän hukkaan. Kaavoitusta ja suunnittelua tehdään kotona, koska työpaikalla ei niitä työvaiheita ole kovinkaan paljon.

Mitä näistä osa-alueista voit suorittaa työpaikallasi tai muualla?

Suunnittelua ja kaavoitusta voi useamman henkilön mielestä harjoitella kotona. Valmistus onnistuu vaihtelevasti, suurimmalla osalla ei ollut mahdollisuutta suorittaa käytännön turkistöitä työpaikalla eikä muuallakaan tilojen, koneiden ja laitteiden puuttuessa. Osalla oli mahdollisuus tehdä turkismateriaalin käsittelyä ja vähän valmistusta.

Tuleeko mieleesi muuta aiheeseen liittyvää?

Turkisten lajittelu ja kaitalejako on ollut vähäistä ja vaikeaa hahmottaa. Haastateltava 3 totesi, että ”Lajittelua meillä on ollut aika vähän, periaatteessa nahkojen lajittelu on käyty läpi, mutta me ei olla tehty sitä käytännössä, toinen osa-alue oli sitten se kaitalejako”.

Osalla oli vielä mahdollisuus harjoitella sisä- ja muita käsityövaiheita. Sisätöitä, sekä muita käsityövaiheita oli joillakin mahdollisuus tehdä työpaikalla, mutta ne

olivat osioita missä vielä tarvittaisiin harjaantumista. Lopussa kysyttiin, oliko jotain muuta kysyttävää, mutta kaikki odottivat mielenkiinnolla näyttötutkintotilaisuutta.

Lopuksi koottiin yhteenveto haastattelukysymyksistä ja esiin nousseista ajatuksista.

Tutkimuskysymys 1: Mitä osaamista näyttötutkinnon osallistujilla oli puoli vuotta ennen näyttötutkintotilaisuutta?

Vastaukset haastattelukysymyksiin antoivat hyvän käsityksen siitä, mitä osaamista näyttötutkinnon suorittajilla oli puoli vuotta ennen näyttötutkintotilaisuutta ja missä osiossa jokainen kokee tarvitsevänsä lisäharjoitusta. Haastatteluissa nousi selkeästi esille, ettei tuotteiden valmistusprosessin järjestystä hahmotettu riittävän hyvin alusta loppuun saakka. Osa koki, että ”valmistusprosessin hahmottaminen oli vielä vähän epäselvää, kun moduuleissa ei ollut kronologista järjestystä”. Valtaosa haastatelluista koki oman osaamisensa puutteelliseksi turkisten lajittelussa ja kaitalejaossa. Tämä koettiin asiaksi, johon tarvitaan lisäkoulutusta. Osaaminen näytetään tutkintotilaisuudessa ja on parempi, että itse tunnistaa ja tunnustaa osaamisensa puutteet.

Tavalliset turkismateriaalit, tuotesuunnittelu, kaavoitus, muotoilu, turkismateriaalin käsittely ja valmistus ovat kaikilla melko hyvin hallinnassa, mutta niiden soveltamisessa eri tuotteisiin oli vielä oppimista. Turkismateriaalin ominaisuuksia oppii parhaiten käytännön työn kautta, niin kuin opitaan kaikki muutkin työvaiheet. Tuotesuunnittelu ja kaavoitus ovat sellaisia työvaiheita, joita hyvin harva pääsee tekemään yrityksissä, ellei ole työssä sellaisessa työpisteessä. Pienemmissä yrityksissä yrittäjä itse tekee suunnittelun ja kaavoituksen ja tehtailla on omat suunnittelijansa ja kaavoittajansa. Haastateltava 1 totesi, että ”osaa suunnitel-

la, mutta ei ole varma onnistuuko ideat, kun ei ole valmistanut tuotteita”. On todella vaikea nähdä lopputulos ja tietää toimiko se, jos ei näe valmista tuotetta. Suunnitteluosiossa jokainen tarvitsi lisää harjoitusta. Turkismateriaalin käsittely on myös työvaihe mitä yleensä pitää tehdä käytännössä, ennenkuin sen voi oppia. Valmistus oli työvaihe, jota usea pääsi työpaikallaan harjoittelemaan ja moduulikoulutuksista oli vielä levystä tuote -moduuli jäljellä.

Jokainen osaisi melko hyvin tunnistaa mitä osaamista tarvitsisi näyttötutkintotilaisuudessa. Tutkimustuloksissa näkyi aukkoja osaamisessa, mutta jokaisella oli mahdollisuus näitä harjoitella parhaansa mukaan ennen näyttötutkintotilaisuutta.

Tutkimuskysymys 2: Onko tarvetta järjestää lisäkoulutusta?

Edellisessä kysymyksessä tuli ilmi, että lisäkoulutusta tarvitaan valmistusprosessin osalta, koska osalla näytönantajista oli valmistusprosessin hahmottamisessa vaikeuksia, koska moduuleissa ei ollut kronologista järjestystä. Valtaosa haastatelluista koki oman osaamisensa puutteelliseksi turkisten lajittelussa ja kaitalejaossa. Tämä käy ilmi haastateltava 5:n toteamuksesta, että ”valmistusprosessia on lähes mahdoton oppia, kun työni on tehdä vanhasta uutta. Koska työpaikassa ei tehdä lajittelua ja levytystä, ei niitä pääse oppimaan”.

Tutkimuskysymys 3: Onko valmiudet lähteä suorittamaan näyttötutkintoa?

Kaikilla oli riittävät valmiudet lähteä suorittamaan näyttötutkintoa oman arvionsa mukaan. Jos näytönantaja ei saa suoritetuksi kaikkia viittä osiota, on heillä mahdollisuus uuteen näytöön niiden osioiden osalta, joita ei ollut läpäisty edellisessä näytössä. Käsitykseni mukaan näyttöjen antokertoja ei ole rajoitettu laissa, jonka takia näytönantajat kokivat olevansa valmiita näyttökokeeseen.

5.4 Näyttöjen sisältö ja näyttötehtävän laatiminen

Opetussuunnitelmassa määritelty perustutkinnon taso on hyvin vaativa. Turkkuri ammattitutkinnon suorittanut henkilö pystyy itsenäisesti suunnittelemaan, kaavoittamaan ja valmistamaan turkin asiakkaalle. OPH:n määritelmän mukaan ammattitutkinnon suorittaneilla on alan ammatti-työntekijältä vaadittava ammattitaito, perustutkinnon suorittaneilla on valmiudet siirtyä työelämään (Kansallinen Ammattiosaamisen Näyttöaineisto 2005).

Turkkurin ammattitutkinto on KPAMK:ssa ja Pietarsaaren turkisoppilaitoksessa perinteisesti järjestetty niin, että vaadittava ammattitaito osoitetaan yhden, laajan tehtävän muodossa. Suorittajien tehtävänä on ollut valmistaa turkki asiakkaalle alusta loppuun, halliten koko tehtävän edellyttämät prosessit. Prosessin kulku esitettävä porfoliossa hyväksytysti ennen työn aloittamista.

Haasteena perustutkinnon järjestämisessä oli oikean vaatimustason löytäminen. Suunnittelun alkuvaiheessa käytiin useita keskusteluja hankkeen projekti-päällikön, tutkintotoimikunnan puheenjohtajan ja työelämäedustajien kanssa. Keskusteluissa käytiin läpi mikä tuote tehdään, mitä materiaalia siihen tarvitaan ja kuinka pitkän ajan tehtäväkokonaisuuden tekeminen vaatisi, jotta saadaan kaikki tutkinnon osaamisalueet mukaan yhden laajan tehtävän sisälle. Näyttötutkintotilaisuuden ajat ja tehtävänanto oli jo otettava mukaan näyttötutkinnon järjestämissuunnitelmaan.

Järjestämissuunnitelmassa käytiin läpi moduulikoulutuksen tehtävät ja sisällöt sekä turkkurin opetussuunnitelma. Perustutkinto järjestettiin niin, että kaikki vaatetusalan perusteissa mainitut turkkurin tutkinnon pakolliset osiot tulivat esille yhden laajan tehtävän muodossa. Tutkinnon pakollisille osioille varattiin neljä päivää ja valinnaisille osioille yksi päivä. Suunnitelmassa huomioitiin, mitkä osiot

voidaan suorittaa ennakkotehtävänä ja mitkä osiot tuli näyttää näyttötutkintopäivinä. Päämateriaalit oli päätettävä etukäteen. Mallisuunnittelu, kaavoitus ja kaitalejako sekä sovitusvaatteen valmistus katsottiin sopivaksi osioiksi suorittaa ennakkotehtävän muodossa.

Näyttötutkinto järjestettiin niin, että kaikki vaatetusalan perusteet/turkkurin pakolliset tutkinnon osiot tulivat esille yhden laajan tehtävän muodossa. Tehtävänä oli turkisjakun valmistaminen varastokokona valmiista kanilevyistä. Turkisjakun valmistaminen on pitkä prosessi, johon kuluu tuotteen suunnittelu ja kaavoitus, kaitalejako, leikkuu, konetus ja levyn naulaus sekä tuotteen tukeminen, kokoaminen ja vuoritus. Ennakkotehtävänä osallistujat suunnittelivat ja kuosittelivat kaavan mallin mukaan sekä valmistivat sovitusvaatteen.

Prosessi edellytti tekijältä myös erilaisten turkismateriaalien tuntemusta, samoin kuin lisätarviketuntemusta. Turkismateriaalit pitää ottaa huomioon jo turkin suunnittelussa ja kaavoituksessa. Lisätarvikkeet kuuluvat valmistukseen ja ne on osattava valita oikein, sekä tiedettävä mihin ne kuuluu laittaa.

Ennakkotehtävässä otettiin mukaan neljä isompaa arviointikohdetta. Koska tehtävässä tuotteessa käytettävä materiaali määriteltiin jo etukäteen materiaalihinnan vuoksi, korostui materiaalituntemuksen osaaminen sekä tuotteen suunnittelussa että kaavoituksessa kuin kaitalejaosakin. Ensimmäinen näyttötutkintopäivä alkoi arvioinnilla 1: Tuote-suunnittelu, kuosittelu, kaitalejako, työsuunnitelma, sovitusvaate, asiakaspalvelu ja mahdolliset muutokset sovituksen jälkeen.

Arviointi 2: Levyn naulaaminen tapahtui nonstoppina suorittajan edetessä omassa työssä luontevasti, samoin arviointi 3: valmistusprosessi ja viimeinen arviointi 4: oli valmiin tuotteen laatu.

Valinnainen osio: Asuste

Valinnaisessa osiossa tehtävänä oli turkispäähineen suunnittelu ja valmistus, jossa näytönsuorittajille annettiin enemmän vapauksia. Kaikki saivat tietyt materiaalit osallistujaa kohti ja siitä piti valmistaa turkispäähine. Tehtävä annettiin päivää ennen, jotta osallistujat saivat mahdollisuuden tehdä esikäsittelyn ja kaavat tarvittaessa.

5.5 Näyttöjen arviointi

Näyttöjen täydentäminen ja uusiminen

Tutkinnon järjestäjä perehdytti työntekijän- ja työnantajan -edustajat arviointitehtävään. Suorittaja perehdytettiin itsearviointiin hyvissä ajoin ennen näyttöä. Suorittajien kanssa käytiin läpi näyttötutkintotehtävien osiot ja arviointilomakkeet.

Arviointiaineiston kerääminen

Arviointitietoa kerätiin:

- ennakotehtävällä (ennen näyttötutkintoa suoritettavat tehtävät)
- näytön aikana havainnoimalla, kirjaamalla, kyselemällä
- näytön jälkeen suorittajan tekemällä suullisella tai kirjallisella itsearvioinnilla ja arvioijien tekemillä muistiinpanoilla.

Monitasoisella arvioinnilla pyrittiin saamaan mahdollisimman oikeudenmukainen arvio näytönantajan osaamisesta ja käytännön työtaidoista.

Arviointi ja arviointipäätöksen tekeminen

Arvioijina toimivat työnantajan, työntekijöiden ja näyttönjärjestäjän edustajat. Arviointikokouksessa kolmikantainen arviointiryhmä päättää suorittajan arvosanasta. Opettaja on arvioinnin asiantuntija ja toimii näytön arviointikriteerien tulkkina. Erimielisyyksissä painotetaan kokonaisuuden ydinosaamista ja sen hallintaa. Koulutuksen järjestäjän tai työelämän edustaja, joka on osallistunut merkittävällä tavalla tutkinnon suorittajan valmistavaan koulutukseen, ei voi osallistua arviointiin.

Arvioinnin dokumentointi

Arvioijien täyttämät ja allekirjoittamat lomakkeet koottiin arviointikokouksessa. Yhteenvetolomakkeen allekirjoittivat kaikki arvioijat ja se toimitettiin tutkinto-toimikunnalle. Kaikkien tutkinnon suorittamiseen vaadittavien osioiden arviointien jälkeen laadittiin koko tutkinnon arviointidokumentointi. Näytön järjestäjä arkistoi kaikki näyttöihin liittyvät kirjalliset dokumentit. Arviointi-aineistoa säilytetään vähintään kaksi kuukautta. Haastatteluihin osallistui kuusi osallistujaa, jotka tähtäsivät vaatetusalan perustutkinnon/turkkurin näyttötutkintoon. Haastattelut tehtiin toukokuussa 2010. Haastattelukysymykset oli puolistrukturoituja. Yksi osallistuja ilmoittautui näyttötutkintoon samana päivänä kuin ennakotehtävä annettiin. Seitsemän osallistui näyttö-tutkintotilaisuuteen.

Näytönantaja sai tarvittaessa täydentää näyttöään kirjallisesti tai arviointikeskustelun yhteydessä sekä suullisesti että haastattelulla siten, että vaadittava osaaminen tulee näytetyksi. Tässä tutkinnossa ei ollut tarvetta suullisiin keskusteluihin tai haastatteluilla annettuihin näyttöihin. Näytön uusi kaksi henkilöä. Molemmilla oli puutteita turkismateriaalien osiossa ja uusivat sen. Toisella oli myös tarve uusia kaavoituksen ja muotoilun osio. Ennen uusintanäyttöä varmistettiin,

että suorittajilla oli valmiudet selvittää näytöstä. Heillä oli oikeus saada ohjausta ennen uusintanäyttöä.

5.6 Palaute moduulikoulutuksesta ja näyttötutkinnosta

Palauteen kerääminen ei kuulu varsinaiseen tutkimukseen ja näyttötutkinnon, järjestämissuunnitelmaan, mutta on osa WOF -hankkeen toimintaa ja siksi palautetta keräättiin. Palautteen avulla saadaan tärkeitä tuloksia siitä, mikä on mennyt hyvin ja mitä pitää ottaa huomioon jatkossa. Palautetta on kerätty joka moduulin jälkeen, samoin kuin on kaikista muusta toiminnasta WOF -hankeessa. Tässä työssä esitetty palaute on näyttötutkinnon osallistujien näkökulmasta. Yleinen palaute kaikilta moduuli osallistujilta on ollut kokonaisuutena erittäin hyvä.

Näyttötutkinnon suorittajia oli seitsemän ja kaikille lähetettiin informaatiota sekä kirjeitse että sähköpostitse. Moduulikoulutuksesta ja näyttötutkinnosta laadittiin puolistrukturoituja kysymyksiä, joihin jokainen sai vapaasti vastata. Näyttötutkinnon suorittajien palaute annettiin näyttötutkinnon jälkeen, ja siitä saatiin osallistujien mielipiteitä moduulikoulutuksesta ja näyttötutkinnosta, ja palautteen pohjalta Amk:n opettajatiimi osaa kehittää tutkintoa. Kaikki tutkintoon osallistujat eivät osallistuneet kaikkiin koulutusmoduuleihin. Tutkinnon osallistujat olivat eri taustaisia: oppisopimusopiskelijoita, vestonomiopiskelijoita, yrittäjiä ja opetushenkilöstöä, joka myös vaikutti ja näkyi palautteiden vastauksissa.

Seuraavaksi esitellään mitä mieltä näyttötutkintoon osallistujat olivat näyttötutkinnon vaatimasta osaamisesta moduulikoulutuksen näkökulmasta.

5.6.1 Yhteenveto moduulikoulutuksesta

Tässä kohdassa käyn läpi näyttötutkintoon osallistuniden palautetta moduulokoulutuksesta ja tuloksista. Avaan vain yksittäisiä palautekysymyksien vastauksia ja muuten käsittelen niitä yleisellä tasolla.

Tutkimuskysymys 1: Miten moduulien sisällöt vastasivat mielestäsi näyttötutkinnon vaatimaa osaamista kokonaisuudessaan?

Osa näyttötutkintoon osallistuneista olivat sitä mieltä, että moduulit vastasivat melko hyvin näyttötutkinnon vaatimuksia. Ongelmia esiintyi lajittelussa, levyn tekemisessä sekä naulauksessa kaavan mukaisesti ja siksi se vaati enemmän harjoittelua.

Osassa moduuleista sisältö oli liian niukka näyttötutkinnon vaatimuksiin nähden. Moduulien sisältämät osa-alueet olivat teoriassa laadittu hyvin, mutta moduuleissa ei ehtinyt käytännössä käsitellä tarvittavia osioita riittävästi. Moduulit oli hyvin suunniteltu ja näyttötutkinnossa vaadittava osaaminen kokonaisuudessaan oli otettu huomioon. Useampi oli sitä mieltä, että moduulien epälooginen järjestys vaikeutti valmistusprosessin kokonaisuuden hahmottamista ja siten myös näyttötutkintoon valmistautumista. Osa olisi halunnut tarkempaa tietoa turkistuotteen valmistusprosessista alusta loppuun.

Tutkimuskysymys 2: Vastaako moduulikoulutus mielestäsi työelämän tarpeita?

Vastaukset olivat kaksijakoisia, kyllä ja en osaa sanoa. Joidenkin mielipide oli, että moduulikoulutus ei vastaa työelämätarpeita, koska hyvin vähän käytiin läpi erilaisia valmistusmahdollisuuksia ja työtä helpottavien koneiden ja tekniikoiden

soveltamista työelämän tarpeisiin. Kaikki moduulit eivät välttämättä vastaa työtehtäviä teollisessa tuotannossa.

Tutkimuskysymys 3: Kuvaile lähi- ja etäopiskelun toimivuutta omalta kannaltasi.

Osa oli sitä mieltä että lähi – ja etäopiskelun määrä oli toimiva ja tiivis paketti tehokkaan ajankäytön vuoksi. Osa oli sitä mieltä, että opiskelu toimi hyvin ja tehtävien suorittamiseen jäi riittävästi aikaa moduulien välissä. Osa oli sitä mieltä, että joskus oli vaikea löytää aikaa etätöille, kun ei ollut mahdollista käyttää koneita, eikä ollut tarpeeksi osaamista asioista, jotka oli käsitelty lähiopetuksessa.

Tutkimuskysymys 4: Millainen lähi- ja etätöiden suhde oli mielestäsi kokonaisuudessaan?

Osa oli sitä mieltä että lähi – ja etätöiden suhde oli sopiva. Mutta joissakin moduuleissa he kokivat, että lähityö jäi vähän suppeaksi, jotta etätö olisi sujunut itsenäisesti ja helpommin. Työtehtävät olivat haastavia. Etätö vaativat myös koneita, mitä aiheutti lisää järjestämistä lähiopetuksen lisäksi. Suurin osa koki, että aikaa oli varattu liian vähän lähiopetukseen. Enemmän lähiopetusta olisi tarvittu, jotta olisi pystynyt paremmin tekemään etätöitä itsenäisesti.

Tutkimuskysymys 5: Mitä mieltä olet moduulikoulutuksesta yleisesti?

Suurin osa vastanneista oli tyytyväisiä moduulikoulutukseen ja pitivät sitä hyvänä aikuiskoulutusmuotona. Moduulimuotoisuus mahdollistaa koulutukseen osallistumisen ja näyttötutkinnon suorittamisen työn ohessa. Yleisesti ottaen moduulikoulutus on hyvä tapaa kouluttautua, hankkia- ja päivittää osaamista. Moduuleista on voitu valita vain ne, joita itse tarvitsee, paitsi oppisopimusopiskelijat,

joilla oli työnantajan ja oppisopimusopiskelijan yhdessä hyväksymä opetussuunnitelma.

Tutkimuskysymys 6: Kuvaile moduulikoulutuksen kehittämistarpeita verrattuna tutkintotehtävään?

Suurin osa oli samaa mieltä siitä, että kaikki tehtävät, jotka oli suunniteltu moduuleissa läpikäytäviksi, olisi näyttötutkintoa ajatellen tarpeellista käsitellä paljon perusteellisemmin ja varata ainakin yksi päivä lisää useampiin moduuleihin. Useampi oli sitä mieltä, että moduulien järjestys voisi olla loogisempi, että se vastaisi näyttötutkintotehtävän vaatimuksia.

Päällimmäiset asiat, jotka nousivat esille, olivat levytysmoduulissa miten valmistaa levy turkkiin eri materiaaleista, ottaen huomioon kaitalejako sekä valmis levyynnaulaaminen kaavan mukaisesti. Kaavoitusta pidettiin myös tärkeänä, samoin kaavojen kuosittelua ja erilaisten kauluksien kaavoitusta ja sovitusvaatteiden ompelua. Näyttötehtävänä oli turkin valmistaminen kanilevyistä. Osa huomautti, että moduulikoulutuksessa käsiteltiin perusasioita ateljeen työtavoin. Tutkintotehtävät perustuivat yksinomaan perinteisen turkin valmistukseen, sellainen ei välttämättä vastaa enää teollisesta- ja nykytuotantoa.

Tutkimuskysymys 7: Kuvaile miten ammattiosaamisesi on kehittynyt moduulikoulutuksessa.

Kaikkien mielipiteet olivat yleisesti lähellä toisiaan siinä, että moduulikoulutus vahvisti ammattiosaamista. Koulutusaikana oli opittu paljon uusia asioita ja ammattitaito oli kehittynyt. Saatiin paljon tietoa koulutuksen eri osa-alueista, jota muualta ei ollut saatu. Aikaisempi tietämys vahvistui opiskelussa huomattavasti.

5.6.2 Yhteenveto näyttötutkinnosta

Tässä kohdassa käyn läpi näyttötutkinnon osallistujien palautekysymyksiä tutkintotilaisuudesta ja tuloksia. Palautekysymyksien vastauksia käsittelen yleisellä tasolla.

Osio I: Informaatio

Kysymys 1: Oliko etukäteisinformaatio mielestäsi riittävää?

Kaikki, jotka olivat paikalla ensimmäisessä informaatiotilaisuudessa, olivat sitä mieltä, että informaatio oli tarpeeksi selkeää ja riittävää.

Kysymys 2: Jos ei, niin miten sitä olisi voinut parantaa?

Ainoastaan yksi oli vastannut, että selkeämpi sanallinen informaatio olisi ollut tarpeen.

Osio II: Tutkintotilaisuus:

Kysymys 1: Mitä mieltä olet tehtävän laajuudesta?

Suurin osa oli sitä mieltä, että tehtävän laajuus oli sopiva ja monipuolinen, mutta varattu aika ei ollut aivan riittävä tehtävän suorittamiseen. Nyt kaikki eivät ehtineet saada tuotetta valmiiksi johtuen siitä, että rutiiniosaaminen puuttui. Haastateltava 3 totesi että: "Ehkä se tehtävä oli minulle liian iso, mutta sen takia olen tyytyväinen, että silloin voin kokeilla omaa oppimiskykyä ja kehittämiskykyä". Haastateltava 7 totesi että: "Tutkintotehtävä oli laajuudeltaan mielestäni liian iso verrattuna siihen aikaan mikä meillä oli käytettävissä".

Kysymys 2: Vastasiko tehtävä mielestäsi turkkurin perustutkinnon osaamisvaatimuksia?

Suurin osa oli sitä mieltä, että tehtävä vastasi turkkurin (vaatetusalan perustutkinto) osaamisvaatimuksia.

Kysymys 3: Mitä mieltä olet turkisalan toimipisteen tilojen toimivuudesta?

Haastattelija 2 totesi että: "Hyvät ja toimivat tilat. Koko sopiva tämän kokoisille ryhmälle mutta ei enää suuremalle, silloin tilat ovat ahtaat". Näyttötutkintotilaisuuden aikana tuntui siltä, että naulauspöytiä oli liian vähän. Haastateltava 3:n mielestä "Tilat, koneet, laitteet ja välineet olivat toimivat ja tarpeelliset". Haastateltava 5 totesi että: "Höyrytyspaikkaa ei käytännössä ole, vaikka laite on. Koneet olivat myös melko kirjavissa ja omituisissa säädöissä. Ne voisivat olla varmatomempia ja oikein säädettyinä". Työsaliin kaivattiin enemmän valaistusta.

Kysymys 4: Kuvaile miltä näyttötilanne sinusta tuntui?

Tässä on käytetty näyttötutkinnonosallistujien suoria lainauksia.

Haastateltava 3:n mukaan "Minusta näyttötilaisuus oli asiallinen ja rauhallinen". Haastateltava 7 totesi, että "Näyttötilanne oli mielestäni jännittävää ja ajallisesti rankka". Haastateltava 1:n mielestä, "Hyvin järjestetty". Haastateltava 2 totesi, että "Tilanne tuntui minusta luontevalta ja asialliselta". Haastateltava 4: mukaan "Näyttötilanne tuntui aika jännittävältä, mutta minun mielestäni hyvin todellista". Haastateltava 6 totesi että "Näyttötilanne oli rento ja pääsääntöisesti hyvä. Hämmennystä aiheutti tutkintotilaisuuden lopetusajankohta, koska päätösaika venyi, eikä todellista lopetusaikaa tiedotettu kunnolla".

Osio III:Arviointi

Kysymys 1: Mitä mieltä olet arvioitsijoiden ammattiosaamisesta?

Suurin osa oli yhtä mieltä siitä, että arvioitsijat olivat ammattitaitoisia. Haastateltava 1 totesi, että ”en ole kyvykäs arvioimaan sitä”.

Kysymys 2: Miten olet kokenut arvioitsijoiden toiminnan tutkintotilaisuuden aikana?

Vastaukset vaihtelivat, osa oli sitä mieltä, että arvioitsijoiden toiminta oli luontevaa, eikä haitannut, että arvioitsijat kyselivät lisätietoja tutkinnon aikana. Haastateltava 5 totesi että ”Minua henkilökohtaisesti arvioitsijoiden toimeet eivät häirinneet näytön aikana, vaikkakin he kävivät välillä kyselemässä ja ihmettelemässä”. Haastateltava 3 totesi, että ”Ne säännöllisesti käyvät katsomassa, joskus esittelivät kysymyksiä ja muuten koko näyttötilanne oli aika rauhallinen”. Haastateltava 7 totesi että ”Arvioijien toiminta oli mielestäni ahdistava ja välillä ohjeistus oli mielestäni epäselvää tai harhaanjohtavaa”. Arvioitsijoiden keskeiset keskustelut työsalissa eivät olleet joidenkin osallistujien mielestä oikein mielekkäitä.

Kysymys 3: Mitä mieltä olet arviointilomakkeiden selkeydestä?

Suurin osa piti arviointilomakkeita selkeinä. Osa oli sitä mieltä, että arviointilomakkeissa oli liian niukka arvosteluasteikko, että olisi päässyt arvioimaan kaikkea tarvittavaa. Haastateltava 5:n mielestä ”Omalta osalta en juuri lukenut sitä etukäteen, näytöissä pyrin vain tekemään kaiken niin hyvin kuin osaan”.

OsioIV: Palaute

Kysymys 1: Mitä mieltä olet saamastasi palautteesta?

Vastaukset ovat hyvin erilaisia, toiset ovat oikein tyytyväisiä ja palaute oli heidän mielestäsi selkeää ja riittävää. Eräät pitivät palautetta epämiellyttävänä. Haastateltava 1 totesi että ”Asiantuntevaa ja rakentavaa”. Haastateltava 5:n mukaan ”Palautteen antotilanne oli todella lyhyt, varsinkin ison näytön osalta. Ympäripyöreitä päiviä, ei älynnyt enää kysyäkään, eikä ollut enää aikaa”.

Kysymys 2: Oliko se rakentavaa?

Suurin osa oli sitä mieltä, että palaute oli rakentavaa ja osa koki että palaute oli riittävää, mutta ei rakentavaa.

Kysymys 3: Auttaako saamaasi palaute kehittämään ammattitaitoasi?

Monille palaute antoi varmuutta omasta osaamisesta. Osa oli myös sitä mieltä, että nyt tietää mitä pitää harjoitella enemmän. Haastateltava 3 totesi, että: ”Ilman muuta auttaa”. Haastateltava 1 totesi, että ”En tiedä”. Haastateltava 6:n mukaan ”Ei, koska en koe saavani rakentavaa palautetta, jotta olisin sen perusteella pysynyt kehittämään kunnolla ammattitaitoani”.

Osio V: Kokonaisuus

Kysymys 1: Mitä mieltä olet kokonaisuudesta?

Suurin osa oli sitä mieltä että kokonaisuus oli laaja ja selkeä. Suurin osa oli samaa mieltä siitä, että näyttötutkintotilaisuuteen varattua aikaa ei ollut riittävästi alkuperäisen suunnitelman mukaan. Aikaa pidennettiin ja sitä pidettiin kohtuullisena. Suunnitelman mukaisesti näyttötutkintotilaisuus olisi loppunut klo 16.00, mutta siihen mennessä, kenenkään tuotteet eivät olleet valmiita. Aika pidennettiin klo 18.00 asti, sen jälkeen tuotetta sai vielä viimeistellä kahden viikon ajan kotona. Näyttötutkintoon osallistujien työtilanne otettiin täten huomioon. Tutkinnon aikana oli mahdollisuus jäädä työskentelemään iltaisin, mutta se ei ole tehokasta tekemistä väsyneenä. Jokaisella on oma tapa ja rytmi tehdä töitä, joten aina etukäteen määritelty aika ei ole optimaalinen. Tehtävä oli kokonaisuudessa hyvä, mutta perustutkinnossa tehtävät olisi voinut pilkkoa pienempiin kokonaisuuksiin, silloin tehtävä olisi paremmin hallinnassa myös ajallisesti.

Kysymys 2: Miten ammattiosaamisesi on kehittynyt tutkintotilaisuuden aikana?

Tässä on käytetty näyttötutkinnonosallistujien suoria lainauksia.

”Käytännön toteutus kaavoista valmiiksi tuotteeksi, siinä tapahtui paljon oppimista”. ”Ammattiosaaminen on kehittynyt tutkintotilaisuuden aikana, tiedän kuinka paljon aikaa mihinkin työvaiheeseen menee ja tiedän mitkä osiot ovat minulle helppoja ja mitkä vaikeita”. ”Kehittynyt valtavasti”. ”On kehittynyt paljon”. ”Vahvasti osaamista”. ”Näyttötutkintotilaisuus oli liian lyhyt, jotta olisin pystynyt keskittymään ammattiosaamisen kehittämiseen”.

6 POHDINTA

Tämän kehittämistehtävän aihe oli erittäin tärkeä ja ajankohtainen The Wonder of Fur – hankkeelle joka päättyi huhtikuussa 2011. Kehittämistehtävän kautta työskentelin The Wonder of Fur hankkeelle yli vuoden. Tietty työresurssi oli varattu työtehtäviini.

Kehittämistehtävän kautta saatiin näyttötutkinto laadittua ja näyttötutkintotilaisuus toteutettua. Kaikki seitsemän näyttötutkinnon antajaa suorittivat vaatetusalan perustutkinnon tasolla oleva turkkurin tutkinnon. Hankkeessa työskentely on vaatinut tarkan aikatauluttamisen. Vuoden aikana kaikki eri vaiheet piti miettiä tarkasti, että pysyisi aikataulussa. Viimeinen näyttötutkintopäivä valinnaiselle osiolla oli 14.1.2011. Työskentely järjestämissuunnitelman laatimiseksi alkoi helmikuussa 2010 ja palautekyselylomake lähetettiin tammikuun lopussa, joka oli hankkeelle työskentelyn viimeinen työpäivä.

Tutkimuskysymys 1: Mitä osaamista näyttötutkinnon osallistujilla on puoli vuotta ennen näyttötutkintotilaisuutta?

Haastatteluissa nousi selkeästi esille, ettei tuotteiden valmistusprosessien järjestystä hahmotettu riittävästi alusta loppuun saakka. Osa koki, että ”valmistusprosessin hahmottaminen oli vielä vähän epäselvää, kun moduuleissa ei ollut kronologista järjestystä”. Valtaosa haastatelluista koki oman osaamisensa puutteelliseksi turkisten lajittelussa ja kaitalejaossa.

Tulokset huomioitiin heti, mutta kesä jäi väliin ja vasta syyskuussa oli seuraava moduuli. Haastattelutulosten pohjalta lisättiin lähiopetuspäivä. Aikaa ei ollut kovin paljon, koska suurin osa moduulikoulutuksen ja näyttötutkintotilaisuuteen osallistujista olivat töissä ja heillä oli vaikea järjestää vapaata, jos koulutuspäiviä

olisi lisätty enemmän. Toinen tekijä oli, että näyttötutkintotilaisuus oli jo marraskuun alussa, joten aikaa ei ollut riittävästi.

Moduulikoulutus oli jo edennyt melko pitkälle kun opintäytetyöprosessi alkoi. Olisi ollut hyvä haastatella osallistujat aikaisemmin, mikä mahdollisesti olisi antanut näytönantajille vahvemman osaamispohjan suorittaa näyttötutkinto. Ajatus oli, että olisimme pystyneet reagoimaan nopeammin niihin osioihin, joihin olisi ollu tarve tehdä pieniä muutoksia.

Muita pienempiä osaamisen puutteita ilmeni tuotesunnittelussa, kaavoituksessa ja turkismateriaalin käsittelyssä. Tuotesuunnittelu ja kaavoitus ovat osioita, joita voidaan haastateltavien mukaan harjoitella kotona. Turkismateriaalin käsittely on työvaihe, jota osa pääsi töissä harjoittelemaan. Valmistus onnistui vaihtelevasti, suurimmalla osalla ei ollut mahdollisuutta suorittaa kaikkia työvaiheita, joita käytännön turkistöissä työpaikalla vaaditaan eikä muuallakaan niitä voinut harjoitella tilojen, koneiden ja laitteiden puuttuessa.

Moduulikoulutus on suunniteltu logiseen järjestykseen, mutta se ilmenee ristiriitaisena haastatettavien vastauksissa, koska heidän mielestään valmistus prosessia oli vaikea hahmottaa. Tämä ilmenee silloin, jos ei ole ollut allalla pitkään, tai ei ole päässyt tekemään kaikkea työvaiheita, tai jos moduleissa ole käyty alussa selkeästi läpi miten eri työvaiheet liittyvät toisiinsa. Toinen asia on, että jokaisessa moduulissa on eri aihe, jolloin siinä ei välttämättä ole korostettu miten ja mihin se liittyy valmistusprosessin muihin vaiheisiin nähden ja näyttötutkinnon sisältöihin. Moduulikoulutuksen alussa olisi mahdollisesti voinut käydä läpi, mistä näyttötutkinnon tehtävä koostuu ja kaikille moduulivetäjille korostaa sitä, että on tärkeää ymmärtää, miten eri vaiheet liittyvät toisiinsa. Vaikka moduulikoulutus on ollut mahdollinen kaikille turkisalasta kiinnostuneille, osa moduulikoulutukseen osallistuneista on kuitenkin tähdännyt näyttötutkintoon alusta lähtien.

Kaitalejako oli moduulikoulutuksessa liian lyhyesti käsitelty ja sitä ei osattu kytkeä mihihinkään realistiseen tehtävään. Se on myös osio, jota pitää harjoitella enemmän, että ymmärtää kaitalejaon toimivuuden tärkeyden ja kykenee näkemään, millainen lopputuloksen tulisi olla.

Tutkimuskysymys 2: Onko tarvetta järjestää lisäkoulutusta?

Tarvetta oli lisätä yksi koulutuspäivä. Päivän aikana käytiin läpi tuotteiden valmistusprosessi, turkisten lajittelu ja kaitalejako. Muissa osioissa, jokainen osasi harjoitella itsenäisesti joko kotona tai työpaikalla.

Tutkimuskysymys 3: Onko valmiudet lähteä suorittamaan näyttötutkintoa?

Oman arvionsa mukaan näytönantajat kokivat olevansa valmiita näyttökokeeseen. Jos näytönantaja ei saa suoritetuksi kaikkia viittä osiota, oli heillä mahdollisuus uuteen näyttöön niiden osioiden osalta, joita ei ollut läpäisty edellisessä näytössä.

Tutkintotehtävän laatiminen yhdeksi kokonaisuudeksi oli haastavaa, koska aikaa oli rajoitetusti, näyttötutkintoprosessi oli laaja ja monivaiheinen, ja se vaatii paljon osaamista. Arviointilomakkeiden laatiminen oli myös haastava, koska niiden täytyy olla helppokäyttöisiä sekä tutkintoon osallistujille ja arvioitsijoille. Näyttötutkinnon osallistujat olivat tyytyväisiä arviointilomakkeiden käytöstä, mutta mielestäni niissä löytyy kehittämistä. Arvioitavat kohteet voisi yhdistää ja arviointikriteerit laatia niiden perusteella. Valinnaiseen tehtävään tuli huomattavasti helppokäyttöisemmät arviointilomakkeet, koska sen osion tehtävä oli pienempi. Pakollisten osioiden arviointilomakkeet olisivat voineet olla samantyyppisiä.

Kehittämistehtävän kautta saatiin todella tärkeää palautetta moduulikoulutuksesta ja näyttötutkintotilaisuudesta. Palautteen pohjalta opettajatiimi

osaa kehittää toimintaansa. Kaikki seitsemän näyttötutkinnon osallistujaa vastasivat kysymyksiin.

Moduulikoulutuksesta nousi päällimmäksi esille lähiopetuksen sisältö ja pituus. Moduulien sisältöjen tarvittavat osa-alueet olivat teoriassa laadittu hyvin, mutta käytännössä moduuleissa ei ehtinyt käsitellä tarvittavia osia riittävästi. Jotta osaisi tehdä etätyöt itsenäisesti, pitää lisätä lähiopetusta. Tämä ei koske kaikkia moduuleja, mutta päällimmäksi nousivat turkistyon perusteet, kaitalejako, levytys- ja levystä tuote- moduulit.

Moduulikoulutus on ollut kokonaisuudessaan hyvä, se on ollut intensiivistä ja tehokasta. Palautteessa esille nousseet epäkohdat on mielestäni helposti korjattavissa. Lisää lähipäiviä, koko suunnittelu- ja valmistusprosessin ja näyttötutkinnossa tarvittavan osaamisen läpikäynti heti koulutuksen alussa.

Lähipäivien lisääminen tarkoittaa näyttötutkinnon suorittajalalle sitä, että kurssien sisältöihin kiinnittäisiin entistä enemmän huomiota, jotta eri osaamisalueiden osaamisvaatimukset tulisivat selkeämmin esille, jolloin se helpottaisi opiskelijaa suoriutumaan näyttötutkinnosta hyvin. Suunnittelu, kaavankuosittelu, kaitalejako, levyn valmistus ja naulaus kaavan mukaan kuuluvat yhteen ja niiden osaaminen on hyvin merkittävä osa tutkintotilaisuudesta.

Moduulien looginen rakenne oli toinen esille noussut asia, mikä tarkoittaa, että moduulien sisältöä pitäisi muokata ja laajentaa tiettyjä osioita. Koulutuksen alussa pitäisi käydä läpi koko suunnittelu- ja valmistusprosessin vaiheet alusta loppuun ja kerrata niitä aina välillä. Monelle ala oli aika vieras, koska on ollut alalla lyhyen aikaa ja vaikka on turkisalalla töissä, pääsee tekemään vain tiettyjä työvaiheita. Kaikki eivät alussa tienneet osallistuvatko he näyttötutkintoon kuten oppisopimusopiskelijat ja mahdollisesti joku muukin. Jos tähtää tutkintoon, on hyvä käydä

alussa läpi koko suunnittelu- ja valmistusprosessi niin, että kokonaisuus hahmotuu. Tehtävät moduuleissa pitäisi näyttötutkinnon suorittamisen kannalta katsottuna aina yhdistää tutkintotehtävään, esimerkiksi mihin osioon se kuuluu ja mitä osaamista se vaatii.

Näyttötutkintotilaisuuden voisi myös pilkkoa osiin. Näyttötutkinnon osallistujien taustat olivat hyvin erilaiset. Turkkurin ammattitutkintoon sopii kokonainen, laaja tehtävä, mutta perustutkinto voisi olla esimerkiksi jaettuna kolmeen osaa: 1. materiaalituntemus, turkistuotesuunnittelu, kaavoitus ja muotoilu, johon sisältyy kaitalejako; 2. turkismateriaalin käsittely, johon sisältyy levytys, levyn naulaaminen kaavan mukaan; 3. turkistuotteen valmistus, johon sisältyy tuotteen leikkuu kaavan mukaan sekä tukeminen ja vuoritus.

Perustutkinnon näyttötutkintotilaisuus olisi hyvä jakaa pienempiin näyttöihin näyttöaikaa pidentämällä. Nyt aika ei riittänyt, vaikka sai illalla työskennellä. Ruutiiniosaamiseen pääsee vasta kun on ollut pitkään työelämässä ja päässyt tekemään kaikkia työvaiheita riittävän kauan. Turkin valmistaminen on monivaiheinen prosessi ja vaatii monipuolista osaamista sekä aikaa.

Arviointipalautteelle olisi hyvää varata enemmän aikaa ja palautteen annon pitäisi olla vasta seuraavana päivänä, silloin tutkintoon osallistujat ottaisivat palautteen vastaan erilailla, kun eivät ole väsyneitä. Palautekyselyn perusteella voi todeta, että näyttötutkintoon osallistujat ymmärsivät paremmin vasta tutkintotilaisuuden jälkeen mitä osaamista tutkinto edellyttää. Ennakkokartoituksen aikana kokonaisuutta oli vielä vaikeaa hahmottaa, koska osallistujat eivät olleet vielä päässeet harjoittelemaan kaikkia eri työvaiheita.

Tämän opinnäytetyön alussa on kerrottu moduulikoulutuksesta ja näyttötutkinnosta vaadittavasta osaamisesta. Näyttötutkinnonosallistujien osaaminen on kehit-

tynyt moduulikoulutuksen ja näyttötutkintotilaisuuden aikana, mikä on hyvin tärkeä asia tutkintoon osallistujalle. Olen itse opinnäytetyöntekijänä saanut uusia ideoita, miten kehittää omaa työtäni ja opintojaksoja siten, että ne tulevat entistä lähemmäksi työelämätarpeita. Koko näyttötutkinnon järjestäminen on ollut tosi haastava projekti, koska se oli työelämlähtöinen ja se toi uusia osaajia turkisalalle.

Lopuksi käsittelen sitä, mitkä asiat toteutuivat näyttötutkinnossa hyvin, mitkä huonosti ja kuinka tutkintoa voisi parantaa jatkossa.

Ensimmäinen moduuli käynnistettiin jo Wof -hankkeen alkuvaiheessa ja koko moduulikoulutusta oli pohdittu tarkkaan: mitä moduuleja sen tulisi sisältää, jotta se kattasi kaikki vaadittavat osa-alueet sekä kurssien aikataulutusta, että moduulin sisältö kerittäisiin käymään läpi Wof -hankkeen aikana. Se, missä onnistuttiin, oli moduulikoulutus, koska siitä saatiin hyvää palautetta.

Tutkimustuloksien perusteella moduulikoulutuksen tarkoitus tarkentui. Moduulikoulutus ei ole ollut varsinaista valmentavaa koulutusta, niin kuin koulutus yleensä on. Koska turkisalalla ei enää ole toisen asteen ammatillista koulutusta, oli hankkeen tavoitteena kehittää koulutusmuotoja nimenomaan yritysten tarpeista lähtien. Käytännönläheisellä opetuksella on voitu vaikuttaa hyvin siihen, että maahanmuuttajataustaisilla henkilöillä on ollut helpompaa osallistua hankkeen eri koulutusmoduuleihin. Koulutuksissa on painotettu käytännönläheistä opetusta, ja sen todettiin soveltuvan hyvin kädentaitoja vaativalle alalle.

Tässä tutkimuksessa pitää huomioida, että palaute on esitetty näyttötutkintoon osallistujien näkökulmasta. Kaikki näytönantajat eivät osallistuneet kaikkiin tarjolla olleisiin moduuleihin, mutta osallistuneiden palaute oli todella hyvää. Moduuleihin on osallistunut 30 henkilöä, mutta näyttökokeeseen vain seitsemän henkilöä, joka on vain 23% moduuleihin osallistuneiden määrästä. Moduuleista on kerätty palautetta jokaisen lähijakson jälkeen, ja niistä on tehty moduulikohtaiset

koosteet. Kaikkien moduulien keskiarvo on ollut 4,4, kun asteikko oli 1-5. Käytännönläheisellä opetuksella on voitu vaikuttaa hyvin kurssilaisten tyytyväisyyteen. Moduulinen suorittajien on ollut helppo osallistua moduulikoulutuksiin.

Tutkimustuloksien perusteella moduulikoulutuksen teoriaosuudet ovat olleet hyvin suunniteltuja. Ainoa negatiivinen sävy palautteessa oli, ettei käytännössä ehditty käsitellä asioita riittävästi perusteellisesti. Koulutuksen lähipäivien lisääminen tarkoittaisi sitä, että sisältöihin kiinnittäisiin entistä enemmän huomiota, jotta vaadittavat osaaminen eri osa-alueelta kerittäisiin käydä perusteellisemmin läpi. Tästä olisi hyötyä varsinkin niille, jotka aikovat suorittaa näyttötutkinon. Nyt suurin osa moduuliopiskelijoista on osallistunut vain moduulikoulutukseen, joten heidän tavoitteensa ovat luultavasti olleet hyvin erilaiset kuin näyttötutkintoon osallistuneilla. Jos samantyyppistä koulutusta jatkossa järjestetään, ja joku haluaa suorittaa tutkinon, niin alusta alkaen opiskelijoille pitää antaa selkeät ohjeet ja tavoitteet, jotta he ymmärtävät mitä näyttötutkinon suorittaminen vaatii. Jo aikaisemmassa vaiheessa pitäisi päästä valmistamaan esimerkiksi kokonainen turkki alusta loppuun saakka, koska silloin osallistujat saisivat tietoa siitä, mitä tutkintotehtävän suorittaminen kokonaisuudessa heiltä vaatii.

Tutkimustuloksen mukaan huonon arvosanan sai tutkintotilaisuuden pituus. Sitä pitäisi ehdottomasti pidentää ja kokonaistehtävän voisi jakaa pienempiin osanäytöihin. Silti tehtävät olisi toisiinsa kytketyt, vaikka näyttö tapahtuisi eri kerroilla. Tämä oli osittain sekä taloudellinen että käytännöllinen kysymys, koska yksi arvioitsija asuu muualla päin Suomessa ja molemmat työelämäarvioitsijat eivät pysty olemaan poissa omasta työstä pitkää aikaa.

Omat moduulikoulutuksen kokemukset ovat Dreyfus ja Dreyfusin (1986) mallin mukaisia. Pätevä työntekijä pystyy jo ongelmakeskeiseen työskentelyyn ja ana-

lyyttiseen pohdintaan, mutta tarvitsee vielä tukea tiedostamisprosessien asiayhteyksissä ja pitkän tähtäimen päämäärien hahmottamisessa. Tämä taso savutetaan yleensä 2-3 vuoden päästä opintojen aloittamisesta. Knorr ja Centinan (1981) mukaan ammatillinen pätevyys saa oikeutensa vasta, kun se annetaan aidossa toimintatilanteessa. Asikaisen (2005) mukaan osaaminen ilmenee toiminassa. Teoriaosuudessa on pyritty löytämään se, mikä on moduulikoulutuksessa olennaista ja mitä asioita on huomioitava näyttötukintoa suunniteltaessa. Mielestäni kirjallisuus kuvaa sen, mitä on ammattiosaaminen, osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen, sekä millä lailla arvoionti tapahtuu. Moduulikoulutuksessa eräs tavoite on ollut vastata työelämän tarpeisiin ja haasteisiin. Kaikista moduuleista on saatu hyvä palaute.

Näyttötehtävän suunnittelussa työelämäedustajat olivat mukana. Tehtävä pyrittiin laatimaan sellaiseksi, että se kattaa koko valmistusprosessin samanlaisissa olosuhteissa kuin se tapahtuu oikeassa työympäristössä, koska se on tärkeä osa näyttötutkintoa. Näyttöjen avulla tapahtuva osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen on hyvä menetelmä mitata ammatillista osaamista kolmikantaperiaattella.

Näyttötutkinnon suunnitteluvaiheessa olin eniten huolestunut siitä, että varattu näyttöaika oli liian lyhyt, mutta siihen oli omat, lähinnä taloudelliset syynsä, joihin en pystynyt vaikuttamaan. Tutkimuksessa tuli selvästi esille, että varattu aika oli liian lyhyt.

Mielestäni se johtui siitä, että tuotteen valmistamisen rutiinit vielä puuttuivat, koska osallistujat ovat olleet alalla vain lyhyen aikaa tai vasta tulossa alalle.

Niskasen vuonna 2007 tekemä tutkimus ja opetusministeriön Aikuisten näyttöjen toimivuus -tutkimus (Aikuisten näyttötutkintojärjestelmän toimivuus 2011) liittyvät myös näyttötutkinnon aiheeseen. Niskasen (2007) tutkimuksessa nousi esille, että työässäoppimisen verkosto on jo luotu, mikä on mielestäni oikein hyvä asia. Opettajat ovat myös saaneet tai joutuneet hankkimaan työelämäkokemusta, mistä

on paljon apua, kun kehitetään opetussuunnitelmaa ja otetaan vastaan ammat-tiosaamisen näyttöjä. Työelämäkokemus antaa opettajille valmiudet siihen, että moduulit ovat ajan tasalla ja vastaavat työelämän haasteisiin. On erittäin tärkeää, että kaikki opettajat tietävät, että minkälaisia näyttöjä voi suorittaa työharjoittelu-jaksoissa. Voin hyvin ymmärtää, että työelämä odottaa työntekijöillään olevan hy-vän koulututuksen, joka on varmennettu näyttötutkinnolla ja arvioitu selkeillä arviointikriteereillä, koska muutos ei ole haaste vain opettajille ja opiskelijoille, vaan se on suuri myös yrityksille. Opiskelijoiden arviointi perusteissa ja käsittei-den selkeydessä oli työelämän kanssa epäselvyyksiä, joten siihen tulee kiinnittää jatkossa huomiota.

Vaikka omassa kehittämistyössäni käsittelen aikuisten näyttötutkintoa, niin siitä löytyy samoja tekijöitä kuin kehittämistyössä, eli kyse on lähinnä ammattitaidois-ta, osaamisesta, asiantuntijuudesta ja elinikäistä oppimisesta sekä osaamisen tunnistamisesta, arvioinnista ja aikaisemman opitun tunnistamisesta. Aikuisten näytöt on aloitettu jo vuonna 1994 ja ne toimivat melko hyvin muuttuvassa yh-teiskunnassa.

Aikuisten näyttöjen toimivuustutkimuksen (Aikuisten näyttötutkintojärjestemän toimivuus 2011) mukaan tutkinnon järjestäjien ja työelämän pitäisi olla enem-män yhteistyössä kuin pelkästään näyttöjen arvioinnissa. Olen tästä sama mieltä, varsinkin tehtävän suunnittelussa on hyvä olla yhteistyössä työelämäedustajan kanssa, koska silloin saa nopeasti palautetta siitä, toimivatko omat ehdotukset työelämälähtöisesti.

Tutkimuksen perusteella näyttää oleva aloja, joissa työelämätoimijat eivät arvosta ammatillisen osaamisen parantamista ja koulutusta. Meidän alalla asia on päin-vastoin, koska työelämä tarvitsee osaajia ja silloin yritykset ovat myös kiinnostuneet kehittämistyössä mukanaolosta. Jos työelämä ei anna arvoa tutkinoille, niin kuka

sen antaa? Näytöissä on kyse osaamisesta ja sitä pitäisi arvostaa. Yritykset ovat kiinnostuneet henkilöstönsä näytöistä silloin kun, näyttötutkinto vastaa sitä osaamista, jota tarvitaan laadukkaiden tuotteiden tekemisessä. Mielestäni arviointi on niin tärkeä osa näyttötutkintojärjestelmää, että paranettavaa on sekä työelämässä että näyttötutkintojärjestelmässä. Työelämää hyvin palveleva tutkinto nostaisi myös tutkinnon arvoa ja täten innostaisi yhä useamman suorittamaan sen.

Tutkimuksessa tuli esille, että näyttötutkintojen suorittajien pitäisi ottaa tutkinnon suorittamisen ehdottomasti vakavammin, valmistuvan hyvin arvosanoin ja olla valmiita käyttämään siihen riittävästi aikaa. Tässä voisi olla ratkaisuna, että koulutuksesta valmistuvalla olisi valmiina työsuunnitelma, niin kuin ylensäkin tulisi olla, koska henkilökohtaistaminen on nyky-yhteiskunnassa entistä tärkeämpi asia. Tämä ongelma ei ole pelkästään näyttöjärjestelmässä, vaan se ilmenee myös kaikissa tutkintoon johtavissa koulutuksissa.

Tutkimuksessa tuli myös esille, että monet ovat kiinnostuneet vain valmistavasta koulutuksesta, ei tutkinnosta. Näytöin suoritettavien perustutkintojen, ammattitutkintojen ja erikoisammatti tutkintojen vaatimukset ja niiden keskinäiset suhteet on saatava perustelluiksi, selkeiksi ja loogisiksi

Ruotsinkieliset palvelut ovat puutteelliset näyttötutkinnon tutkinto-toimikunnissa. Olen sama mieltä, että ruotsinkielisille informaatio on suppeaa. Lisäksi pitäisi olla täysin ruotsinkielinen yhteyshenkilö tutkintotoimikunnissa, joka osaisi palvella opiskelijoita omalla äidinkielellä. Tutkimus Aikuisten näyttöjen toimivuus (Julkaisu 2006) oli hyvin laaja ja mielenkiintoinen sekä hyödyllinen.

Loppupäätelmäksi voisi todeta kuinka suuri merkitys työelämlähteisyys ja arviointi on näyttötkinnoissa. Opinnäytetyöni oli työelämlähtöinen ja tutkimustuloksien perusteella sekä esitetyt parannusehdotukset tullaan huomioimaan jatkossa. Tärkeä on että löytyy osajia jotka ovat kiinnostuneita alasta.

LÄHTEET

Aikuisten näyttötutkintojärjestelmän toimivuus

http://www.edev.fi/img/portal/19/Julkaisu_nro_26.pdf?cs=1267624270 Luettu 26.8.2011

Ammatillisen peruskoulutuksen opetussuunnitelman ja näyttötutkinnon perusteet. 2000. Opetushallitus.

Anttila, P. 2005 Ilmaisu, teos, tekeminen ja tutkiva toiminta. Akatiimi Oy Hamina. AS paketti, Tallinna.

Blomström, P. 2004. Turkisalan jatkojalostuksen osaamisen kehittäminen ja kansainvälistyminen – esiselvitysprojekti.

Carr, W. & Kemmis, S. 1986. Becoming critical. London: Falmer Press

Dreyfus, H.L. & Dreyfus, S.E. 1986. Mind over machine. New York: Free Press.

Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

Huotari, J., Lepänjuuri, A. & Niskanen, A. 2007. Elektroninen portfolio osaamisen tunnistamisessa ja tunnustamisessa. Teoksessa A. Laitinen, R. Nurminen & L. Soininen (toim.) Tunnistatko osaamisen? Näkökulmia ja välineitä osaamisen arviointiin ja kehittämiseen ammattikorkeakoulussa. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu, 89-98.

Jaakkola, R. 1995. Työelämän ja koulutuksen käsitteistä. Teoksessa R. Turpeinen (toim.) 1995. Ammattitutkintojen ja näyttökokeiden teoreettisia perusteita. Helsinki: Opetushallitus, 113 -127.

Kansallinen Ammattiosaamisen Näyttöaineisto, Vaatetusalanperustutkinto, 2005. Www-dokumentti. Saatavissa:
http://www.oph.fi/download/110731_vaatetusalan_perustutkinto_nayttoaineisto.pdf. Luettu 15.4.2010.

Keurulainen, H. 2006. Osaaminen ja arviointi. Teoksessa A. Niskanen, A. Lepänjuuri & T. Rautio (toim.) Tunnistatko taiturin? Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen korkea-asteella. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu, 22 - 36.

Knorr-Centina, K. 1981. The Manufacture of Knowledge: An Essay on the Constructivist and Contextual Nature of Science. New York: Pergamon Press.

Laitinen, A., Nurminen, R. & Soininen, L. 2007. Tunnistatko Osaamisen? Näkökulmia ja välineitä osaamisen arviointiin ja kehittämiseen ammattikorkeakoulussa Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.

Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta 1998. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980631#a9.12.2005-1013>.
Luettu 13.11.2010.

Länsiluoto, A, 2009. Luentomateriaali. Luento 12.12 2009.

Niskanen, A. 2007. Ammattiosaamisen näyttöjä kehittämissä. Tampereen yliopisto, Ammattikasvatuksen tutkimus- ja koulutuskeskus.

Niskanen, A., Lepänjuuri, A. & Rautio, T. 2006. Tunnistatko taiturin? Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen korkea-asteella. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.

Niskanen, A., & Virtanen, R. 2008. Taidatko Tunnistamisen? Jyväskylän yliopistopaino.

Nurminen, R. & Pennanen, S. 2007. Osaamisen hallinta – työelämän ja koulutuksen yhteinen haaste. Teoksessa Laitinen, A., Nurminen, R. & Soininen, L. (toim.) Tunnistatko osaamisen? Näkökulmia ja välineitä osaamisen arviointiin ja kehittämiseen ammattikorkeakoulussa. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 80. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino, 12–27.

Näyttötutkinnot. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/ammattikoulutus/nayttotutkinnot.
Luettu 20.11.2010.

Näyttötutkinto-Opas. 2011. Näyttötutkinnon järjestäjien ja tutkintotoimikuntien käyttöön. Opetushallitus.
http://www.oph.fi/download/133192_Nayttotutkinto-opas_k.pdf. Luettu 16.9.2011.

Näyttötutkintojen arviointiopus. 2010. Www-dokumentti. Saatavissa:

http://www.nayttava.fi/Nayttotutkintojen_arviointiopas.pdf. Luettu 18.12.2010.

Vaatetusalan perustutkinto. 2000. Opetushallitus 2000.
http://www.oph.fi/download/110729_vaatetusala_perustutkinto_tutkinnon_perusteet.pdf. Luettu 16.9.2011.

Resnick, L. 1987. Learning in School and out. Published by: American Educational Research Association

Soininen, L. 2007. Ammattiosaamisen näytöt. Osaamisen kehittämisen lippulaiva? Jyväskylän yliopistopaino.

Taalas, M. 1995. Ammattitutkinto ammattitaidon näyttönä. Ammatillisten aikuistutkintojen kehittäminen. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden tutkimuslaitoksen julkaisusarja A. Tutkimuksia 62.

The Wonder of Fur - koulutus ja kehittämishanke. 2011. ESR Projektiraportti.

The Wonder of Fur - Koulutus ja kehityshanke. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.cop.fi/turkisala/wonderfur>. Luettu 25.5.2010

Turpeinen, R. 1995. Ammattitutkintojen ja näyttökokeiden teoreettisia perusteita. Helsinki: Opetushallitus.

Turpeinen, R.1998. Ammattitaito ja sen arviointi näyttökokeissa. Opetushallitus. Hakapaino Oy, Helsinki.

Vaatetusalan perustutkinto/ turkkurin näyttötutkinto

Järjestäjä:

Keski-Pohjanmaan AMK
Pietarsaaren yksikkö, Turkisalan toimipiste
Koulukatu 25-27
Näyttö suoritetaan turkistyösalissa.

Ajankohdat:

Näyttötutkinto ma-to 1-4.11.2010
Valinnainen osio Asusteet- moduulin jälkeen pe 14.1
2011

Avioitsijat:

Työnantajan edustaja: turkkuri , yrittäjä
MayBjörklund,Pietarsaari
Työntekijän edustaja:turkistenvalmistaja Kati Mesiranta-
Tynkkynen, Sammon Turkis Oy, Tampere
Turkisalan edustaja Keski-Pohjanmaan AMK,
Pietarsaari

Tutkintomaksu ,yhteishinta: 100,50 € Hanke laskuttaa
osallistumis maksun 50,00 € ja
tutkintotoimikunnan maksu tutkintodiskuksesta,
laskuttaa Keski-pohjanmaan , ammattikorkeakoulu
50,50 € ilmoittautumisen yhteydessä.

Vaatetusalan perustutkinto/ turkkurin näyttötutkinto muodostuminen

Pakolliset tutkinnon osat:

Materiaalituntemus

Turkistuotesuunnittelu

Turkistuotteiden kaavoitus ja muotoilu

Turkismateriaalin käsittely

Turkistuotteen valmistus

Valinnainen tutkinnon osa: Asuste

Arvioinnin yleiset perusteet:

Arviointi asteikko 1-3

Arvioinnin painopiste on käytännön tekemisessä.

Osaaminen arvioidaan suoraan työtoiminnasta.

Arvioinnissa kiinnitetään huomioita tiedon, työmenetelmien, työvälineiden ja materiaalien sekä työprosessin hallintaan.

marraskuu 2010 – tammikuu 2011

The Wonder of Fur – koulutus- ja kehityshanke järjestää mahdollisuuden suorittaa vaate-
tusalan perustutkinto/turkkurin näyttökokeen marraskuun 2010-tammikuun 2011 välisenä
aikana.

Ajankohdat:

Näyttötutkinnon pakolliset osiot maanantaista torstaihin 1-4.11.2010

Valinnainen osio perjantaina 14.1.2011 (Asusteet - moduulin jälkeen)

Arvioitsijat:

Työnantajan edustaja: turkkuri, yrittäjä May Björklund, Pietarsaari

Työntekijän edustaja: turkistenvalmistaja Kati Mesiranta-Tynkkynen, Sammon Turkis Oy,
Tampere

Turkisanalan koulutuksen edustaja Keski-Pohjanmaan AMK, Pietarsaari

Kustannukset: Yhteishinta 100,50 €. Hanke laskuttaa osallistumismaksun 50,00 €. Lisäksi
tutkintotodistus maksaa 50,50 €.

Vaatetusalan perustutkinto/turkkurin näyttökokeen muodostuminen

Pakolliset tutkinnon osat:

Materiaalituntemus

Turkistuotesuunnittelu

Turkistuotteiden kaavoitus ja muotoilu

Turkismateriaalin käsittely

Turkistuotteen valmistus

Valinnainen tutkinnon osa: Asusteet

Arviointi:

Arvioinnin yleiset perusteet:

Arviointiasteikko 1-3

Arvioinnin painopiste on käytännön tekemisessä. Osaaminen arvioidaan suoraan työtoiminnasta. Arvioinnissa kiinnitetään huomioita tiedon, työmenetelmien, työvälineiden ja materiaalien sekä työprosessin hallintaan.

Järjestäjä:

Keski-Pohjanmaan AMK/The Wonder of Fur – koulutus- ja kehityshanke

Pietarsaaren yksikkö, Turkisanalan toimipiste

Koulukatu 25–27, 68600 Pietarsaari

Lisätietoja: ammatinopettaja Lis-Mari Jansson

050-467 4991

lis-mari.jansson@cou.fi

Ilmoittautumislomake (linkki)

Tietoa majoittumismahdollisuuksista Pietarsaareissa (linkki)

Qualification Exam for clothing industry/furrier

**Organizer: Central Ostrobothnia University of Applied Sciences
– Fur Department
Koulukatu 25-27**

Date: Exam Mon-Thu 1-4 November 2010
Optional part after the Accessories module Friday 14 January
2011

Evaluators:

Representative of Employer: entrepreneur and furrier May Bjorklund
, Pietarsaari

Representative of Employee: furrier Kati Mesiranta-Tynkkynen

Teaching staff: fur department representative: Central Ostro-
bothnia University of Applied Sciences – Fur Department

Total fee: € 100.50

€ 50.00 - project participation fee

€ 50.50 - fee for the certificate of Central Ostrobothnia University of Applied Sciences,
charged with the registration for the exam

Haastattelurunko

Haastateltava: _____

Päivämäärä: _____

Nykytilanteen kartoitus

Mitä näistä näyttökokeen pakollisista osa-alueista hallitset?

Materiaalituntemus

Turkistuotesuunnittelu

Turkistuotteiden kaavoitus ja muotoilu

Turkismateriaalin käsittely

Turkistuotteen valmistus

Tarvitsetko lisää harjoitusta johonkin osa-aihealueeseen/alueisiin?

Mitä tulet tekemään oppiaksesi lisää näistä osa-alueista mitkä vaativat lisää harjoitusta?

Mitä näistä osa-alueista voit suorittaa työpaikallasi tai muualla?

Tuleeko mieleesi muuta aiheeseen liittyvää?

Kysyttävää?

Kiitos!

Intervju

Intervju med: _____

Datum: _____

Kartläggning av nuvarande läge?

Vilka av yrkesprovets obligatoriska delområden tycker du själv att du kan?

- Materialkännedom
- Planering av pälsprodukter
- Mönstertillverkning och formning av pälsprodukter
- Förbehandling av pälsmaterial
- Tillverkning av pälsprodukt

Inom vilket/vilka delområden behöver du mera övning?

Vad kommer du att göra för att lära dig mera, inom delområden som kräver mera övning?

Vilka av dessa arbetsområden kan du utföra på din arbetsplats eller annanstans?

Kommer du på något annat som berör ämnet?

Frågor?

Tack!

Tutkinnon suorittajat saavat ennakkotehtävän Levystä tuote - moduulin aikana 13.10.

Näyttökokeessa valmistetaan varastokokoinen, lyhyt turkki asiakkaalle. Näyttökokeessa tulee näyttää, että hallitaan kaikki osa-alueet, jotka kuuluvat vaatetusalan/turkkurin perustutkintoon.

Osallistujat saavat ennakkotehtävän, joka sisältää kolme osaa: tuotesuunnittelu, materiaalituntemus ja kuosittelu.

Tuotesuunnittelu, materiaalituntemus ja kuosittelu koostuvat seuraavista asioista:

Kuosittelu, joka perustuu peruskaavoihin ja annettuun kokoon. Tutkintoon osallistuja suunnittelee käyttökelpoisen, lyhyen turkin, joka soveltuu suomalaisen businessnaisen käyttöön ja huomioi uusimmat muotivirtaukset mallin, kauluksen ja hihojen valinnassa. Tuotteessa tulee olla rintamuotolaskos, taskut, napitus ja vuori. Kuosittelu tapahtuu valitun mallin mukaan. Sovitusvaatteen ompelu. Materiaali kostuu kolmesta kanilevystä ja yhdestä ketunahasta (kaulusta ja muita mahdollisia yksityiskohtia varten).

Tutkinnon suorittaja voi hakea ideoita työhönsä eri tietolähteistä. Suunnittelussa materiaalin työstäminen otetaan huomioon. Tutkinnon suorittajat kuvailevat ja havainnollistavat erilaisia turkispintoja luonnoksessa eri tekniikoi- ta käyttäen. Kuositteluun sisältyy kaitalejako. Tutkinnon suorittaja tekee lyhyen kirjallisen työsuunnitelman (A4) ja valmistautuu antamaan suullisen kuvauksen suunnittelu- ja valmistusprosessista omalla äidinkielellään. Työsuunnitelma, kaava ja sovitustaate lähetetään viimeistään 27.10.2010 Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoululle, osoitteeseen KPAMK, turkisala, Koulukatu 25 - 27, 68600 Pietarsaari.

Tuotesuunnittelun, kaavan, sovitustaatteen ja asiakaspalvelun arviointi tehdään ammattikokeen ensimmäisenä päivänä.

Arviointi 1: Tuotesuunnittelu, kaavoitus, kaitalejako, työsuunnitelma, sovitustaate, asiakaspalvelu ja mahdolliset muutokset sovituksen jälkeen.

Arviointi 2: Kaavan mukainen levyn naulaus, muotoonnaulaus mukaan lukien.

Arviointi 3: Valmistusprosessi (työsuunnitelma sisältyy)

Arviointi 4: Valmiin turkin laatu.

Examensdeltagarna får förhandsuppgiften när modulen "Från platta till produkt" pågår 13.10

Inom yrkesprovet tillverkas en pälsjacka av lagerstorlek till en kund. Under yrkesprovet visar man att man behärskar alla delområden som ingår i grundexamen för beklädnadsbranschen/körsnär.

Deltagarna i examen får en förhandsuppgift som innehåller tre olika delar: produktplanering, materialkännedom och mönsterkonstruktion.

Produktplanering, materialkännedom och mönsterkonstruktion består av:

Mönsterkonstruktion utgående från grundmönster och given storlek. Examensdeltagaren designar en användbar pälsjacka som anpassad för en affärskvinna i Finland och beaktar de senaste modetrenderna vid val av modell, krage, ärmar. Produkten bör ha bystinsnitt, fickor, knäppning och foder. Konstruktion av mönster sker enligt vald modell och sömnad av provkappa. Materialet består av tre stycken kaninplattor och ett rävsinn (för krage och eventuellt andra detaljer/deltagare).

Deltagaren i examen kan söka idéer till sitt arbete ur olika informationskällor. I designen beaktas bearbetningen av material. Examensdeltagare beskriver och åskådliggör olika pälsytter med olika tekniker i skissen.

I mönsterkonstruktionen ingår indelning av strejfer. Examensdeltagaren gör en kort skriftlig arbetsplan (A4) och förbereder sig på att ge en muntlig beskrivning på eget modersmål av planerings- och tillverkningsprocessen. Arbetsplanen, mönster och provkappan skickas senast 27.10. 2010 till Mellersta Österbottens yrkeshögskola, pälsbranschen Skolgatan 25-27, 68600 Jakobstad. Utvärdering av produktplanering, mönster, provkappa och kundbetjäning görs på första dagen då yrkesprovet börjar.

Utvärdering 1: Produktplanering, mönsterkonstruktion, strejfindelning, arbetsplan, provkappa, kundbetjäning och eventuella ändringar efter provningen. Utvärdering 2: Spikning av platta enligt mönster inklusive formspikning. Utvärdering 3: Tillverkningsprocessen (arbetsplan ingår). Utvärdering 4: Kvalitet av färdig pälsjacka.

Vaatetusalan perustutkinto, turkkurin näyttötutkinto 2010

Tutkinnon suorittaja:

Arvioija:

Arvioinnin kohteet	T1	Arvioinnin kriteerit	K3	Kommentit
Tuotteen suunnittelu, materiaalituntemus ja kaavoitusprosessi	T1	H2	K3	
TUOTESUUNNITTELU	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija	
Mallinsuunnittelu	Suunnittelee tarkoituksenmukaisen ja toteutamiskelpoisen turkistuotteen annettujen materiaalien mukaan.	Vaikeaa tuottamistaan ideoista parhaiten soveltuvan ja toteutamiskelpoisen mallin.	Suunnittelee annettulle kohderyhmälle muodikkaan tuotteen.	
Työprosessin hallinta	Tekee selkeästi tulkittavia turkistuotteen kuvia.	Tunnistaa annettun kohderyhmän tai tämän tyylin ja käyttää sitä suunnittelun lähtökohdiana.	Ottaa suunnittelussa huomioon kohderyhmän sekä yleisesti asetettavat vaatimukset.	
Tiedon hallinta			Etenee suunnitelmallisesti ja johdonmukaisesti mallinsuunnittelutehtävissään.	
Ydinosaaminen		Tuottaa tehtävän luonteeseen sopivia kuvia, jotka antavat mielikuvan turkismateriaaleista.	On tietoinen suunnitelman vaikutuksista työn vaatimaan aikaan sekä hinnoittelusta.	
Yhteiset painotukset			Tuottaa eri tarkoituksiin sopivia luonnoksia, malli-, työ- tai rakennekuvia.	
				LIITE 4/1

TURKISTUOTTEEN KAAVOITUS JA MUOTOILU Kaavan kuositelu peruskaavasta Työtehtävän hallinta Työprosessin hallinta Tiedon hallinta Ydinosaaminen Yhteiset painotukset Sovitus ja sovitussuositukset kaavaan Työprosessin hallinta Työtehtävän hallinta Tiedon hallinta Ydinosaaminen Yhteiset painotukset Kaitalejako Työtehtävän hallinta Työprosessin hallinta Tiedon hallinta Ydinosaaminen Yhteiset painotukset TURKISMATERIAALIN KÄSITTELY Alustava työsuunnitelma Työtehtävän hallinta Työprosessin hallinta Tiedon hallinta Ydinosaaminen Yhteiset painotukset	Hahmottaa erilaisia muotoja ja kuositeltavan mallin kaavoitettavat kappaleet. Tekee yksinkertaisia muutoksia kaavaan ja kuosittelee ohjeiden avulla.	Hahmottaa erilaisia muotoja tasoina ja kolmiulotteisesti.	Hahmottaa kokonaisvaltaisesti erilaisia muotoja tasoina ja kolmiulotteisesti sekä ottaa kaavoituksessa huomioon esteettiset näkökulmat. Muuttaa ja kuosittelee peruskaavoja halutun mallin mukaisesti kaavoiksi.	
	Selviytyy sovitustilanteesta mutta on epävarma. Selviytyy asiakaspalvelutilanteesta. Siirtää sovitussuositukset kaavoihin.	Sovittaa ja ottaa huomioon asiakkaan odotukset ja yksilölliset tarpeet. Siirtää sovitussuositukset huolellisesti kaavoihin.	Sovittaa totuneesti. Palvelee ja opastaa asiakasta luontevasti ja asiantuntevasti. Siirtää sovitussuositukset tottuneesti ja huolellisesti kaavoihin.	
	Ymmärtää nahka- ja kaitalejaon perusperiaatteet ja tekee nahka- ja kaitalejaon.	Ottaa huomioon erityyppisten turkismateriaalin tarjoamat mahdollisuudet jaettaessa kaavan pintaa nahka- ja kaitalejaon mukaisesti. Työskentelee taloudellisesti.	Ottaa tottuneesti huomioon erityyppisten turkismateriaalien tarjoamat mahdollisuudet jaettaessa kaavan pintaa nahka- ja kaitalejaon mukaisesti. työskentelee taloudellisesti.	
	Laatii kirjallisen työsuunnitelman.	Laatii käyttökelpoisen kirjallisen työsuunnitelman.	Laatii toimivan alustavan työsuunnitelman. Huomioi annetun aikataulun.	LIITE 4/2

Tuotteen valmistaminen		T1	H2	K3	Kommentit
		Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija	
TURKISMATERIAALIN KÄSITTELY					
Nahkojen esikäsittely		Esikäsittelee turkisnahkan ja naulaa muotoon tarvittaessa.	Esikäsittelee turkisnahkan materiaalin erityisominaisuudet huomioiden	Osaa tottuneesti esikäsitellä turkisnahkan tasalaatuisesti	
Tiedon hallinta					
Työprosessin hallinta					
Työtehtävän hallinta					
Työturvallisuuden hallinta					
Ydinosaaminen					
Yhteiset painotukset					
Leikkaus					
Tiedon hallinta		Leikkaa turkisnahkan.	Leikkaa turkismateriaalin erikoisominaisuudet huomioiden	Leikkaa turkismateriaalin tottuneesti ja tasalaatuisesti	
Työprosessin hallinta					
Työtehtävän hallinta					
Työturvallisuuden hallinta					
Ydinosaaminen					
Yhteiset painotukset					
Levyjen lajittelu					
Tiedon hallinta		Lajittelee turkislevyt.		Osaa lajitella käytettävissä olevasta materiaalista esteettisen pinnan, jossa huomioi levyjen koko- ja sävyerot.	Osaa lajitella käytettävissä olevasta materiaalista esteettisen pinnan, jossa huomioi levyjen koko- ja sävyerot.
Työprosessin hallinta					
Työtehtävän hallinta					
Ydinosaaminen					
Yhteiset painotukset					
Työtehtävien hallinta					
Levyn nautaus					
Tiedon hallinta		Naulaa, muuntelee ja tasaa turkislevyn kaavan mukaisesti ohjeiden avulla.	Naulaa, muuntelee ja tasaa turkislevyn kaavan mukaisesti, mutta tarvitsee apotain tukea ohjaajalta. Ottaa turkisten käsittelyn erityispiirteet huomioon nautatessaan.	Osaa nautata turkislevyn joutuisasti ja ottaa turkisten käsittelyn erityispiirteet huomioon nautatessaan.	
Työprosessin hallinta					
Työtehtävän hallinta					
Työturvallisuuden hallinta					
Ydinosaaminen					
Yhteiset painotukset					

Koneiden ja laitteiden käyttö Tiedon hallinta Työprosessin hallinta Työtehtävän hallinta Työturvallisuuden hallinta Ydinosaaminen Yhteiset painotukset	Käyttää turkistyössä tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita. Puhdistaa ja huoltaa työvälineensä ja pitää huolta ympäristönsä siisteydestä ja työturvallisuudesta. Ottaa työskentelyssään huomioon ergonomian ja työsuojelun.	Käyttää tarkoituksenmukaisia, turkistyössä tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita. Puhdistaa ja huoltaa työvälineensä ja pitää huolta ympäristönsä siisteydestä ja työturvallisuudesta. Ottaa työskentelyssään huomioon ergonomian.	Käyttää tottuneesti työssä tarvittavia, tarkoituksenmukaisia työvälineitä, koneita ja laitteita ja saavuttaa halutun lopputuloksen. Puhdistaa ja huoltaa työvälineensä ja pitää huolta ympäristönsä siisteydestä ja työturvallisuudesta. Ottaa työskentelyssään huomioon ergonomian ja työsuojelun.	
TURKISTUOTTEIDEN VALMISTUS Tuotteen tukeminen Tiedon hallinta Työprosessin hallinta Työtehtävän hallinta Ydinosaaminen Yhteiset painotukset	Tukee turkistuotteen. 	Tukee turkistuotteen ja valitsee työhön hyvin soveltuvat tuki- ja lisämateriaalit. 	Ymmärtää tukimateriaalien merkityksen ja valitsee kyseiseen turkistyöhön parhaiten soveltuvat tuki- ja lisämateriaalit ja osaa kinnittää ne laadukkaasti. 	
Tuotteen vuoritus Tiedon hallinta Työprosessin hallinta Työtehtävän hallinta Työturvallisuuden hallinta Ydinosaaminen Yhteiset painotukset	Vuorittaa tuotteen 	Vuorittaa tuotteen ja valitsee kyseiseen työhön soveltuvan vuormateriaalin. 	Osa vuorittaa tuotteen laadukkaasti ja valitsee kyseiseen työhön parhaiten soveltuvan vuormateriaalin. 	
Tuotteen viimeistely Tiedon hallinta Työprosessin hallinta Työtehtävän hallinta Työturvallisuuden hallinta Ydinosaaminen Yhteiset painotukset Työprosessin hallinta	Viimeistelee turkistuotteen, joka on korjattuna myyntikelpoinen. 	Viimeistelee turkistuotteen. 	Viimeistelee tuotteen ja ymmärtää sen merkityksen kokonaisuuden kannalta. 	LIITE 4/4

Kokonaisuuden hallinta Tiedon hallinta Työprosessin hallinta Työtehtävän hallinta Työturvallisuuden hallinta Ydinosaaminen Yhteiset painotukset	Tukee, vuorittaa, valmistaa ja viimeistelee käyttökelpoisen tuotteen.	Tukee, vuorittaa, valmistaa ja viimeistelee tuotteen, valitsee tarkoituksenmukaiset tukimateriaalit ja lisätarvikkeet sekä kiinnittää ne. Tuote saavuttaa sille asetetut laatuvaatimukset.	Tukee, vuorittaa, valmistaa ja viimeistelee tuotteen, valitsee tarkoituksenmukaiset tukimateriaalit ja lisätarvikkeet sekä kiinnittää ne. Tuote saavuttaa sille asetetut laatuvaatimukset.	
--	---	--	--	--

Vaatetusalan perustutkinto, turkkurin näyttötutkinto 2010				
Tutkinnon suorittaja:				
Arvioija:				
Valmis tuote	T1	H2	K3	Kommentit
	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija	
TURKISTUOTTEEN VALMISTUS Kokonaisuus Tiedon hallinta Työprosessin hallinta Työtehtävän hallinta Työturvallisuuden hallinta Ydinosaaminen Yhteiset painotukset	Valmistaa käyttökelpoisen turkistuosteen ohjeiden avulla.	Valmistaa myyntikepoisen tuotteen ja suoriutuu työstään kohtuullisessa ajassa.	Valmistaa myyntikepoisen ja laadukkaan turkistuosteen ja suoriutuu työstään joutuisasti. Osa ottaa huomioon taloudelliset näkökohdat.	LIITE 4/5

Yrkesprov för grundexamen inom beklädnadsbranschen/körsnår 2010					
Examensdeltagare:					
Bedömare:					
Utvärderings objekt		Utvärderingskriterier			
Produktplanering materialkännedom och mönsterkonstruktion	N1	G2	B3	Kommentarer	
	Studerande	Studerande	Studerande		
PRODUKTPLANERING AV PÅLS Modellplanering Behärskande av arbetsprocessen	planerar en ändamålsenlig och användbar pålsprodukt utgående från givet material gör tydliga bilder som är lätta att tolka.	väljer av sina ide' er den som passar bäst och den modell som går bäst att tillverka identifierar given målgrupp eller dess stil och använder den som utgångspunkt för planeringen Producerar bilder som lämpar sig för uppgiften och som ger en föreställning om pålsmaterialen	planerar en modern produkt som framhäver målgruppen beaktar i planeringen målgruppen samt de krav som allmänt ställs på produkten arbetar planmässigt och förmuftigt vid planering av modeller är medveten om planens inverkan på den tid som arbetet tar samt på priddningen producerar skisser, modell-arbetsbilder eller snitbilder som lämpar sig för olika ändamål	LIITE 4/6	

Konstruering av mönster utgående från grundmönster Behärskande av arbetsprocessen	uppfattar olika former och delar av de modeller som det ska konstrueras mönster för	upplämnar olika former en- och tredimensionellt	upplämnar fullständigt olika former en- och tre dimensionellt samt iaktar estetiska synvinklar	
Behärskande av den kunskap som ligger till grund för arbetet	gör enkla ändringar på mönstret och konstruerar enligt instruktioner	konstruerar och ändrar grundmönstren utgående från vald modell	konstruerar och ändrar grundmönstren utgående från vald modell	
Provning och provningsändringar till mönster Gemensamma betoningar Högklassig och kundinriktad	klarar av en provningssituation men är osäker klarar av kundbejätningssituationen överför provningsändringar till mönster	kontrollerar pålsproduktens passform och provningsändringar bejätar kunden på ett vänligt sätt överför noggrant provningsändringar till mönstret	provar vant produkten på kunden bejätar kunden på ett naturlig och sakligt sätt överför vant och noggrant provningsändringar till mönster	
Strefindelning Behärskande av den kunskap som ligger till grund för arbetet	förstår grundprinciperna för strefindelning och gör strefindelning	beaktar de möjligheter som olika sorters pålsmaterial erbjuder när de delar in mönstrets yta enligt strefindelning arbetar ekonomiskt	beaktar vant de möjligheter som olika sorters pålsmaterial erbjuder när de delar in mönstrets yta enligt strefindelning arbetar ekonomiskt	
Beredning av pålsmaterial Behärskande av arbetsprocessen	gör upp en skriftlig arbetsplan	gör upp en användbar skriftlig arbetsplan	gör upp en arbetsplan med tidsplan som lätt kan genomföras beaktar den givna tidsplanen	

Yrkesprov för grundexamen inom beklädnadsbranschen/körsnär 2010

Examensdeltagare:

Bedömare:

Tillverkning av produkten		N1	G2	B3	Kommentarer
		Studerande	Studerande	Studerande	
BEREDNING AV PÅLSMATERIAL Förbehandling pålskinn Behärskande av arbetsprocessen		förbehandling pålskinn och eventuellt spika i form	förbehandling pålskinn beaktande materialets egenskaper	kan vant förbehandling pålskinn med jämn kvalitet	
Tillskärning Behärskande av arbetsprocessen		skär till pålskinn	skär till pålskinn beaktande materialets egenskaper	skär vant till pålskinn med jämn kvalitet	
Sortering av plattor Behärskande av arbetsprocessen		sorterar pålsplattorna	sorterar pålsplattorna och beaktar plattornas storlek, och färgnyanser	sorterar pålsplattorna till en estetisk yta beaktar plattornas storlek, och färgnyanser	
Spikning av plattor Behärskande av arbetsprocessen		spikar omvandlar och skär till en pålsplatta i enlighet med mönstret med hjälp av instruktioner	spikar, omvandlar och skär till en platta i enlighet med mönstret, men behöver tidvis stöd av handledaren beaktar pålskinnets sädrag vid spikningen	beaktar sädragen vid spikning av pålsplatta, spikar och skär smidigt till pålsplattorna enligt mönster	
Användning av maskiner och apparaturer Behärskande av arbetsprocessen		använder arbetsredskap, maskiner och apparater som behövs i påsarbeten	använder ändamålsenliga arbetsredskap, maskiner och apparater som behövs i påsarbeten	använder vant ändamålsenliga arbetsredskap, maskiner och apparater som behövs i arbete och uppnår önskat resultat	
		rengör och underhåller sina redskap	rengör och underhåller sina verktyg och ser till att arbetsplatsen är städad	rengör och underhåller sina verktyg och ser till att arbetsplatsen är städad och för att arbetsmiljön är säker	
			beaktar ergonomi och arbetsskydd i arbetet	beaktar ergonomi och arbetsskydd i sitt arbete	
					LIITE 4/8

TILLVERKNING AV PÅLSPRODUKT Stödjande av produkten Behärskande av arbetsprocessen	stödjer pålsprodukten	stödjer pålsprodukten och väljer till arbetet tillämplad styvnads- och tilläggsmaterial	förfår stödmaterialets betydelse och väljer till arbetet ändamålsenliga styvnads- och tilläggsmaterial samt kan fästa dem med kvalitetskrav som ställs	
Produktens fodring Behärskande av arbetsprocessen	fodrar produkten	fodrar produkten och väljer till arbetet lämpligt fodermaterial	fodrar produkten enligt kvalitetskriterier och väljer till arbetet det bästa lämpliga fodermaterial	
Produktens avsyning Behärskande av arbetsprocessen	avsynar produkten, som är säljbar efter korrigeringar	avsynar produkten	avsynar produkten och förstår dess betydelse i helhet	
Behärskar helheten Behärskande av arbetsprocessen	stödjer, fodrar, tillverkar och avsynar en produkt som är säljbar efter korrigering	stödjer, fodrar, tillverkar och avsynar en produkt, väljer styvnads-material och tillbehör som lämpar sig för produkten samt fäster dem. Produkten som tillverkas uppnår de kvalitetskrav som ställs.	stödjer, fodrar, tillverkar och avsynar en produkt, väljer ändamålsenliga styvnads-material och tillbehör och kan motivera valet samt fäster dem. Produkten som tillverkas uppnår de kvalitetskrav som ställs.	

Yrkesprov för grundexamen inom bекlädьnadsbranschēn/körsnär 2010				
Examensdeltagare:				
Bedömare:				
Färdig produkt	N1	G2	B3	Kommentarer
	Studerande	Studerande	Studerande	
TILLVERKNING AV PÅLSPRODUKT Helhet Behärskande av arbetsprocessen	tillverkar en användbar pålsprodukt enligt instruktioner	tillverkar en säljbar produkt och utför arbetet inom rimlig tid	tillverkar en pålsprodukt som uppfyller kvalitetskriterierna och är säljbar. Utfört arbetet smidigt och beaktar ekonomiska synvinklar	

Valinnainen osio 14.1.2010, Turkisasuste:

Suunnittele ja valmista helposti toteuttava päähine (esim. myssy, huppu, hattu). Käytä vapaasti luovuuttasi! Materiaalit jaetaan torstaina 13.1 klo 14.00. Päähineen suunnittelu, kaavan valmistelu ja materiaalien esikäsittely **sekä levyn valmistus tarpeen mukaan** tehdään torstaina klo. 14.00 eteenpäin.

Piirrä selkeä kuva tuotteesta. Voit hyödyntää tuotteesta valmiita kaavoja, joita muuntele tarpeen mukaan. Suunnittele tuote, joka on helppo toteuttaa ja valmistuu kudessa tunnissa.

Päähineen valmistus tapahtuu 14.1 klo 8.00- 14.00.

Arviointi		Kommentit
K3	Suunnittelee ja valmistaa päähineen annetuista materiaaleista. Tuntee materiaalit ja niiden ominaisuudet ja tekee selkeän kuvan tuotteesta sekä työskentelee suunnitelmallisesti. Valitsee työhön hyvin soveltuvat työmenetelmät halutun lopputuloksen saavuttamiseksi annetussa ajassa. Käyttää tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita työturvallisuusohjeiden mukaan. Valmistaa laadukkaan ja käyttökelpoisen tuotteen.	
H2	Suunnittelee ja valmistaa päähineen annetuista materiaaleista. Tuntee materiaalit ja tekee kuvan tuotteesta. Käyttää tarkoituksenmukaisia, työssä tarvittavia työmenetelmiä ja -välineitä halutun lopputuloksen saavuttamiseksi annetussa ajassa. Noudattaa työturvallisuusohjeita. Valmistaa käyttökelpoisen tuotteen.	
T 1	Suunnittelee ja valmistaa päähineen annetuista materiaaleista. Tuntee materiaalit ja tekee kuvan tuotteesta. Käyttää työssä tarvittavia työmenetelmiä ja saavuttaa lopputuloksen annetussa ajassa. Käyttää annettuja työssä tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita. Noudattaa työturvallisuus ohjeita. Valmistaa tuotteen. Tarvitsee ohjausta.	

Arvioitsija

Päiväys_____

Tutkinnon suorittaja_____

Valbar del 14.1, Pälsassessoar:

Planera och tillverka en huvudbonad som är lätt att förverkliga (ex. mössa, huva, hatt). Använd fritt din kreativitet! Materialet delas ut torsdagen 13.1 kl. 14.00. Planering av huvudbonaden, förbereda mönster och förbehandling av materialen **samt tillverkning av platta enligt behov** från kl. 14.00 framåt. Rita en tydlig bild av produkten. Du kan använda färdiga mönster som du ändrar vid behov.

Planera en produkt, som går lätt att förverkliga och blir färdig på sex timmar. Tillverkningen av huvudbonaden börjar 14.1 kl. 8.00-14.00.

Utvärdering		Kommentarer
B3	Planerar och tillverkar en huvudbonad av givna material. Känner igen materialen och deras egenskaper och gör en tydlig bild av produkten samt arbetar planmässigt. Väljer i arbetet nödvändiga arbetssätt för att nå ett bra slutresultat enligt utsatt tid. Använder i arbetet arbetsredskap, maskiner och apparater enligt arbetsskyddsinstruktioner. Tillverkar en användbar produkt av god kvalitet.	
G2	Planerar och tillverkar en huvudbonad av givna material. Känner igen materialen och gör en tydlig bild av produkten samt arbetar med rutin. Använder i arbetet ändamålsenlig arbetsätt för att nå ett slutresultat enligt utsatt tid. Tar i beaktande arbetsskydds instruktioner. Tillverkar en användbar produkt.	
N 1	Planerar och tillverkar en huvudbonad av givna material. Känner igen materialen och gör en bild av produkten. Väljer i arbetet arbetsätt och får ett slutresultat enligt utsatt tid. Tar i beaktande arbetsskydds instruktioner. Tillverkar en produkt. Behöver handledning.	

Utvärderare

Datum_____

Examensdeltagare_____

NÄYTTÖTUTKINNON JÄRJESTÄMISSUUNNITELMA

TAUSTATIEDOT

1. Tutkinnon järjestäjä ja yhteystiedot

Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu
Pietarsaaren yksikkö
Turkisan toimipiste
Koulukatu 25-27, 68600 Pietarsaari

www.cou.fi/turkis

Puh. (06) 7888 555,
Fax. (06) 7888 588
Sähköposti:
lis-mari.jansson@cou.fi

2. Tutkinto johon järjestämissopimusta haetaan

Vaatetusalan perustutkinto /turkkuri

3. Tutkintokieli

Suomi ja ruotsi

4. Tutkinnon vastuhenkilö ja yhteystiedot

Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu
Pietarsaaren yksikkö, turkisan toimipiste
Lis-Mari Jansson
Paul Halvarinkatu 1, 68600 Pietarsaari
Puh.(06) 7888 555
Fax. (06) 7888 588
Sähköposti: lis-mari.jansson@cou.fi

5. Tutkinnon järjestäjän kokemus alalta

Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun turkisan toimipiste järjestää ainoana maailmassa nahka- ja turkisan ammattikorkeakoulutasoista koulutusta. Turkisan suunnittelun ja markkinoinnin opinnot tähtäävät tradenomin tutkintoon.

Pietarsaassa on pitkät perinteet turkisan koulutukseen järjestämisessä. Alan koulutusta on annettu 1980 – luvun lopulta saakka, ensin toisen asteen koulutuksena ja vuodesta 1996 lähtien ammattikorkeakoulutasolla. Toiseen asteen koulutus lakkautettiin vuonna 2004, jonka jälkeen Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu on jatkanut turkisan koulutuksen järjestämistä mm. hanketoiminnan kautta. Turkkurin ammattitutkinto on järjestetty KPAMK:n turkisan toimipisteessä vuosina 1998 ja 2008.

6. Arvio vuosittaisista suoritusmääristä

LIITE 6/2

Alustavasti kahdeksan osallistujaa on ilmoittautunut vaatetusalan perusteet/turkkuri tutkintotilaisuuteen. Näyttötutkintoon voi osallistua enintään 10 osallistujaa.

7. Tiedotus ja markkinointi

Näyttötutkintoa markkinoidaan The Wonder of Fur –hankkeen järjestämiin moduuleihin osallistuneille, vestonomeille ja työelämässä ammattitaitonsa hankkineille.

Tutkintotilaisuudesta tiedotetaan myös työvoimatoimistojen kautta, KPAMK:n ja hankkeen nettisivuilla sekä kirjeiden ja sähköpostin välityksellä.

Näyttötutkintoon ilmoittautuneille pidetään hyvissä ajoin ennen tutkinto tiedotustilaisuus, jossa selvitetään näytön tavoitteet, vaadittava ammattitaito, arvioinnin perusteet, tehtävän rakenne ja näytön kulku. Näyttötutkintoon osallistujille tiedotetaan arvioinnin oikaisumenettelystä ennen näyttöä.

8. Ohjauksen resurssit

Näyttötutkintoon osallistuvien perehdyttäminen näyttötutkintojärjestelmään aloitetaan hyvissä ajoin ennen tutkintotilaisuutta.

Henkilökohtaisen näyttösuunnitelman ohjaus

- 3) Ohjauskeskustelu osaamisen kartoittaminen toukokuussa 2010
- 4) Ohjauskeskustelut ennen tutkintotilaisuutta, jolloin varmistetaan suoritajien valmius näyttöön. Yksilö ja verkko-ohjausta annetaan tarvittaessa.

9. Perittävät maksut

Näyttötutkintoon osallistuvilta peritään tutkintomaksu 50,50 € Hanke laskuttaa osallistumismaksun 50,00 € Keski-pohjanmaan ammattikorkeakoulu laskuttaa tutkintotoimikunnan maksun tutkintotodistuksesta ilmoittautumisen yhteydessä. Yhteishinta: 100,50 €

NÄYTTÖJEN TARJONTA

10. Näyttöjen tarjonta ja sijoittuminen

VAATETUSALAN PERUSTUTKINTO/TURKKURIN NÄYTTÖTUTKINTO
marraskuu 2010 – tammikuu 2011

The Wonder of Fur – koulutus- ja kehityshanke järjestää mahdollisuuden suorittaa vaatetusalan perustutkinto/turkkurin näyttötutkinnon marraskuun 2010-tammikuun 2011 välisenä aikana.

Ajankohdat:

LIITE 6/3

Näyttötutkinnon pakolliset osiot maanantaista torstaihin 1-4.11.2010

Valinnainen osio perjantaina 14.1.2011

11. Näyttöjen täydentäminen ja uusiminen

Suorittaja voi tarvittaessa täydentää näyttöä kirjallisesti tai arviointikeskustelun yhteydessä suullisesti / haastattelulla siten, että vaadittava osaaminen tulee näytetyksi. Näytön voi uusida niiltä osin miltä se ei ole tullut hyväksytyksi. Ennen uusintanäyttöä varmistetaan, että suorittajalla on valmiudet selvittää näytöstä. Hänellä on oikeus saada ohjasta ja tarvittaessa hänet ohjataan hankkimaan lisäkoulutusta ja työkokemusta. Uusintanäytön kustannuksista sovitaan erikseen.

12. Näytöt muille

Näyttötutkintoon osallistutaan näyttösuunnitelman mukaisesti. Suorittaja sitoutuu näyttöön näyttösuunnitelman allekirjoituksellaan.

13. Näytön henkilökohtaistaminen**Hakeutuminen**

Näyttötutkintoon hakeutumisvaiheessa tarkastellaan hakijan soveltuvuutta kyseiseen tutkintoon sekä osaamisen lähtötaso. Oppisopimusopiskelijat jotka osallistuvat The Wonder of Fur-hankkeen järjestämään moduulikoulutukseen haastatettiin ennen moduuliovetuksen alkua ja heille laadittiin henkilökohtainen suunnitelma moduuliovetuksesta ja sen sisällöstä. Nykytilanteen kartoitus osaamisesta suoritetaan kaikille näyttötutkintoon osallistujille haastatteluna touko- ja kesäkuun aikana.

Suorittajille kartoitetaan haastatteluilla ja muilla tarkoituksen menetelmillä vaadittava osaaminen. Vastaukset analysoidaan ja dokumentoidaan. Kartoituksen jälkeisessä ohjauskeskustelussa selvitetään tutkinnon suorittajan valmiudet tutkintoon. Haastattelurunko on liitteenä.

Lisäkoulutusta on mahdollista järjestää jos ilmenee että useammilla osallistujalla on jokin puute kokonaisprosessista. Suorittajaa ohjataan harjoittelemaan eri työvaiheita ennen näyttötutkintoa. Henkilö joilla ei ole vaadittavaa osaamista ohjataan hankkimaan tarvittava ammattitaidot.

Kaikkia kiinnostuneita on informoitu siitä että näyttötutkinto tehtävä kattaa koko prosessin. Näyttötutkinnon suorittajat saavat tutustua tehtävään ja arviointikriteereihin hyvissä ajoin ennen näyttötutkintotilaisuutta.

Kaikille osallistujille on jaettu opetushallituksen infomateriaali josta löytyy esimerkkejä tehtävistä ja arvioinnista. Materiaali antaa hyvän käsityksen siitä, mikä näyttötutkinto on.

Luki ja kirjoitusvaikeuksia omaavia sekä maahanmuuttaja-suorittajia opastetaan lisäämällä ohjausta. Tulkki on tarvittaessa käytössä tutkintotilaisuuden aikana. Tutkintotilaisuuden aikana suorittajan on myös mahdollista saada opastusta koulutuksenjärjestäjiltä.

Tutkinnon suorittamisessa noudatetaan tutkinnossa määriteltyjä ammattivaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteerejä sekä ammattitaidon osoittamistapoja. Suorituksiksi tai sen osaksi tunnustetaan myös aikaisemmin osoitettu ja arvioijien hyväksymä osaaminen.

Tarvittava ammattitaidon hankkiminen

Suunnittelussa ja toteutuksessa otetaan huomioon osallistujan elämäntilanne, aikaisemmin hankittu osaaminen, todetut oppimistarpeet ja työssäoppimisen mahdollisuudet (esim. oppisopimusopiskelija, yrittäjä, ammattikorkeakoulun opiskelija). Moduuliopetukseen osallistujat ovat täyttäneet arviointilomakkeen jokaisen moduulin jälkeen.

Moduulit on suunniteltu loogiseen järjestykseen ja kattamaan koko suunnittelu- ja valmistusprosessi. Opetus on järjestetty ateljeeomaisessa työsalissa ja mahdollisimman käytännön läheisesti. KPAMK:lla on pitkä kokemus eritasoisesta turkisan koulutuksen järjestämisestä ja aikuisopiskelijoiden ohjaamisesta.

Haastattelu on suoritettu toukokuussa ja kesäkuun aikana

LIITE 6/5

Haastattelurunko

Haastateltava: _____

Päivämäärä: _____

Nykytilanteen kartoitus

Mitä näistä näyttökokeen pakollisista osa-alueista hallitset?

Materiaalituntemus

Turkistuatesuunnittelu

Turkistuosien kaavoitus ja muotoilu

Turkismateriaalin käsittely

Turkistuosien valmistus

Tarvitsetko lisää harjoitusta johonkin osa-aihealueeseen/alueisiin?

Mitä tulet tekemään oppiaksesi lisää näistä osa-alueista mitkä vaativat lisää harjoitusta?

Mitä näistä osa-alueista voit suorittaa työpaikallasi tai muualla?

Tuleeko mieleesi muuta aiheeseen liittyvää?

Kysyttävää?

Kiitos

14. Tutkinnon peruste näyttötutkinnon suunnittelun lähtökohtana

Näyttötutkinto järjestetään niin että kaikki vaatetusalan perusteet/turkkuri pakolliset tutkinnon osat tulevat esille yhden laajan tehtävän muodossa. Tehtävänä on turkisjakun valmistaminen varastokokona valmiista kanilevyistä. Turkisjakun valmistaminen on pitkä prosessi, johon kuuluu tuotteen suunnittelu ja kaavoitus, kaitalejako, leikkuu, konetus ja levyn naulaus sekä tuotteen tukeminen, kokoaminen ja vuoritus. Ennakkotehtävänä osallistujat suunnittelevat ja kuosittelevat kaavan mallin mukaan sekä valmistavat sovitusvaatteen.

Prosessi edellyttää tekijältä myös tuntemusta erilaisista turkismateriaaleista ja lisätarvikkeista.

Näyttötutkinnon pakolliset osat:

Materiaalituntemus
Turkistuotesuunnittelu
Turkistuotteiden kaavoitus ja muotoilu
Turkismateriaalin käsittely
Turkistuotteen valmistus

Valinnainen osio: Asuste

Näyttötutkinto järjestetään niin että kaikki vaatetusalan perustutkinto/turkkuri valinnainen osio tulee esille yhden tehtävän muodossa. Tehtävänä on turkispäähiheen valmistus.

15. Näytön henkilökohtaistaminen

Lähtötason kartoituksen jälkeen suorittaja ohjataan joko suoraan tutkintoon tai tarvittaessa ammattitaidon hankkimiseen. Näyttötutkinto on kaikille osallistujille sama.

NÄYTTÖYMPÄRISTÖ**16. Yhteistyö työelämän kanssa**

Tutkintotilaisuudet järjestetään Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun turkisalan toimipisteen tiloissa. Toimitilat on suunniteltu ja rakennettu nimenomaan mahdollisimman ammattimaista työtoimintaa ajatellen. Näyttötutkinto pyritään järjestämään sellaisessa työprosessissa, jotka muistuttavat mahdollisimman paljon työpaikan olosuhteita ja käytäntöjä. Koulutustehtävän lisäksi toimipisteessä harjoitetaan nahka- ja turkisalan yritysten toimintaa tukevaa hanketoimintaa. Näyttötutkinto suunnitellaan yhteistyössä yritysten kanssa. KPAMK tekee tiivistä yhteistyötä alan yritysten kanssa liittyen esim. koulutuksen kehittämiseen sekä harjoittelu- ja työpaikkojen luomiseen. Moduuliopetuksessa toimivat ohjaajina turkisalan yrittäjät ja alalla työskentelevät.

17. Arvioijien ammattitaidon ylläpito

Tutkinnon järjestäjä perehdyttää työntekijäpuolen ja työnantajan edustaja arviointitehtävään. Suorittaja perehdytään itsearviointiin hyvissä ajoin ennen näyttöä. Suorittajien kanssa käydään läpi näyttötutkintotehtävien osa-alueet ja arviointilomakkeet.

18. Arviointiaineiston kerääminen

Arviointitietoa kerätään:

- ennakkotehtävällä (ennen näyttötutkintoa suoritettavat tehtävät)
- näytön aikana havainnoimalla, kirjaamalla, kyselemällä
- näytön jälkeen suorittajan tekemällä suullisella tai kirjallisella itsearvioinnilla ja arvioijien tekemillä muistiinpanoilla.

19. Arviointi ja arviointipäätöksen tekeminen

Arvioijina toimivat työnantajan, työntekijöiden ja näyttöjen järjestäjän edustaja. Arviointikokouksessa kolmikantainen arviointiryhmä päättää suorittajan arvostuksesta. Opettaja on arvioinnin asiantuntija ja toimii näytön arviointikriteerien tulkkina. Erimielisyyksissä painotetaan kokonaisuuden ydinosaamista ja sen hallintaa.

Koulutuksen järjestäjän tai työelämän edustaja, joka on osallistunut merkittävällä tavalla tutkinnon suorittajan valmistavaan koulutukseen, ei voi osallistua arviointiin.

Arvioitsijat:

Työnantajan edustaja: turkkuri, yrittäjä May Björklund, Pietarsaari

Työntekijän edustaja: turkistenvalmistaja Kati Mesiranta-Tynkkynen, Sammon Turkis Oy, Tampere

Turkisanalan koulutuksen edustaja Keski-Pohjanmaan AMK, Pietarsaari

20. Arvioinnin dokumentointi

Arvioijien täyttämät ja allekirjoittamat lomakkeet kootaan arviointikokouksessa. Yhteenvetolomakkeen allekirjoittavat kaikki arvioijat ja se toimitetaan tutkinto-toimikunnalle. Kaikkien tutkinnon suorittamiseen vaadittavien osien arviointien jälkeen koko arviointi tutkinnon arviointidokumentointi on tehty. Näytön järjestäjä arkistoi kaikki näyttöihin liittyvät kirjalliset dokumentit. Arviointiaineistoa säilytetään vähintään kaksi kuukautta.

Arvoisa tutkintoon osallistuja!

LIITE 7/1

Teen parhaillaan ylempään ammattikorkeakoulututkintoon liittyvää opin-
näytetyötä, jonka aiheena on vaatetusalan perustutkinnon/turkkuri järjestä-
missuunnitelman laatiminen ja näyttökokeen toteutus. Haluaisin palautetta
seuraavista, sekä moduulikoulutuksesta että näyttötutkinnosta edelleen, jotta
osaamme jatkossa kehittää toimintaamme. Kirjoita omin sanoin mitä mieltä
olet seuraavista seikoista. Sinun palautteesi on erittäin tärkeä!

Palauta viimeistään 4.2 joko sähköpostitse tai postitse!

MODUULIKOULUTUS

Miten moduulien sisällöt vastasivat mielestäsi näyttötutkinnon vaatimaa
osaamista kokonaisuudessaan?

Vastaako moduulikoulutus mielestäsi työelämän tarpeita?

Kuvaile lähi- ja etäopiskelun toimivuutta omalta kannaltasi.

Millainen lähi- ja etätöiden suhde oli mielestäsi kokonaisuudessaan?

Mitä mieltä olet moduulikoulutuksesta yleisesti?

Kuvaile moduulikoulutuksen kehittämistarpeita verrattuna tutkintotehtä-
vään?

Kuvaile miten ammattiosaamisesi on kehittynyt moduulikoulutuksessa.

NÄYTTÖTUTKINTO

Informaatio

Oliko etukäteisinformaatio mielestäsi riittävää?

Jos ei, niin miten sitä olisi voinut parantaa?

Tutkintotilaisuus

Mitä mieltä olet tehtävän laajuudesta?

Vastasiko tehtävä mielestäsi turkkurin perustutkinnon osaamisvaativuuksia?

Mitä mieltä olet turkisalan toimipisteen tilojen toimivuudesta?

Kuvaile miltä näyttötilanne sinusta tuntui?

Arviointi

Mitä mieltä olet arvioitsijoiden ammattiosaamisesta?

Miten olet kokenut arvioitsijoiden toiminnan tutkintotilaisuuden aikana?

Mitä mieltä olet arviointilomakkeiden selkeydestä?

Palaute

Mitä mieltä olet saamastasi palautteesta?

Oliko se rakentavaa?

Auttaako saamaasi palaute kehittämään ammattitaitoasi?

Kokonaisuus

Mitä mieltä olet kokonaisuudesta?

Miten ammattiosaamisesi on kehittynyt tutkintotilaisuuden aikana?

Etukäteen vastauksestasi kiittäen! Lis-Mari Jansson